

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Jakub Procházka

Střet zájmů při řízení obchodních korporací

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Lucie Josková, Ph.D., LL.M.

Katedra obchodního práva

Únor 2016

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literaturu jsem řádně citoval a práci jsem nevyužil k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne _____

_____
Jakub Procházka

Poděkování

Na tomto místě bych velmi rád poděkoval JUDr. Lucii Joskové, Ph.D., LL.M. za ochotu, vstřícnost, podnětné návrhy a zejména za čas, který mi věnovala při psaní diplomové práce. Dále bych rád poděkoval své přítelkyni a rodině za bezmeznou podporu, kterou mi poskytovali během celého studia.

Obsah

Úvod.....	1
1. Střet zájmů a jeho možné podoby.....	3
2. Zásady jednání členů orgánů obchodní korporace	6
3. Střet zájmů obchodní korporace a člena orgánu korporace.....	9
3.1. Informační povinnost.....	10
3.1.1. Osoby povinné plnit informační povinnost.....	10
3.1.2. Osoby, vůči nimž je informační povinnost vykonávána	13
3.1.3. Vznik informační povinnosti.....	19
3.1.4. Obsah a rozsah informační povinnosti	22
3.1.5. Způsob plnění informační povinnosti.....	26
3.1.6. Informační povinnost jediného člena orgánu jako zároveň jediného člena korporace	29
3.1.7. Informační povinnost členů korporace.....	31
3.2. Důsledky porušení pravidel o střetu zájmů	41
3.3. Povinnost jednat v zájmu obchodní korporace	46
3.4. Pozastavení výkonu funkce	47
3.5. Zajištění a utvrzení dluhu, spoludlužnictví.....	58
3.6. Zákaz uzavření smlouvy	60
3.7. Smlouvy uzavírané v běžném obchodním styku	63
4. Nelegislativní úprava střetu zájmů	66
4.1. Principy corporate governance OECD	67
4.2. Kodex správy a řízení společností Komise pro cenné papíry	69
4.3. Kodexy některých konkrétních obchodních korporací.....	71
4.3.1. Etický kodex společnosti AHOLD Czech Republic, a.s.....	72

4.3.2. Etický kodex (Code of Conduct) společnosti British Petroleum ...	73
Závěr	75
Seznam použité literatury a dalších pramenů	76
Resumé.....	80
Abstract	81
Název diplomové práce v anglickém jazyce.....	82
Klíčová slova.....	82
Key words	82

Úvod

Při jakémkoli lidském jednání dochází k ovlivňování vnějšího světa a k interakci s ním. Ovlivňování a interakce mohou mít, dle měřítek té které společnosti a kultury, konotaci buď negativní, nebo pozitivní. Ať tak, nebo tak, jednání je zpravidla vedeno vůči více či méně určité osobě, případně osobám. V určitých situacích pak zákonodárce považuje interakci a jednání těchto osob mezi sebou za tak podstatné, že přistoupil k jejich úpravě právními normami.

Právě interakcí mezi osobami řídicími obchodní korporace a jinými osobami, zejména pak těmi, které jsou v jednání prvně jmenované zainteresované, jsem se rozhodl ve své diplomové práci zabývat. K výběru tématu mě vedlo několik důvodů. Rekodifikace soukromého práva v roce 2014 učinila aktuálními nejen otázky interpretace a aplikace právních norem, které prošly zásadními změnami, ale také otázky týkající se institutů nově upravených českým právem. V rámci obchodněprávní úpravy pak tvoří pravidla o střetu zájmů pomyslnou hráz mezi svévolným jednáním osoby v řídicím postavení a následky, které by z tohoto jednání mohly pro obchodní korporaci vzniknout. Domnívám se také, že nad současnou úpravou v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále také „ZOK“ nebo „zákon o obchodních korporacích“) se vznášejí několik otázek, jejichž vyřešení je nezbytné pro její praktické využití.

Cílem mé práce je analyzovat stávající zákonnou úpravu střetu zájmů při řízení obchodních korporací, pokusit se navrhnout řešení některých otázek, které vyvstávají při její interpretaci a aplikaci, uvést názory objevující se v odborné literatuře a zaujmout k nim stanovisko a také na konkrétních příkladech ukázat možnost nelegislativní úpravy střetu zájmů, zejména v rámci etických kodexů a kodexů corporate governance ve kterých je obsažena (komplexnější či konkrétnější) úprava střetu zájmů.

Za účelem splnění cíle práce jsem se ji rozhodl rozdělit do několika částí. V první části se budu věnovat obecně střetu zájmů a jeho možným podobám, přičemž bych rád konkretizoval, na jakou problematiku se v práci dále zaměřím. V části druhé se budu zabývat základními zásadami jednání členů orgánů korporace a také členů korporace. Nejrozsáhlejší část třetí pak zaměřím na aktuálně účinnou právní úpravu v zákoně o obchodních korporacích, tedy zejména na ustanovení § 54 a následující. Ve čtvrté části se

poté budu stručně věnovat nelegislativní úpravě střetu zájmů, obsažené zejména v kodexech corporate governance a etických kodexech, přičemž uvedu konkrétní příklady některých kodexů včetně toho, jakým způsobem střet zájmů upravují. Užiji zejména metodu analytickou, částečně také metodu komparační.

V rámci svého studia jsem absolvoval jeden rok na University of Turku ve Finsku, kde jsem se zabýval skandinávským konceptem „ProActive Law,“ který nachází v oblasti střetu zájmů praktické využití. Proaktivní právo, či spíše proaktivní přístup k právu je „odpovědí na reaktivní chování, které v současné době často charakterizuje management a právo.“¹ Stojí na třech základních pilířích: multidisciplinárním přístupu, integraci různých oborů a orientaci na budoucnost. Je definováno jako „komplexní koncept zahrnující občanskou i obchodní regulaci iniciovanou veřejnými i soukromými subjekty (...), jejímž účelem je vynucování povinností a ochrana práv osob participujících v soukromých či veřejných institucích tak, aby bylo dosaženo cílů definovaných společností.“² V podstatě se jedná o přístup, který by měl ještě předcházet prevenci a jehož promítnutí do právní úpravy jej přímo následuje – jde o vytvoření takových norem, pomocí kterých se eliminují potenciálně vznikající konflikty. Česká právní úprava střetu zájmů v zákoně o obchodních korporacích je tak přesným projevem toho, o co se proaktivní právo snaží. Jde o normy, díky kterým by měla být vyloučena možnost, že bude obchodní korporace poškozena jednáním některého z členů svých orgánů, který ve střetu zájmů jedná. Zejména v ustanovení § 55 zákona o obchodních korporacích je promítnut výše zmíněný multidisciplinární přístup, kdy uzavření smlouvy člena orgánu s korporací může korporaci poškodit jak po stránce majetkové, tak po stránce mezilidských vztahů, zejména co do ztráty důvěry ve člena orgánu a navazující nutností personálních změn. Dá se tak shrnout, že právní úprava střetu zájmů v zákoně o obchodních korporacích se nese zcela v duchu konceptu proaktivního práva; co se týče kodexů corporate governance, záleží na každém jednotlivém kodexu, nicméně již samo vydání kodexu je projevem proaktivní přístupu.

Rukopis práce byl uzavřen dne 5. 2. 2016 a reflektuje právní úpravu k 29. 1. 2016.

---

¹ SALMI-TOLONEN, T. Přednáška kurzu „Proactive Law and the Prevention and Resolution of Disputes“ na University of Turku. Přeloženo z anglického jazyka.

² SORSA, K. *Proactive Management and Proactive Business Law: A Handbook*. Course material from Turku University of Applied Sciences 6, Turku. 2011. Str. 134.

1. Střet zájmů a jeho možné podoby

V obecné rovině je střet zájmů souslovím, které slovník spisovné češtiny vykládá jako právní pojem. Střetem rozumí setkání protichůdných sil, zájmem poté prospěch, případně užitek.³

Střet zájmů není pouze pojmem využívaným v soukromém právu. V oblasti práva veřejného jej upravuje zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů (dále jen „ZoSZ“). Střet zájmů zde postrádá přímou definici, na rozdíl od již neúčinného zákona, který současně účinnému předcházel – zde byl definován jako „*jednání, popřípadě opomenutí veřejného funkcionáře, které ohrožuje důvěru v jeho nestrannost nebo při němž veřejný funkcionář zneužívá svého postavení k získání neoprávněného prospěchu pro sebe nebo jinou fyzickou či právnickou osobu.*“⁴ ZoSZ z roku 2006 zavedl Registr střetu zájmů, do něhož veřejní funkcionáři, taxativně vyjmenovaní v § 2 ZoSZ, oznamují, mimo jiné, informace o nabytém majetku a o jiném prospěchu vzniklém v době výkonu funkce. Jedná se tedy o střet zájmu veřejného na řádném výkonu funkce a zájmu osobního, nejčastěji majetkového.

V soukromém právu se tento pojem týká zejména práva obchodního, konkrétně pak práva obchodních korporací. Také v občanském právu ale můžeme najít úpravu tohoto institutu. Jedná se o úpravu v souvislosti se zastoupením. Ustanovení § 437 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále také „*občanský zákoník*“ nebo „*ObčZ*“) stanoví, že „*zastoupit jiného nemůže ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, ledaže při smluvním zastoupení zastoupený o takovém rozporu věděl nebo musel vědět.*“ Druhý odstavec pak pojednává o následcích jednání zástupce, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, s třetí osobou. Právě užití těchto ustanovení, díky subsidiaritě občanského zákoníku vůči zákonu o obchodních korporacích, může přicházet v úvahu v případě porušení obecných pravidel o střetu zájmů.

---

³ Slovník současné češtiny Lingea. [online] Dostupné zde: http://www.nechybujte.cz/Home/ShowView?set=_ssc&opti=iU&p=&data=st%C5%99et+z%C3%A1jm%C5%AF&view=ssc a zde http://www.nechybujte.cz/Home/ShowView?set=_ssc&opti=iU&p=&data=st%C5%99et+z%C3%A1jm%C5%AF&view=ssc

⁴ Zákon č. 238/1992 Sb., o střetu zájmů, § 1 odst. 2.

Podíváme-li se na úpravu střetu zájmů v zákoně o obchodních korporacích, vedle obecné úpravy v první hlavě zákona v § 54 – 58 se jej implicitně týkají také ustanovení devátého dílu první hlavy zaměřené na podnikatelská uskupení. Ať již jedná člen orgánu osoby ovlivněné či ovládané, ocitá se ve střetu zájmů – jedním zájmem je výkon funkce člena orgánu v souladu se zásadami péče řádného hospodáře a ve prospěch korporace i přes ovlivnění vlivné nebo ovládající osoby, druhým pak zájem osobní, například na vlastním prospěchu nebo na zachování své funkce. Stejná situace nastává v případě koncernu a člena orgánu řízené osoby. Za permanentní střet zájmů a jako takový speciálně upravený pak považují zákaz konkurence jednatele ve společnosti s ručením omezeným.⁵ V tomto případě dochází k potenciálnímu střetu zájmů korporace, kde osoba vykonává funkci jednatele a jednatele, který samostatně podniká v oboru činnosti korporace (případně splňuje jiné zákonné kritérium konkurence). Může docházet také ke střetu zájmů jedné korporace s druhou, protože obě mají obdobný předmět činnosti nebo podnikání a tatáž osoba vykonává funkci jednatele v obou korporacích a vůči oběma korporacím má tak jednatel povinnost jednat s péčí řádného hospodáře. Zákaz konkurence je upraven i u ostatních typů korporací: u osobních společností v § 109 ZOK a u akciových společností v ustanoveních § 441, 442 (představenstvo), 451 a 452 (dozorčí rada) ZOK. Speciální úpravu konkrétního případu střetu zájmů obsahuje také ustanovení hlavy páté první části, konkrétně se jedná o úpravu úplatného nabytí majetku akciové společnosti od zakladatelů a akcionářů v průběhu dvou let po jejím vzniku.⁶ Jedná se o úpravu podrobnou a střet zájmů je zde naprosto evidentní – zájem zakladatele nebo akcionáře na co nejvyšším zisku z prodeje majetku a naopak zájem akciové společnosti na zaplacení co nejmenšího množství prostředků za nakupovaný majetek.

K účelu ustanovení o střetu zájmů se dříve vyjádřil Nejvyšší soud České republiky (dále jen „*Nejvyšší soud*“) když judikoval, že jsou „*zcela nepochybně (...) [určena] k ochraně společnosti před zneužitím postavení jejich orgánů, společníků a dalších osob oprávněných společnost zavazovat či vykonávajících ve společnosti určitý vliv.*“⁷

---

⁵ Zákon o obchodních korporacích; § 199 v případě členů statutárního orgánu, § 201 v případě členů kontrolního orgánu.

⁶ Tamtéž; § 255.

⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 10. 2004, sp. zn. 29 Odo 1137/2003.

Na jednání člena orgánu obchodní korporace dopadají, vedle úpravy střetu zájmů v zákoně o obchodních korporacích, také ustanovení týkající se zastoupení, jež jsou v občanském zákoníku obsažena v § 436 a následujících. Rekodifikací byl opuštěn koncept „samostatné“ právnické osoby, kdy statutární orgán jednal jejím jménem a jednání statutárního orgánu se tak považovalo za jednání společnosti samotné.⁸ Občanský zákoník z roku 2012 postavil koncepci právnických osob na teorii fikce a je proto nutné, aby statutární orgán právnickou osobu zastupoval. Je tak nezbytné dbát nejen na soulad jednání s ustanoveními o střetu zájmů korporace a člena orgánu korporace v zákoně o obchodních korporacích, ale také na úpravu střetu zájmů zástupce a zastoupeného dle občanského zákoníku. Na vzájemný vztah těchto ustanovení dvou jmenovaných zákonů existují různé názory, proto se této problematice podrobněji věnuji v jedné z podkapitol.

Vzhledem k omezenému rozsahu práce není možné zpracovat všechny jednotlivé v zákoně explicitně vyjádřené modality střetu zájmů. Ustanovení první hlavy, která se uplatní u všech druhů obchodních korporací, považuji za natolik klíčová, že jsem se rozhodl zaměřit svou práci právě na ně, tedy na úpravu obsaženou v § 54 – 58 ZOK. Vyřešení některých sporných otázek v rámci této obecné úpravy (nebo alespoň úvahy nad nimi) navíc může přispět k jednodušší interpretaci speciálních úprav střetu zájmů, o kterých jsem se zmínil v předchozím odstavci. V případě corporate governance kodexů a etických kodexů je potom úprava zpravidla konkrétnější a rozpracovává úpravu zákonnou (ačkoli ne vždy na zákon navazuje, může být i zcela samostatná). V práci se budu také zabývat právními důsledky střetu zájmů zástupce a zastoupeného, protože po rekodifikaci je tato problematika, jak bylo zmíněno výše, aktuální.

Obdobná, i když stručnější úprava obecného střetu zájmů v rámci obchodních korporací, byla obsažena v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníku (dále také „obchodní zákoník“ nebo „ObchZ“), konkrétně pak v ustanovení § 196a a jeho odstavcích 1, 2 a 5. Nejzásadnější změnou oproti úpravě v obchodním zákoníku je podle I. Gavrilové „*vypuštění předchozího souhlasu valné hromady s uzavřením smlouvy se spřízněnou osobou jako podmínky platnosti této smlouvy.*“⁹ Současný stav je samozřejmě rozebrán v dalším textu práce. Na rozdíl od obchodního zákoníku se také pravidla

---

⁸ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, § 13 odst. 1.

⁹ GAVRILOVÁ, I. *Transakce se spřízněnými osobami v zákoně o obchodních korporacích.* Obchodněprávní revue 11-12/2015. Str. 309.

v zákoně o obchodních korporacích nevztahují pouze na kapitálové společnosti, nýbrž na všechny obchodní korporace.

2. Zásady jednání členů orgánů obchodní korporace

Chování a jednání člena orgánu obchodní korporace upravuje, v nejobecnější rovině, občanský zákoník, který zavazuje právnickou nebo fyzickou osobu, která přijala funkci člena voleného orgánu, aby vykonávala tuto funkci „s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí.“¹⁰ Na člena orgánu, který takto nejedná nebo takového jednání není schopen, i když tuto skutečnost musel vědět při přijímání funkce nebo při jejím výkonu, se uplatní vyvratitelná právní domněnka, že nejedná s péčí řádného hospodáře.¹¹ Tato zásada se vztahuje pouze na člena voleného orgánu, což ovšem neznamená, že na členy nejvyššího orgánu obchodní korporace žádné obecné zásady jednání nedopadají. Na členy korporace dopadá zejména ustanovení § 212 občanského zákoníku a ukládá jim povinnost loajality vůči korporaci: „Přijetím členství v korporaci se člen vůči ní zavazuje chovat se čestně a zachovávat její vnitřní řád.“ Jen velmi krátce je proto nutné se zmínit jak o péči řádného hospodáře, tak o povinnosti loajality.

Péče řádného hospodáře je obecně definována v § 159 občanského zákoníku tak, že „(k)do přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí.“ Speciální úpravu ve vztahu k obchodním korporacím obsahuje ustanovení § 51 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, které stanoví, že „(p)ečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace,“ přičemž i toto rozhodování musí být činěno s nezbytnou loajalitou. Zákon o obchodních korporacích navíc nastavuje jednak objektivní a jednak subjektivní měřítko pro posouzení, zda bylo jednáno v souladu se zmíněným ustanovením: „Při posouzení, zda člen orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, se vždy přihlédne k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba,“ která by byla ve stejném postavení.¹² Nerozporná s úpravou péče řádného hospodáře po rekodifikaci je pak předrekodifikační judikatura, která ji definovala za

---

¹⁰ Občanský zákoník, § 159 odst. 1.

¹¹ Tamtéž.

¹² Zákon o obchodních korporacích, § 52 odst. 1.

použití subjektivního měřítka například jako činění právních úkonů týkající se obchodní společnosti „*odpovědně a svědomitě a stejným způsobem (...), jako kdyby šlo o vlastní majetek [člena orgánu společnosti]*“.¹³ Zákonodárce také, inspirován německou právní úpravou,¹⁴ zavedl (po rekodifikaci nově) pravidlo podnikatelského úsudku, tedy standard jednání *lege artis* při výkonu funkce. Reflexe je patrná jednak v užití objektivního měřítka a jednak v Důvodové zprávě k zákonu o obchodních korporacích: „*Je-li celková koncepce společnosti vystavěna na smlouvě s nejistým výsledkem, není možné chtít po profesionálním managementu, aby nesl všechna možná rizika svého jednání, tedy i ta, která nemohl ovlivnit.*“¹⁵ Pokud by se tak jiná osoba chovala v obdobné situaci stejně, resp. by vynaložila stejnou péči, není možné klást členům orgánu korporace za vinu, že ne každé jednání skončí úspěchem. Zavedení pravidla podnikatelského úsudku je sice novinkou, alespoň co se explicitního zakotvení týká, nicméně objevují se názory, že již v době před rekodifikací se v duchu této zásady nesla některá rozhodnutí Nejvyššího soudu.¹⁶ V případných sporech o to, zda bylo jednáno s péčí řádného hospodáře či nikoli, se uplatní obrácené důkazní břemeno a je na členovi orgánu aby dokázal, že takto jednal.¹⁷ Jak bylo ovšem zmíněno výše, s péčí řádného hospodáře jsou povinni jednat pouze členové volených orgánů, nikoli členové orgánu nejvyššího. Dvojitá úprava péče řádného hospodáře – ve vztahu k právnickým osobám obecně v občanském zákoníku a speciálně ve vztahu k obchodním korporacím v zákoně o obchodních korporacích – jakož i Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích naznačují, že zákonodárce kladl na úpravu tohoto institutu značnou důležitost.¹⁸ Nejvyšší soud se také již dříve věnoval vymezení funkčního postavení pravidel o střetu zájmů, když uvedl, že těmito pravidly „*není nikterak omezováno jednatelské oprávnění statutárního orgánu.*“¹⁹

---

¹³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 8. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.

¹⁴ Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích. Str. 24.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ LASÁK, J. *Pár poznámek k péči řádného hospodáře členů statutárního orgánu na prahu rekodifikace.* [online] Publikováno 13. 9. 2011 [cit 13. 11. 2015]. Dostupné zde: <http://www.epravo.cz/top/clanky/par-poznamek-k-peci-radneho-hospodare-clenu-statutarniho-organu-na-prahu-rekodifikace-76933.html>

¹⁷ Zákon o obchodních korporacích, § 52 odst. 2.

¹⁸ Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích. Str. 23.

¹⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 23 Cdo 4012/2007.

Na členy korporace, tedy na všechny společníky v osobní společnosti a na společníky v kapitálových společnostech,²⁰ dopadá povinnost loajality vůči korporaci. Ani koncept loajality není českému právu neznámý, byl to opět Nejvyšší soud, který o principu loajality hovořil jako o základním východisku všech povinností člena nejvyššího orgánu společnosti,²¹ ač jej přímo neupravoval žádný zákon. Definice loajality v občanském zákoníku není příliš podrobná a nechává tak tento pojem velmi širokým – člen korporace se musí chovat čestně a zachovávat její vnitřní řád. Jedná se tak o neurčitý právní pojem, jehož nejen obsah, ale také rozsah bude závislý na tom kterém individuálně posuzovaném případě. Ústavní soud České republiky (dále jen „Ústavní soud“) například judikoval, že „povinnost loajality se (...) neomezuje pouze na chování na valné hromadě, ale postihuje i jednání mimo orgány společnosti. Za porušení povinnosti loajality by bylo možné považovat i situaci, kdy by společník (akcionář) úmyslně jednal tak, aby společnost přestala generovat zisk (...).“²² Je ovšem evidentní, že povinnost loajality není tak konkrétní, jako povinnost jednání s péčí řádného hospodáře a zároveň je první zahrnuta ve druhé, což potvrzuje například J. Pokorná: „Standard péče řádného hospodáře vychází z duality náležitosti péče a loajality (...).“²³ Vztah společníků a managementu bývá označován jako vztah principal – agent, tedy těch, kteří svěřili své majetkové zájmy korporaci a těch, kdo mají o jejich majetek pečovat jako členové výkonného orgánu.²⁴ Po členovi korporace jako osobě, která obsadila pro každodenní řízení obchodní korporace statutární a případně kontrolní orgán, by nebylo správné požadovat stejně široký okruh informovanosti a znalostí o fungování korporace jako po členech těchto orgánů, kteří jsou s korporací prakticky v nepřetržitém kontaktu. Pro úplnost se sluší dodat, že povinnost loajality je oboustranná, tedy také ze strany obchodní korporace vůči jejímu členovi: korporace má povinnost zdržet se zvýhodňování, ale také znevýhodňování a musí šetřit členská práva i oprávněné zájmy svého člena.²⁵

Úprava střetu zájmů, jejímž základním účelem je zabránit zvýhodňování některého člena orgánu na úkor korporace je tak úpravou, kterou povinnost péče řádného hospodáře zahrnuje, se kterou přímo souvisí a která z ní vychází. Přímá návaznost úpravy

---

²⁰ Zákon o obchodních korporacích, § 44 odst. 1.

²¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 6. 2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006.

²² Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 8. 12. 2011, sp. zn. I. ÚS 3168/11-1.

²³ POKORNÁ, J. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. Str. 93.

²⁴ Tamtéž, str. 92.

²⁵ Občanský zákoník, § 212 odst. 1.

střetu zájmů v zákoně o obchodních korporacích na pravidla jednání členů orgánů korporace tuto skutečnost potvrzuje. Jak bylo zmíněno výše, povinnost loajality je obsažena v rámci povinnosti péče řádného hospodáře, je nicméně povinností užší. Povinnost péče řádného hospodáře tak, zjednodušeně řečeno, spočívá v tom, že v případě střetu mezi vlastním zájmem člena orgánu a zájmem obchodní korporace, jejíhož orgánu je osoba členem, musí dát tato osoba přednost zájmům korporace.²⁶ Totéž ovšem nelze univerzálně tvrdit o samotné povinnosti loajality, jak potvrzuje například J. Kožiak: „(...) v případě, kdy je dán u člena korporace konflikt mezi zájmem korporace a zájmem jeho samotného, není člen korporace povinen upřednostňovat vždy zájem korporace. Opačný výklad by byl pro člena korporace nepřiměřeně přísný (...). Je naopak přirozené a žádoucí, aby společník kapitálové korporace měl právo upřednostnit svůj zájem před zájmem korporace, pokud při tom dodrží některé základní etické podmínky.“²⁷ Konkrétními projevy této skutečnosti se budu věnovat v následujících kapitolách.

3. Střet zájmů obchodní korporace a člena orgánu korporace

Obecná úprava střetu zájmů v sedmém dílu první hlavy zákona o obchodních korporacích dopadá nejprve na nejrozsáhlejší případ potenciálního střetu zájmů při výkonu funkce, nijak dále specifikovaném; upravuje orgán, vůči němuž má člen orgánu v potenciálním konfliktu zájmů informační povinnost, rozšiřuje personální rozsah úpravy na osoby blízké, ovlivněné a ovládané a (další ustanovení) také na prokuristy. Dále zákon pokračuje v úpravě blíže určeného právního jednání, konkrétně uzavírání smluv mezi členem orgánu obchodní korporace a touto obchodní korporací, poté na zajišťování a utvrzování dluhů člena orgánu obchodní korporace a na situace, kdy by se korporace měla stát spoludlužníkem člena svého orgánu. Zákon také explicitně vylučuje z věcného rozsahu úpravy smlouvy, které uzavírá obchodní korporace v rámci běžného obchodního styku. Jednotlivým úpravám se budu dále věnovat podrobněji.

---

²⁶ ŠUK, P. *Konflikt zájmů v novém hávu (aneb § 196a obchodního zákoníku v zákoně o obchodních korporacích)*. [online] Publikováno dne 1. 4. 2013 [cit. 13. 11. 2015]. Dostupné zde: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d41686v52628-konflikt-zajmu-v-novem-havu-aneb-196a-obchodniho-zakoniku-v-zakone/>

²⁷ KOŽIAK, J. *Měsíčník rekodifikace & praxe: Otázky – odpovědi*. [online] Publikováno dne 4. 9. 2015 [cit. 28. 1. 2016]. Dostupné zde: <http://www.epravo.cz/top/efocus/mesicnik-rekodifikace-praxe-otazky-odpovedi-98884.html?mail>

3.1. Informační povinnost

Informační povinnost zakládá ustanovení § 54 ZOK pro situace, kdy se člen orgánu obchodní korporace dozví o tom, že může při výkonu funkce dojít ke střetu jeho zájmů se zájmy obchodní korporace. Ustanovení § 55 ZOK poté pro situace, kdy má člen orgánu v úmyslu uzavřít s korporací smlouvu. Je stanoven jak okruh osob, které jsou povinny informační povinnost plnit, tak okruh osob/orgánů, vůči kterým má být informační povinnost plněna.

3.1.1. Osoby povinné plnit informační povinnost

Zákon stanoví okruh osob, které jsou povinny plnit informační povinnost dle § 54 ZOK jednoduchým souslovím tak, že povinnost plnit informační povinnost má člen orgánu obchodní korporace.²⁸ Co jsou to orgány obchodní korporace a kdo je jejich členem potom jasně stanoví § 44 ZOK: nejvyšším orgánem osobních společností jsou všichni jejich společníci, nejvyšším orgánem kapitálových společností je valná hromada a členem nejvyššího orgánu tedy společníci,²⁹ resp. akcionáři.³⁰ Statutárním orgánem je v případě veřejné obchodní společnosti každý její společník, v případě komanditní společnosti komplementáři a v případě společnosti s ručením omezeným jednatelé, pokud společenská smlouva nestanoví jinak. Ve výčtu tohoto ustanovení chybí zmínka o statutárním orgánu akciové společnosti, jejíž úprava je, zřejmě kvůli možnému dělení vnitřní struktury na monistický a dualistický model, ponechána podrobnějším ustanovením přímo v páté hlavě týkající se akciové společnosti. V monistické akciové společnosti je statutárním orgánem statutární ředitel,³¹ v dualistické akciové společnosti představenstvo.³² Kontrolní orgán osobní společnosti povinně nevytvářejí, ačkoli by jeho vytvoření teoreticky možné bylo. V kapitálových společnostech je jím dozorčí rada, kontrolní komise nebo jiný obdobný orgán. Gramatickým výkladem zákona tak můžeme dospět k tomu, že informační povinnost jsou povinni plnit členové nejvyššího, statutárního, kontrolního a případně i jiného společenskou smlouvou zřízeného orgánu obchodní korporace. Napříč odbornou veřejností se však objevují názory, že na členy

---

²⁸ Zákon o obchodních korporacích, § 54 odst. 1.

²⁹ Tamtéž, § 167 odst. 1.

³⁰ Tamtéž, § 398 odst. 1.

³¹ Tamtéž, § 463 odst. 1.

³² Tamtéž, § 435 odst. 1.

nejvyššího orgánu korporace by se informační povinnost vztahovat neměla. Těmto názorům a příslušné argumentaci věnuji samostatnou podkapitolu.

Podmínky členství v orgánu korporace explicitně stanoví § 46 ZOK. Členem orgánu korporace může být vedle osob fyzických také osoba právnická. Jak bylo zmíněno výše, dle teorie fikce není možné, aby měla právnická osoba vlastní vůli, nahrazují ji členové orgánů, kteří za právnickou osobu rozhodují. Pro tyto situace zákon stanoví, že taková právnická osoba musí zmocnit fyzickou osobu, aby ji v orgánu zastupovala. Pokud tak neučiní, zastupuje právnickou osobu člen jejího statutárního orgánu.³³ I na právnickou osobu jako člena statutárního orgánu (resp. na jejího zástupce) se tak nutně musí uplatnit informační povinnost, což je výslovně vyjádřeno v § 46 odst. 4 ZOK. Ustanovení o střetu zájmů se dle § 76 odst. 1 ZOK obdobně použijí i na situace, kdy je člen orgánu obchodní korporace ovlivněn chováním vlivné nebo ovládající osoby; informační povinnost se proto uplatní také na tohoto člena.

Nejen osob, které se samy ocitnou v potenciálním střetu zájmů (resp. mají vůli ocitnout se ve střetu zájmů tím, že chtějí s korporací uzavřít smlouvu) se však týká informační povinnost. Jak ustanovení § 54, tak § 55 ZOK, rozšiřují informační povinnost člena orgánu také na situace, kdy se ve střetu zájmů může ocitnout (resp. smlouvu hodlá uzavřít) osoba blízká členu orgánu, případně osoba členem orgánu ovlivněná nebo ovládaná. Informační povinnost však samozřejmě plní člen orgánu, nikoli tyto osoby, na jejichž aktivitu je věcná působnost pravidel rozšířena.

Osobou blízkou je, dle občanského zákoníku, „*příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner (...); jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.*“³⁴ Kvůli kategorii osob navzájem blízkých se tak nejedná o okruh osob uzavřený, v každém individuálním případě může být jiný. Informační povinnost však, jak zmíněno výše, nemá osoba blízká, nýbrž stále člen orgánu obchodní korporace. Pokud zákon stanoví k ochraně třetích osob zvláštní podmínky nebo omezení pro převody majetku, pro jeho zatížení nebo přenechání k užití jinému mezi

---

³³ Občanský zákoník, § 154.

³⁴ Občanský zákoník, § 22 odst. 1.

osobami blízkými, jsou tyto podmínky či omezení rozšířeny i na právní jednání mezi právnickou osobou a členem jejího statutárního orgánu nebo osobou, která právnickou osobu podstatně ovlivňuje jako její člen nebo na základě jiné skutečnosti.³⁵ Toto pravidlo lze, podle I. Štenglové, vztáhnout při splnění stanovených podmínek i na pravidla o střetu zájmů.³⁶

Osobu ovlivněnou definuje zákon o obchodních korporacích jako osobu, jejíž chování rozhodujícím způsobem ovlivní jiná (vlivná) osoba.³⁷ Osobou ovládanou je potom „obchodní korporace ovládaná ovládající osobou,“ přičemž ovládající osoba musí mít možnost přímo či nepřímo uplatňovat v ovládané obchodní korporaci svůj vliv. I v tomto případě, přirozeně, má informační povinnost nadále člen orgánu, tentokrát v postavení osoby vlivné či ovládající. Informační povinnost je navíc rozšířena i na členy orgánu osoby ovládané či ovlivněné; jakmile dojde k ovlivnění chováním vlivné nebo ovládající osoby, vzniká členu orgánu takové právnické osoby informační povinnost.³⁸ Tato osoba přitom nemusí být stranou smlouvy, pokud uzavření členovi orgánu nařídí.³⁹ Informační povinnost plní obdobně jako v případech upravených § 54 až § 56 odst. 1 a § 57 ZOK, o způsobu plnění bude pojednáno dále.

Dle ustanovení § 58 odst. 1 ZOK je osobou povinnou plnit informační povinnost také prokurista. Zmocnění prokuristy upravuje občanský zákoník, ovšem kvalitu jeho péče upravuje zejména zákon o obchodních korporacích.⁴⁰ Prokury se týká § 450 a následující ObčZ: prokuristou může být pouze fyzická osoba a udělením prokury je zmocněna podnikatelem zapsaným v obchodním rejstříku k právním jednáním, ke kterým odchází při provozu obchodního závodu. Prokuru tak může udělit nejen obchodní korporace, ale každý podnikatel, je-li zapsán v obchodním rejstříku (na tyto případy se pravidla o střetu zájmů uplatní přiměřeně). I. Štenglová⁴¹ a J. Lasák⁴² dovozují, že postavení prokuristy je nejbližší postavení statutárního orgánu a proto by se měla uplatnit

---

³⁵ Tamtéž, § 22 odst. 2.

³⁶ ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Str. 144.

³⁷ Zákon o obchodních korporacích, § 71 odst. 1.

³⁸ Tamtéž, § 76 odst. 1.

³⁹ GAVRILOVÁ, I. *Transakce se spřízněnými...* Op. cit. sub 9. Str. 309.

⁴⁰ LASÁK J. in LASÁK, J.; POKORNÁ, J.; ČÁP, Z.; DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. Str. 482.

⁴¹ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 149.

⁴² LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 482.

explicitní úprava platná pro tento orgán. Argumentují zejména zástupčím oprávněním prokuristy, které má jinak statutární orgán. S tímto tvrzením nelze než souhlasit, kontrolní a jiné orgány mají zpravidla v rámci korporace působnost odlišnou.

3.1.2. Osoby, vůči nimž je informační povinnost vykonávána

V předchozí podkapitole zmínění členové orgánů, kteří mají informační povinnost dle § 54 ZOK, ji plní směrem k/ke:

- a) ostatním členům orgánu, jehož jsou členy,
- b) kontrolnímu orgánu,
- c) pokud není kontrolní orgán zřízen, pak k nejvyššímu orgánu.

Je poměrně evidentní, že zákonná úprava je nejlépe aplikovatelná na člena statutárního orgánu ve střetu zájmů. Tento totiž plní informační povinnost vůči ostatním členům statutárního orgánu, vůči kontrolnímu orgánu, byl-li zřízen, jinak vůči nejvyššímu orgánu. V případě člena statutárního orgánu je tak jediný potenciálně sporný bod možné shledat ve formulaci, která se liší od té v následujících ustanoveních – dle § 54 ZOK mají být informováni ostatní členové orgánu, jehož je osoba v potenciálním střetu zájmů členem, dle § 55 ZOK už ale má být informován orgán, jehož je osoba členem. Je tak otázkou, zda je tento rozdíl pouze formulační, či zda může mít nějaké důsledky i v praktickém fungování korporace. Teoreticky by bylo možné uvažovat o faktickém rozdílu. Za použití gramatického a logického výkladu by bylo možné jej spatřovat v tom, že pokud má osoba informovat ostatní členy orgánu, měla by informovat doslova všechny jeho ostatní členy; pokud by tak bylo informování prováděno na zasedání orgánu, muselo by být zajištěno i informování členů nepřítomných. Na druhou stranu, pokud má osoba informovat pouze orgán jako takový, postačovalo by, aby bylo informování provedeno na zasedání orgánu a nepřítomní by se pak o informaci mohli dozvědět ze zápisu z jeho jednání. Faktický rozdíl naopak neshledává například J. Dědič, který uvádí: *„Domnívám se však, že [plnění informační povinnosti vůči všem členům orgánu] není nezbytné, pokud je splnění informační povinnosti zachyceno v zápisu ze zasedání orgánu, který je přístupný všem členům orgánu. (...) Podle mého názoru jde pouze o formulační rozdíl, ale*

*věcný rozdíl by být neměl. Není pro to žádný důvod.*⁴³ Na podporu svého tvrzení uvádí argument, že v případě informační povinnosti o záměru uzavřít smlouvu je informován právě orgán jako celek a nikoli jen jeho členové, přičemž je-li dostačující splnit informační povinnost v tomto případě na zasedání orgánu, musí, podle jeho názoru, postačit i při plnění informační povinnosti dle § 54 ZOK.⁴⁴ Faktem je, že hovoříme-li o uzavírání smlouvy, jsou možné důsledky nesprávného plnění informační povinnosti zpravidla závažnější, než pokud informační povinnost není splněna v případě teprve hrozícího střetu zájmů. Za užití argumentu *a maiori ad minus* je tak možné přisvědčit v praxi spíše takovému pohledu. V jeho prospěch by mohlo svědčit také to, že členové orgánu obchodní korporace jsou (kromě členů orgánu nejvyššího, kde je ale, jak zmíněno výše, informační povinnost zpochybňována; viz dále) povinni jednat s péčí řádného hospodáře. Měli by se proto seznámit s obsahem jednání zasedání orgánu, jehož se nemohli zúčastnit a jsou jeho členy. V důsledku by tak reálně došlo ke splnění informační povinnosti vůči všem členům, ač nepřímou, prostřednictvím zápisu z jednání. Kdyby pak člen orgánu namítal, že vůči němu informační povinnost splněna nebyla, současně by dával najevo, že nevykonává svou funkci s péčí řádného hospodáře. Názor, že obsah obou formulací, které jsou v zákoně použity rozdílně, nemá faktický důsledek, zastává také J. Lasák: *(...) z rozdílné dikce § 54 odst. 1 a § 55 odst. 1 nelze podle mého názoru dovozovat, že zatímco v případě § 55 odst. 1 postačí informovat na zasedání přítomné členy orgánu obchodní korporace, má v případě konfliktu zájmů podle § 54 odst. 1 dodatečně informovat i všechny ostatní členy orgánu obchodní korporace, kteří se příslušného zasedání kolektivního orgánu nezúčastnili.*⁴⁵ Shledávám tak pojmovou nekonzistentnost zákonodárce v těchto dvou ustanoveních za matoucí a považoval bych *de lege ferenda* za rozumné, aby pokud se v obou případech rozsah informovaných osob neliší, byla zákonná úprava sjednocena. Jinak bude nutné, dokud nebude věc řešena judikaturou, dovozovat neexistenci rozdílu v praxi výkladem. Pokud je statutární orgán tvořen pouze jedním členem, z logiky věci vyplývá, že ostatní členy statutárního orgánu informovat nemůže. Bude tedy informovat kontrolní orgán, byl-li zřízen, pakliže nikoli,

---

⁴³ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů zájmů v zákoně o obchodních korporacích ve vazbě na nový občanský zákoník*. Právní rozhledy 15-16/2014. Str. 524.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ LASÁK, J. in LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 459.

bude informovat nejvyšší orgán. Situaci, kdy je statutární orgán tvořen jedinou osobou, která je zároveň i jediným společníkem, věnuji samostatnou podkapitolu.

Ve společnosti s ručením omezeným jednatele mohou, ale také nemusí, v závislosti na společenské smlouvě, tvořit kolektivní orgán.⁴⁶ Statutárním orgánem společnosti je dle § 44 odst. 5 ZOK každý jednatel, není-li právě ve společenské smlouvě upraveno, že tvoří kolektivní orgán. Vystává proto otázka, jakým způsobem v případě, kdy společenská smlouva tuto alternativu nestanoví, interpretovat pravidlo ohledně informování ostatních členů orgánu, jehož je členem. Užitím pouze gramatického výkladu by bylo možné dojít k tomu, že v takovém případě informační povinnost vzhledem k ostatním plněna nebude, protože žádní další členové statutárního orgánu zde nejsou. J. Lasák ovšem uvádí, že „(t)o by (...) nebylo správné hledisko. Skutečnost, zda společníci s ručením omezeným rozhodnou, zda jednatele budou tvořit kolektivní orgán (...) či nikoliv nemůže být rozhodující z hlediska existence notifikační povinnosti dle § 54 odst. 1.“⁴⁷ Zprvė argumentuje smyslem notifikační povinnosti, kterým je informování (ostatních) členů orgánů s obdobnou působností, protože se na jejich další jednání po splnění informační povinnosti uplatňuje standard péče řádného hospodáře. Zadruhé pak argumentuje smyslem právní úpravy a úmysly zákonodárce, kdy dovozuje, že zákonná úprava směřuje k zajištění informovanosti v rámci korporace ohledně existujících nebo potenciálních střetů zájmů. Dochází tedy k závěru, že informační povinnost dopadá i na jednatele ve společnosti s ručením omezeným, kde spolu jednatele nevytváří kolektivní orgán ve smyslu § 44 odst. 5.⁴⁸ Stejný názor, ovšem bez další argumentace, vyslovuje například J. Dědič⁴⁹ nebo V. Čížek.⁵⁰ Z mého pohledu je právní úprava informační povinnosti lépe formulována v případě § 55 odst. 1 ZOK („informuje orgán, jehož je členem“), protože explicitně nehovoří o ostatních členech orgánu. Jsem nicméně stejného názoru, jaký byl vyjádřen výše, tedy že ani jedna z variant upravených § 44 odst. 5 ZOK nemění okruh informovaných osob a jednatele společnosti s ručením omezeným, kteří netvoří kolektivní orgán, jsou tak povinni informovat o (potenciálním) střetu zájmů i

---

⁴⁶ Zákon o obchodních korporacích, §44 odst. 5.

⁴⁷ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 460.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 528.

⁵⁰ ČÍZEK, V. *Zajištění dluhů spřízněných osob v zákoně o obchodních korporacích.* Obchodněprávní revue 11-12/2013. Str. 321.

ostatní jednatele. K opačnému výkladu nevidím důvod; ani odborná literatura jej navíc jako eventualitu nezmiňuje.

Méně jasná než u statutárního orgánu je situace členů kontrolního orgánu. Jestliže by byl důsledně aplikován § 54 ZOK, musel by člen kontrolního orgánu informovat nejprve ostatní členy kontrolního orgánu a poté opět kontrolní orgán, což je samozřejmě zcela zbytečné. Informování ostatních členů orgánu jednou naprosto postačí. V situaci, kdy je kontrolní orgán jednočlenný, pak nastává výkladový problém. Dle dikce zákona a jeho gramatického výkladu má být nejvyšší orgán informován pouze tehdy, když není zřízen kontrolní orgán („... *a kontrolní orgán, byl-li zřízen, jinak nejvyšší orgán.*“⁵¹). Už z účelu informační povinnosti ale vyplývá, že by měla být informována jiná osoba, která není osobně zainteresovaná a jejíž zájmy nejsou v rozporu se zájmy korporace, aby mohla objektivně posoudit možný dopad na korporaci. I. Štenglová v komentářové literatuře uvádí, že kontrolní orgán má informační povinnost vždy i vůči nejvyššímu orgánu.⁵² Z jakého důvodu by však měla být informační povinnost kontrolního orgánu řešena zrovna takto, dále neuvádí, v zákoně však oporu nemá. Tento problém byl řešen i v jiné odborné literatuře, J. Dědičem, který vyslovil názor, že člen kontrolního orgánu plní svou notifikační povinnost vůči nejvyššímu orgánu jen tehdy, když ji nemůže splnit vůči orgánu kontrolnímu (nebo vůči jeho ostatním členům).⁵³ Argumentuje ustanovením § 54 odst. 2 ZOK a tím, že pokud členu kontrolního orgánu objektivně vznikne informační povinnost, přičemž je zároveň jediným členem kontrolního orgánu (a tedy nemůže splnit svou povinnost dle prvního odstavce stejného ustanovení), měl by ji splnit vůči orgánu nejvyššímu. Ačkoli je použito nedirektivní „měl by“, domnívám se, že povinnost takového postupu je možné ze zákona gramatickým výkladem dovodit. Vezmeme-li v úvahu dikci § 54 odst. 2 ZOK, již je argumentováno, „*člen orgánu splní povinnost podle odstavce 1 i tím, že informuje nejvyšší orgán (...)*“, za zdůraznění stojí slučovací spojka „i“. Je možné ji vykládat tak, že jsou dány dvě možnosti pro splnění informační povinnosti – první v odstavci 1 informováním ostatních členů orgánu a orgánu nejvyššího, nebyl-li zřízen kontrolní a druhá v odstavci 2 informováním pouze orgánu nejvyššího, přičemž osoba ve střetu zájmů si může vybrat, jakým způsobem svou

---

⁵¹ Zákon o obchodních korporacích, § 54 odst. 1.

⁵² ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 144.

⁵³ DĚDIČ, Jan. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 529

informační povinnost splní. Když tedy vznikne členu kontrolního orgánu informační povinnost a jedna z možností nepřipadá v úvahu pro její neuskutečnitelnost, neexistuje jiná varianta než se řídit jedinou zbývající možností. Poměrně složitá interpretace zákona ale ukazuje, že problematika by zasloužila zpřesnění ze strany zákonodárce. Nicméně nelze upřít, a zde se musím vrátit k výše zmíněnému účelu úpravy a jejímu teleologickému výkladu, že takový postup by bylo možné a vhodné v praxi použít.

V případě, že je obchodní korporace subjektem veřejného zájmu dle § 2a zákona č. 93/2009 Sb., o auditorech (dále jen „zákon o auditorech“), je její povinností zřídit výbor pro audit.⁵⁴ Výbor pro audit má nejméně 3 členy, kteří jsou jmenováni z nevýkonných členů kontrolního orgánu, případně z třetích osob nejvyšším orgánem korporace. Výčet funkcí, které jsou výboru pro audit demonstrativním výčtem svěřeny,⁵⁵ dává najevo, že podstatou výboru pro audit je zejména kontrolní činnost. Je tak otázkou, zda je možné označit výbor pro audit za „jiný obdobný orgán,“ o kterém se zmiňuje druhý odstavce § 44 ZOK. Pokud by totiž byla odpověď kladná, pak se domnívám, že by bylo nutné považovat výbor pro audit za kontrolní orgán v tom smyslu, v jakém o něm pojednává § 54 ZOK, s následujícími důsledky: v korporacích s výborem pro audit by musel člen statutárního orgánu plnit informační povinnost nejen vůči dozorčí radě, ale také právě vůči výboru pro audit; navíc by členové výboru pro audit měli mít pravomoc pozastavit členu orgánu, který střet zájmů oznámil dle prvního odstavce § 54 ZOK, výkon jeho funkce. Jak ale uvádí J. Dědič, „(t)o se (...) neslučuje s jeho působností a úlohou, jakou mu přiznává zákon o auditorech. Přikláním se proto k názoru, že členové výboru pro audit mají informační povinnost podle § 54 ZOK, protože jsou členy orgánu obchodní korporace, ale výbor pro audit není kontrolním orgánem, vůči němuž se plní informační povinnost a který je nadán působností rozhodovat o pozastavení výkonu funkce.“⁵⁶ Ač tedy výboru pro audit kontrolní funkci upřít nelze, za užití systematického výkladu ustanovení zákona o auditorech, které se jej týkají, a ustanovení zákona o obchodních korporacích, týkající se kontrolního orgánu, je možné vyslovit závěr, že výbor pro audit je kontrolním subjektem *sui generis* a není tak „jiným obdobným orgánem“ dle § 44 odst. 2 ZOK. Přesto se však domnívám, že označit výbor za subjekt, vůči němuž se

---

⁵⁴ Zákon o auditorech, § 44 odst. 1.

⁵⁵ Tamtéž, § 44 odst. 3.

⁵⁶ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 529.

vůbec neplní informační povinnost, by bylo zkratkovité a mohlo by v praxi přinést jisté komplikace. Zákon o auditorech byl v roce 2014 novelizován s účinností od 13. 1. 2015: zatímco před novelizací byl výbor bezesporu orgánem obchodní korporace a na jeho členy se tak vztahovala informační povinnost, v novelizovaném znění zákona je z § 44 odst. 1 zmínka o tom, že je orgánem korporace, vypuštěna. Objevují se ovšem názory, že výbor pro audit je stále orgánem obchodní korporace.⁵⁷ Pokud tedy členové výboru pro audit budou nadále plnit informační povinnost, budou tak činit vůči ostatním členům výboru a také vůči kontrolnímu orgánu. Zde vyvstává ona praktická komplikace – pokud by výbor nebyl orgánem, vůči němuž je obecně plněna informační povinnost (případně by vůbec nebyl orgánem) a zároveň by nebyl zřízen „standardní“ kontrolní orgán, museli by členové výboru, následující postup dle § 54 odst. 1 ZOK, oznamovat svůj hrozící střet zájmů i nejvyššímu orgánu. Přikláním se proto k závěru, že výbor pro audit sice nemá možnost pozastavovat výkon funkce, nicméně není-li zřízen „standardní“ kontrolní orgán, postačí, aby členové výboru oznamovali svůj střet zájmů jen ostatním členům výboru. Opačný postup by totiž, dle mého názoru, bezúčelně zatěžoval nejvyšší orgán korporace. Stejně tak by bylo bezúčelné, a zde se ztotožňuji s názorem J. Dědiče,⁵⁸ aby člen „standardního“ kontrolního orgánu, který je zároveň členem výboru pro audit, plnil svoji informační povinnost dvakrát. Za vhodnější považuji splnění vůči „standardnímu“ kontrolnímu orgánu, kvůli jeho možnosti případně pozastavit výkon funkce. Obdobným způsobem, jako je uvedeno výše, argumentuje J. Lasák, který uvádí, že členové výboru pro audit notifikují nejen tento výbor, ale i případný kontrolní orgán – především dozorčí nebo správní radu. Výbor pro audit totiž z pohledu J. Lasáka není kontrolním orgánem ve smyslu zákona o obchodních korporacích, protože nevykonává „obdobnou“ působnost kontrolního orgánu podle § 44 odst. 2 ZOK, ale řídí se zákonem o auditorech, který působnost výboru pro audit upravuje specificky a relativně nezávisle na působnosti kontrolního orgánu dle zákona o obchodních korporacích.⁵⁹ Tomu, že je výbor subjektem sui generis se specifickým okruhem působnosti, napovídá také výše uvedená novelizace, která vyvolává pochybnosti o tom, zda výbor pro audit vůbec je orgánem korporace.

---

⁵⁷ SCHEJBAL, L. *Výbor pro audit nově*. [online] Publikováno dne 19. 3. 2015 [cit. 17. 11. 2015]. Dostupné zde: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vybor-pro-audit-nove-97110.html>

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 461.

Společenská smlouva může zřídit i další orgány korporace, ačkoli to není v zákoně explicitně vyjádřeno. Shoduje se na tom jak odborná literatura,⁶⁰ tak soudní judikatura.⁶¹ V případě těchto orgánů pak platí totéž, co bylo popsáno výše u orgánu statutárního.

Jak již bylo zmíněno, celé problematice (existence) informační povinnosti členů nejvyššího orgánu věnuji samostatnou podkapitolu.

V ustanovení § 54 odst. 2 ZOK je členům orgánů korporace bez dalšího rozlišení umožněno, aby splnili svou informační povinnost informováním pouze nejvyššího orgánu. Zřejmě to tak znamená, že v případě zvolení této možnosti nemusí osoba ve střetu zájmů notifikovat ostatní členy orgánu, jehož je členem. Tato možnost je omezena jedinou výjimkou, a to v situaci, kdy jediný společník sám vykonává funkci tohoto orgánu. Také této problematice věnuji dále samostatnou podkapitolu.

3.1.3. Vznik informační povinnosti

Z gramatického výkladu ustanovení § 54 ZOK je naprosto evidentní, že vznik informační povinnosti je vázán na subjektivní okamžik. Vyplývá tak z formulace první věty: „*Dozví-li se člen orgánu obchodní korporace (...)*“⁶² Informační povinnost tedy členovi orgánu vznikne ve chvíli, kdy se o, byť i potenciálním, střetu zájmů dozví. Vázání vzniku informační povinnosti na objektivní okamžik by jednak nebylo vhodné a jednak ani dost dobře možné; pokud člen orgánu o střetu zájmů neví, ač objektivně nastal, nelze mu přisuzovat jednání ve zlé víře, resp. nejednání v zájmu obchodní korporace ve chvíli, kdy v tomto zájmu jednat měl. Jak zároveň dodává J. Dědič, „*není důležité, zda se [člen orgánu] dozví o konfliktu zájmů v době, kdy vykonává funkci.*“⁶³ S tímto tvrzením nelze než souhlasit, protože člen orgánu nemůže být považován za osobu vykonávající svou funkci nepřetržitě. Citovaný názor J. Dědiče by bylo také možné interpretovat tak, že není důležité, zda se člen orgánu dozví o střetu zájmů před vznikem funkce nebo až po něm. Existence střetu zájmů zjevně není překážkou výkonu funkce,⁶⁴ informační povinnost dle

---

⁶⁰ JOSKOVÁ, Lucie a kol. *Nová společnost s ručením omezeným: právo – účetnictví - daně*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2014. Str. 117. Dále např. ČÍŽEK, V. *Zajištění dluhů...* op. cit. sub 50. Str. 319.

⁶¹ Např. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 11. 2009, sp. zn. 29 Cdo 4563/2008.

⁶² Zákon o obchodních korporacích, § 54 odst. 1

⁶³ DĚDIČ, Jan. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 40. Str. 528.

⁶⁴ Zákon o obchodních korporacích, § 46 odst. 2.

§ 46 odst. 2 ZOK proto na tuto skutečnost nelze vztáhnout. Gramatický výklad ustanovení § 54 odst. 1 ovšem nasvědčuje spíše tomu, že by taková interpretace nebyla správná. Vznik informační povinnosti o střetu zájmů je zde personálně vázán na člena orgánu a nikoli na osobu, jež se má členem orgánu stát, jako je tomu u § 46 odst. 2 ZOK, který pro členství stanovuje závazné podmínky. Ostatně, J. Lasák vznik informační povinnosti shrnuje následovně: „*Jinými slovy, jakmile se člen voleného orgánu relevantním způsobem seznámí se skutkovými okolnostmi, ze kterých vyplyne, že by se při výkonu funkce jeho zájmy mohly střetnout se zájmy obchodní korporace, vzniká mu notifikační povinnost ve smyslu § 54 odst. 1.*“⁶⁵

Samotný vznik informační povinnosti ale v tomto případě neznamená, že člen orgánu musí existenci střetu zájmů okamžitě nahlásit; zákonná formulace „*bez zbytečného odkladu*“ zcela jistě znamená, že splnění informační povinnosti je možné při nejbližší vhodné příležitosti. Pokud ale je vznik informační povinnosti vázán na subjektivní okamžik, je otázkou, kdy povinnost vzniká v případě, že člen orgánu neohlašuje střet zájmů svůj, nýbrž osob blízkých, ovlivněných nebo ovládaných. V komentářové literatuře dochází I. Štenglová k názoru, že členové orgánů obchodních korporací jsou povinni vynaložit rozumné úsilí k tomu, aby se o možném střetu zájmů dozvěděli.⁶⁶ Pravdou je, že zmíněné „*rozumné úsilí*“ bychom mohli zahrnout pod jednání s péčí řádného hospodáře, s čímž ostatně souhlasí i J. Dědič,⁶⁷ nicméně jaké úsilí je možné považovat za rozumné a jaké nikoli? Koncepce osob blízkých, jak vyplývá z občanského zákoníku,⁶⁸ dává najevo, že by mělo jít o osoby, které jsou většinou vzájemně v poměrně častém kontaktu a tak by zjištění případného střetu zájmů nemělo být problémem už jen v rámci běžné konverzace. Problematictější již shledávám situaci ohledně osob sešvagřených, u nichž se uplatní vyvratitelná právní domněnka, že jsou také osobami blízkými. Nicméně vzhledem k vyvratitelnosti domněnky je pochopitelné, že zákonodárce nevytvářel novou definici osob blízkých jen pro zákon o obchodních korporacích nebo že okruh osob blízkých v jednotlivých případech nezužoval. Určitě záleží také na okolnostech konkrétního případu. U osob ovlivněných a ovládaných pak zákonodárce, dle mého názoru, vychází z toho, že samotné ovlivnění nebo ovládnutí

---

⁶⁵ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 459.

⁶⁶ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 144.

⁶⁷ DĚDIČ, Jan. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 528.

⁶⁸ Občanský zákoník, § 22 odst. 1.

zahrnuje také vědomost o případném střetu zájmů, resp. že by se člen orgánu právě díky tomu, že je vlivnou nebo ovládající osobou, měl z titulu svého vlivu o této skutečnosti dozvědět. Aby nedocházelo k příliš extenzivnímu výkladu onoho rozumného úsilí, domnívám se, že by bylo možné vyložit tento pojem analogicky k tomu, jak zákon z objektivního hlediska posuzuje, zda bylo jednáno s péčí řádného hospodáře. Tedy, mělo by být vynaloženo takové úsilí, které by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v postavení člena obdobného orgánu obchodní korporace. J. Lasák hovoří o nastavení takových adekvátních informačních mechanismů uvnitř společnosti, aby bylo zajištěno, že pokud vznikne materiální konflikt zájmů mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu, tato informace se dostane do sféry dispozice dotčeného člena orgánu. Totéž pak, dle J. Lasáka, platí pro situaci mezi osobami blízkými; člen orgánu zkrátka „nesmí být ‚slepý‘ ke skutečnostem zakládajícím jeho konflikt zájmů vůči společnosti.“⁶⁹

Co se týká ustanovení § 55 ZOK, zde je vznik informační povinnosti nepochybný: „Hodlá-li člen orgánu obchodní korporace uzavřít s touto korporací smlouvu, informuje o tom bez zbytečného odkladu (...).“⁷⁰ Vznik je zde vázán na vůli k uzavření smlouvy, o které, z logiky věci, člen orgánu vědět musí, jde tedy o vznik informační povinnosti spojený s objektivním okamžikem, což potvrzuje I. Štenglová v Komentáři k zákonu o obchodních korporacích.⁷¹ Ve chvíli, kdy se jedná o osoby blízké, ovlivněné a ovládané, člen orgánu by měl tuto skutečnost zjistit tehdy, když bude obchodní korporaci předložen návrh smlouvy. Lze samozřejmě uvažovat o situacích, kdy by se člen orgánu o vůli osoby blízké uzavřít s korporací smlouvu nedozvěděl, například v případě členů kontrolního orgánu, dále pokud by smlouvu podepisoval jiný člen statutárního orgánu nebo pokud by byla působnost jednotlivých členů orgánu rozdělena dle § 156 odst. 2 ObčZ (který ale zároveň stanoví, že „(r)ozdělení působnosti nezbavuje další členy povinnosti dohlížet, jak jsou záležitosti právnické osoby spravovány.“)⁷² Nicméně, vzhledem k tomu, že se ustanovení § 55 ZOK nepoužije pro smlouvy uzavírané v rámci běžného obchodního styku, člen orgánu by nejednal s péčí řádného hospodáře, pokud by informaci o uzavření smlouvy s osobou jemu blízkou mimo běžný obchodní styk nezjistil. Smlouvy uzavírané

---

⁶⁹ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích...* Op. cit. sub 40. Str. 460.

⁷⁰ Zákon o obchodních korporacích, § 55 odst. 1.

⁷¹ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 145

⁷² Občanský zákoník, § 156 odst. 2.

mimo běžný obchodní styk považují za výjimečné a proto za takové, o jejichž uzavření by se měli členové orgánů ze své iniciativy informovat.

3.1.4. Obsah a rozsah informační povinnosti

Informační povinnost, jak je koncipována v zákoně o obchodních korporacích, má funkci zejména preventivní. V tomto smyslu hovoří i Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích.⁷³ Střet zájmů se ohlašuje předem a ohlašuje se i tehdy, když hrozí jen potenciálně. Jakmile je informační povinnost splněna, obchodní korporace má možnost na eventuálně nastalý střet zájmů reagovat a přijmout taková opatření, aby člen orgánu korporace nemohl své postavení zneužít ve svůj prospěch. V ustanovení § 54 ZOK konkrétní rozsah informační povinnosti definován není, lze tak dovozovat, že by měly být poskytnuty informace jak o tom, v čem konkrétně by mohlo dojít ke střetu zájmů, tak o tom, jaké osoby by se ve střetu zájmů mohly nacházet. Informační povinnost totiž, jak bylo ostatně rozebráno výše, vzniká, i pokud může dojít ke střetu zájmů obchodní korporace a osob členu orgánu korporace blízkým nebo osob jím ovlivněných či ovládaných. Je jasné, že povaha střetu zájmů, který hrozí, musí být při aplikaci tohoto ustanovení jiná, než uzavírání smlouvy, zajištění nebo utvrzení dluhu nebo spoludlužnictví korporace a členu orgánu, protože tento typ střetu zájmů je upraven v ustanoveních následujících. Bude se jednat zřejmě zejména o střet zájmů v obchodních příležitostech, tedy například možnost uzavření nájemní smlouvy za výhodných podmínek, o které by měl zájem jak člen orgánu, tak korporace samotná nebo například účast ve výběrovém řízení, do něhož je přihlášená i korporace, jejímž společníkem je osoba blízká členovi statutárního orgánu.⁷⁴

Na rozdíl od přechozího, ustanovení § 55 ZOK již konkrétní rozsah informační povinnosti zmiňuje: člen orgánu informuje orgány korporace tak, jak bylo popsáno výše a „(z)ároveň uvede, za jakých podmínek má být smlouva uzavřena.“⁷⁵ Podrobnější úprava a stanovení konkrétnějších podmínek se zdá být nezbytným, zejména kvůli tomu, že člen orgánu je v korporaci v postavení toho, kdo se podílí na rozhodování, zda vůbec, s kým a za jakých podmínek uzavře obchodní korporace smlouvu. Vystává zde otázka, zda uvedení podmínek uzavření smlouvy postačuje pouze obecné, případně zda bude toto

---

⁷³ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. Str. 25.

⁷⁴ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 526.

⁷⁵ Zákon o obchodních korporacích, § 55 odst. 1.

ustanovení vyloženo extenzivněji a bude požadováno předložení konkrétní smlouvy. Podle J. Dědiče je možné obojí: „*Oznamovatel musí buď předložit návrh smlouvy, nebo musí přesně charakterizovat v podstatných rysech její předkládaný obsah.*“⁷⁶ Obdobně formuluje obsah podmínek, za nichž má být smlouva uzavřena, J. Lasák: „*Lze uvažovat o takovém postupu, že člen orgánu k dotčené notifikaci přiloží text příslušné smlouvy, která má být mezi členem orgánu a obchodní korporací uzavřena.*“ Pokračuje ovšem dále tím, že „*(č)len orgánu splní svou notifikační povinnost též tehdy, pokud oznámí (...) veškeré materiální podmínky, které se týkají dané smlouvy, resp. které jsou objektivně významné z hlediska informovaného posouzení, zda je uzavření dané smlouvy v zájmu společnost (...).*“⁷⁷ Komentářová literatura se problematice rozsahu informační povinnosti v souvislosti s § 55 věnuje podrobněji. I. Štenglová souhlasí s tím, že informování příslušného orgánu o podmínkách uzavírané smlouvy lze splnit předložením návrhu smlouvy nebo uvedením jejího obsahu, k uzavírání smluv v režimu § 55 ZOK však dodává, že není možné následně uzavřít smlouvu, která se sice týká téhož plnění, ale podmínky plnění jsou jiné. To ostatně implicitně vyplývá ze zákona. Nemožnost uzavření ovšem vylučuje, pokud dojde jen k formulační změně jednotlivých ustanovení smlouvy, k nevýznamným změnám jejího obsahu nebo dokonce ke změnám ve prospěch korporace.⁷⁸ Skutečnost, že není nutné znovu informovat příslušný orgán korporace o změně pouhé formulace smlouvy, ze zákona nepřímou vyplývá tím, že uvedení podmínek uzavření smlouvy není zákonem blíže specifikováno. Z právní zásady legální licence vyplývá, že pokud zákon nějakou povinnost neukládá, není ani možné vyžadovat její splnění. Uvedení podmínek smlouvy je v zákoně vázáno na okamžik informování o záměru uzavřít smlouvu, nikoli však již na formulační změnu smlouvy mezi momentem informování a momentem uzavření smlouvy. Argumentaci by bylo možné podpořit také analogií s obecnou úpravou vzniku závazků v občanském zákoníku, kde přijetí nabídky na uzavření smlouvy „*(...) s dodatkem nebo odchylkou, která podstatně nemění podmínky nabídky, je přijetím nabídky (...).*“⁷⁹ Ačkoli v případě střetu zájmů ohledně uzavírání smluv nejde o přijetí nabídky na uzavření smlouvy jako takové, z uvedeného vyplývá vůle zákonodárce nepodstatné změny ve smlouvě „nesankcionovat“ tím, že se považují za

---

⁷⁶ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 532.

⁷⁷ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 471.

⁷⁸ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 146.

⁷⁹ Občanský zákoník, § 1740 odst. 2.

odmítnutí nabídky (resp. za takovou změnu, kterou je třeba opětovně ohlásit příslušnému orgánu korporace). Totéž tedy platí pro druhé jmenované, nevýznamné změny smlouvy. Poslední příklad, na který dle autorů komentáře nedopadá povinnost informovat o změnách, tedy změny smlouvy ve prospěch korporace, je formulován poměrně široce. Pokud by se postupovalo dle uvedeného názoru, znamenalo by to, že na sebevětší změnu podmínek pro uzavření smlouvy, které jsou ve prospěch obchodní korporace, by nedopadala informační povinnost. Od jakékoli smlouvy, o jejímž uzavírání byl příslušný orgán informován, by se tak bylo možné jedním směrem kdykoli odchýlit a to s tím, že posouzení, zda se jedná o změnu podmínek ve prospěch či neprospěch korporace by bylo na subjektivním uvážení člena orgánu, který by jednal ve střetu zájmů. Argumentovat ve prospěch výše citovaného tvrzení by bylo možné tím, že ustanovení o střetu zájmů jsou vytvořena kvůli ochraně zájmů obchodní korporace a tak pokud nedojde k poškození jejích zájmů (ba naopak ke zlepšení postavení korporace jako smluvní strany), je opětovné informování zbytečné. Uvážení člena orgánu korporace v těchto situacích se musí nést v intencích povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře. Navíc, jak již bylo řečeno výše, ustanovení § 55 ZOK se neuplatní na situace v rámci běžného obchodního styku a pokud bychom připustili, že povědomí o smlouvách uzavíraných mimo běžný obchodní styk patří do povinnosti jednání s péčí řádného hospodáře, ostatní členové orgánu korporace by se o změně stejně museli dozvědět. Ztotožňuji se tak s názorem I. Štenglové, že pokud se uzavíraná smlouva po splnění informační povinnosti změní ve prospěch korporace, je nové informování příslušného orgánu zbytečné. Ve vyjmenování toho, co by měl oznamovatel při plnění informační povinnosti předložit, se ještě dále pouští V. Čížek: „(...) považuji za doporučeníhodné, aby byly předloženy konečné podoby transakčních dokumentů, včetně nezbytných podpůrných podkladů a vysvětlení, nebo přinejmenším podrobné shrnutí klíčových parametrů transakce (s výhradou drobných změn v nepodstatných parametrech) vzhledem k tomu, že by příslušný orgán měl rozhodovat o konkrétních parametrech transakce a nikoli o pouhém obecném transakčním záměru.“⁸⁰ Tento výčet ovšem není považován, soudě dle výběru slov, za nezbytný, nýbrž je pouze doporučením k co nejefektivnějšímu a nejrychlejšímu vyřešení střetu zájmů. Také V. Čížek evidentně připouští, že o „drobných změnách“ není nutné opětovně informovat.

---

⁸⁰ ČÍŽEK, V. *Zajištění dluhů...* Op. cit. sub 50. Str. 322.

Právní režim smluv uzavíraných členem orgánu korporace s touto korporací je rozšířen také na situace, kdy má korporace zajistit nebo utvrdit dluhy nebo se stát spoludlužníkem osob uvedených v § 55 ZOK. Stejně jako v předcházejícím ustanovení se tak uplatní nejen na člena orgánu samotného, ale také na osoby jemu blízké či na osoby jím ovlivněné a/nebo ovládané.

Z textu zákona nevyplývá, jakým způsobem by se měl orgán, vůči němuž je informační povinnost plněna a jemuž jsou podmínky případně uzavírané smlouvy předkládány, zachovat. Zákon neukládá povinnost příslušných orgánů vyjádřit se k předloženým podmínkám smlouvy nebo ke smlouvě samotné. V této úpravě je jasně znatelný odklon od úpravy obchodního zákoníku. Ustanovení § 196a odst. 1 a 5 ObchZ vyžadovalo pro platnost taxativně uvedených smluv mezi korporací a členem jejího orgánu předchozí souhlas valné hromady. Ze současně účinné úpravy A. J. Bělohlávek dovozuje, že pokud člen orgánů příslušné orgány informoval, ale ty se nevyjádřily, lze vycházet z toho, že splnil svou povinnost, protože obchodní korporace (resp. její orgány) se k věci mohly vyjádřit a případně jednání zakázat.⁸¹ Možnému zákazu jednání udělenému orgánem korporace členovi orgánu ve střetu zájmů se věnuji v samostatné podkapitole. Naopak z výše uvedené citace V. Čížka vyplývá, že předpokládá od příslušného orgánu jakousi formu rozhodnutí: „(...) vzhledem k tomu, že by příslušný orgán měl rozhodovat o konkrétních parametrech (...),“ nebo dále například „(...) považují za vhodné, (...) aby dotčený člen orgánu obchodní korporace navrhl lhůtu, ve které by měl příslušný orgán obchodní korporace rozhodnout (...).“⁸² Jakou formu by rozhodnutí příslušného orgánu mělo mít, neuvádí. Není možné se nepozastavit nad návrhem V. Čížka, aby člen orgánu oznamující střet zájmů stanovil či navrhl lhůtu pro rozhodnutí. Dle mého názoru člen orgánu takovou pravomoc nemá a považoval bych dokonce za absurdní, aby například člen statutárního orgánu stanovoval jakoukoli lhůtu orgánu nejvyššímu. Jasno v řešení otázky (formy) rozhodnutí nedělá ani A. Rozehnal, který ve vztahu k ustanovení § 54 ZOK jen konstatuje, že zákon o obchodních korporacích neřeší, jak má korporace s informací naložit a bude proto záležet na konkrétních okolnostech a zájmu obchodní korporace, jaké kroky vůči oznamovateli

---

⁸¹ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. Str. 362.

⁸² ČÍŽEK, V. *Zajištění dluhů...* Op. cit. sub 50. Str. 323

podnikne.“⁸³ J. Hejda v jiném komentáři ke stejnému ustanovení uvádí: „*Následkem informace o hrozícím střetu zájmů nemusí být žádné navazující rozhodnutí, může jím být zvýšený dohled nad výkonem funkce člena orgánu, ale může jím být též rozhodnutí kontrolního či nejvyššího orgánu společnosti o tom, že se členu orgánu, u něhož nebezpečí střetu zájmů nastalo, výkon jeho funkce dočasně pozastavuje.*“⁸⁴ Uzavřel bych tedy, že rozhodnutí informovaného orgánu není bezpodmínečně nutné, zákon mu však dává možnost na střet zájmů reagovat.

3.1.5. Způsob plnění informační povinnosti

Zákon způsob plnění informační povinnosti explicitně nestanoví. Objevují se proto názory, že informační povinnost je možné plnit jak formální, tak neformální cestou, v závislosti na individuálním případě té které obchodní korporace. Neformální způsob informování připouští J. Dědič,⁸⁵ naopak tuto možnost ani nezmiňuje V. Čížek, který naopak uvádí, že „*v případě kolektivního orgánu obchodní korporace, jehož bude osoba plnící informační povinnost členem, bude nezbytné, aby takový člen informoval předsedu (...) za účelem svolání jeho zasedání.*“⁸⁶ Nicméně, V. Čížek se zabývá přímo uzavíráním smluv, zatímco J. Dědič zahrnuje taktéž § 54 ZOK, což může způsobovat zmíněnou názorovou odchylku. Do jisté míry také záleží na tom, jakého orgánu korporace je osoba ve střetu zájmů členem. Statutární orgán jako orgán zodpovědný za obchodní vedení společnosti, jehož členové jsou povinni jednat s péčí řádného hospodáře, se v praxi schází nejčastěji a plnění informační povinnosti je zde tedy nasnadě na společné schůzi (totéž by *mutatis mutandis* bylo možné říci i o kontrolním orgánu). Rozdíl mezi informováním orgánu jako celku a informováním členů orgánu byl již rozebrán výše. Pokud se statutární orgán neschází příliš často, je záhodno zvolit jiný způsob splnění informační povinnosti, např. telefonickou či písemnou cestou, hovoříme-li o neformálním způsobu informování. Jediný případ, kdy V. Čížek pochybuje o nezbytnosti formálního postupu, je tehdy, když je informační povinnost plněna vůči orgánu, který není v záležitosti oprávněn jakkoli rozhodnout. V takovém případě připouští „*(...) pouhé informační sdělení ze strany člena orgánu obchodní korporace plnící informační povinnost adresované ostatním členům*

---

⁸³ ROZEHNAL, A. a kol. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. Str. 296.

⁸⁴ ČÁP, Z., JAHĚLKA, P., JOSKOVÁ, L., HEJDA, J., VANĚČKOVÁ, V. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2013. Str. 66.

⁸⁵ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 528.

⁸⁶ ČÍŽEK, V. *Zajištění dluhů...* Op. cit. sub 50. Str. 322.

tohoto orgánu s tím, že pokud by kterýkoli z ostatních členů projevil potřebu, došlo by i k projednání (...) na nebo mimo zasedání tohoto orgánu.⁸⁷ Jasno má ve svém komentáři J. Lasák: informování může být provedeno ústně nebo písemně, případně přímo na zasedání příslušného orgánu.⁸⁸ Lze tak shrnout, že člen orgánu musí přizpůsobit formu plnění informační povinnosti tomu, že je povinen postupovat s péčí řádného hospodáře a zajistit, aby bylo informování provedeno řádně a včas.

Zákon neupravuje ani způsob plnění informační povinnosti vůči orgánům, jejichž členem oznamovatel není, tedy kontrolnímu orgánu (pokud je oznamovatel členem orgánu statutárního či jiného, zřízeného zakladatelským právním jednáním) nebo nejvyššímu orgánu (v případě členů orgánu kontrolního nebo v případě využití možnost dle § 54 odst. 3 nebo dle § 55 odst. 2 ZOK). V. Čížek se vyslovuje pro přiměřené užití svých závěrů ohledně svolání kolektivního orgánu, kterým jsem se věnoval výše, tedy informování předsedy, případně dalších členů kolektivního orgánu, za účelem svolání tohoto orgánu. Dojde-li k plnění informační povinnosti směrem ke kontrolnímu orgánu, bude podle V. Čížka nutné kontaktovat jeho předsedu a požádat jej o svolání zasedání, přičemž jedním (ne-li jediným) z bodů programu bude oznámení člena orgánu korporace o střetu zájmů. V případě plnění informační povinnosti vůči nejvyššímu orgánu, ať už členem statutárního či jiného orgánu, nebo za použití možnosti rovnou informovat nejvyšší orgán, se nabízí otázka, zda je nutné svolávat valnou hromadu. Alternativním řešením by mohlo být doručení informace o střetu zájmů korporaci. Domnívám se ovšem, že pouhé doručení informace korporaci není dostačující, neboť zákon v příslušných ustanoveních explicitně hovoří o informování nejvyššího orgánu.⁸⁹ Obdobný názor zastává i J. Lasák, podle něhož je informační povinnost splněna okamžikem oznámení střetu zájmů svolavatelé valné hromady a žádostí o svolání valné hromady.⁹⁰ Kvůli svolání valné hromady by tak měla být nejprve kontaktována osoba s oprávněním valnou hromadu svolat a měla by být o svolání požádána. Podle V. Čížka musí být součástí žádosti samotné informační sdělení, a doporučuje také návrh textu usnesení valné hromady. Pozvánka na valnou hromadu by pak měla obsahovat jako bod jednání informaci o střetu zájmů a návrh usnesení v tomto bodě a případně také hlasování o

---

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 461.

⁸⁹ Zákon o obchodních korporacích, § 54 odst. 1, 2; § 55 odst. 1, 2.

⁹⁰ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 462.

pozastavení funkce nebo o zákazu uzavřít s korporací smlouvu. Kdyby totiž na pozvánce na valnou hromadu tyto body programu uvedeny nebyly, mohly by být do projednání zařazeny jen se souhlasem všech členů korporace, což by mohlo být zejména u větších korporací problematické.⁹¹ A. J. Bělohlávek se zabývá praktickým fungováním a odkazuje na standardní proceduru v rámci konkrétní korporace, kterou by měl člen orgánu následovat. „*Bude tedy jistě stačit,*“ uvádí, „*pokud člen orgánu napíše na adresu (např. emailovou) korporátního tajemníka nejvyššího orgánu, který je povinen tuto informaci rozeslat, anebo informuje jiným způsobem, který je ve společnosti obvyklý.*“⁹²

Je ale povinností oprávněné osoby v případě, že je o to požádána, valnou hromadu svolat? V. Čížek odpovídá kladně, přičemž argumentuje ustanoveními § 181 odst. 1 ZOK pro případ společnosti s ručením omezeným, respektive § 406 odst. 2 ZOK pro případ akciové společnosti. Považuje totiž plnění informační povinnosti za případ, kdy zákon určí, že má být valná hromada svolána. Stejný názor vyjadřuje v komentáři také I. Štenglová.⁹³ Samozřejmě je možné, že pokud bude oznamovatelem v kapitálové společnosti jednatel s pravomocí svolání valné hromady, může ji svolat sám;⁹⁴ člen představenstva naproti tomu tuto možnost nemá a bude muset požádat o svolání představenstva.⁹⁵ Poněkud odlišný pohled na věc zastává A. J. Bělohlávek, dle něhož záleží na oznamovateli, aby vyhodnotil urgentnost svého střetu zájmů a rozhodl se, zda má sám svolat nejvyšší orgán (resp. zařídít jeho svolání) nebo zda může vyčkat do řádné schůze nejvyššího orgánu.⁹⁶ S tímto pohledem nemohu souhlasit, protože zákon jasně stanoví povinnost člena orgánu oznámit svůj konflikt zájmů bez zbytečného odkladu a subjektivní uvážení o urgentnosti střetu zájmů neumožňuje. Ačkoli tak stanoví pouze v prvních odstavcích § 54 a § 55 ZOK, ve druhých odstavcích obou ustanovení je odkazováno na „*povinnost podle odstavce 1.*“ Domnívám se, že informování bez zbytečného odkladu je jasná formulace povinnosti, a proto je, dle mého názoru, nutné svolat nebo zařídít svolání nejvyššího orgánu korporace (je-li samozřejmě nejvyšší orgán

---

⁹¹ V případě společnosti s ručením omezeným je tato povinnost dána v § 185 ZOK, v případě akciové společnosti v § 408 odst. 3 ZOK.

⁹² BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu...* Op. cit. sub 81. Str. 360.

⁹³ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 144.

⁹⁴ Zákon o obchodních korporacích, § 181 odst. 1.

⁹⁵ Tamtéž, § 402 odst. 1.

⁹⁶ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu...* Op. cit. sub 81. Str. 360.

v tom kterém konkrétním případě informován). Výjimkou by teoreticky mohla být situace, kdy by se řádné jednání valné hromady konalo například v horizontu dnů.

Ačkoli tak zákon přímo nestanoví, domnívám se, že je nezbytné, aby byla informační povinnost plněna řádně. Definicí řádného plnění je, dle mého názoru, možné ze zákona dovodit – informační povinnost musí být splněna včas (tj. bez zbytečného odkladu po tom, co se člen orgánu o střetu zájmů dozví), příslušnému orgánu korporace a v celém rozsahu (problematičnosti rozsahu informační povinnosti dle § 54 ZOK jsem se věnoval v předchozí kapitole, stejně jako rozsahu dle § 55 ZOK). Situaci, kdy není informační povinnost splněna řádně nebo není splněna vůbec, je věnována kapitola 3.2.

3.1.6. Informační povinnost jediného člena orgánu jako zároveň jediného člena korporace

Explicitní úprava zákona o obchodních korporacích obsahuje jen dvě ustanovení, které se týká osoby, jež je zároveň členem korporace a členem jiného jejího orgánu – jedná se o situaci upravenou § 54 odst. 2 a § 55 odst. 2 ZOK. Je znemožněno, aby byl použit alternativní způsob splnění notifikační povinnosti (tj. informováním rovnou nejvyššího orgánu), pokud osoba ve střetu zájmů je zároveň jediným členem korporace. Důvod existence tohoto ustanovení je nábledni, o konfliktu zájmů by se měl dozvědět i jiný člen orgánu korporace, aby mohl situaci posoudit a případně zareagovat. Možnosti, které tak připadají v úvahu, jsou v zásadě tři: zaprvé, jediný společník je zároveň jediným členem statutárního orgánu; zadruhé, jediný společník je zároveň jediným členem kontrolního orgánu a za třetí, jediný společník je zároveň jediným členem jiného orgánu, který je vytvořen společenskou smlouvou (resp. hovoříme-li o jediném společníkovi a tedy o kapitálových společnostech, přichází v úvahu také stanovy a zakladatelská listina⁹⁷). První a třetí případ jsou v praxi totožné, pokud bude v textu dále zmínka o prvním případě, myslí se jím taktéž případ třetí.

V prvním případě tedy zastává jediný člen korporace funkci jediného člena statutárního orgánu. Je proto jasné, že v případě střetu zájmů by se měl obrátit na kontrolní orgán. Problém ovšem nastává, pokud kontrolní orgán ve společnosti nebyl zřízen. J. Dědič se s touto situací vypořádává jednoduše, kdy je toho názoru, že „(...) lze

---

⁹⁷ Zákon o obchodních korporacích, § 3 odst. 3 a § 8 odst. 2.

*dovozovat, že informační povinnost nemá, neboť by ji plnil sám sobě. Totéž podle mého názoru platí i v případě, že jediný společník je jediným členem kontrolního orgánu.*⁹⁸ Stejným způsobem se v komentářové literatuře vyjadřuje I. Štenglová, která dodává, že lze zvažovat také závěr, že by společnost musela v případě neexistence kontrolního orgánu tento orgán zřídit, nicméně také podotýká, že zákon takový závěr nenabízí.⁹⁹ Z podstaty střetu zájmů vyplývá, že tento střet nemusí být vždy očekávatelný. Avšak vzhledem k tomu, že stačí být jen potenciální konflikt zájmů, aby byla aktivována notifikační povinnost, lze dle mého názoru předpokládat, že se v průběhu existence obchodních korporací dotkne velkého množství z nich. Předpokládám tedy, že zákonodárce je s touto situací srozuměn a pokud by zde byla vůle k tomu, aby v případě střetu zájmů existovala povinnost zřídit kontrolní orgán, byla by tato povinnost zakotvena přímo v zákoně. Případně by zákonodárce mohl stanovit zřízení kontrolního orgánu jako obecnou povinnost obchodních korporací (s největší pravděpodobností s výjimkou veřejných obchodních společností, ačkoli v tomto konkrétním případě jednočlenných společností je jasné, že veřejná obchodní společnost ani komanditní společnost nepřicházejí v úvahu) a nenechávat pouze na uvážení korporací, zda tento orgán zřídí či nikoli.

Na praktické dopady situace, kdy není zřízen kontrolní orgán a jediný člen korporace je zároveň jediným jednatelem, upozorňuje I. Štenglová. Potenciální smluvní partneři takové korporace budou muset věnovat zvýšenou pozornost uzavíraným smlouvám zejména z hlediska zajištění závazků z ní plynoucích a věnovat také důslednou pozornost ochraně svých práv, případně i využít institut ručení ve vztahu k jedinému společníkovi jako současně jedinému členovi statutárního orgánu podle § 159 odst. 3 ObčZ.¹⁰⁰

Ve druhém výše naznačeném případě, tedy když je zřízen jednočlenný kontrolní orgán, jehož jediným členem je zároveň jediný společník, je situace poměrně nevýznamně, přesto však odlišná. Rozdíl shledávám v tom, že v takovém případě je zde navíc statutární orgán, jehož člen je osobou odlišnou; existence statutárního orgánu je

---

⁹⁸ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 530.

⁹⁹ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 144.

¹⁰⁰ Tamtéž.

přítom, na rozdíl od orgánu kontrolního, dána explicitně zákonem.¹⁰¹ Zákon ovšem nestanoví ani za takovýchto okolností povinnost člena kontrolního orgánu plnit informační povinnost vůči orgánu statutárnímu a dle mého názoru tato povinnost nelze dovodit ani výkladem. Názor J. Dědiče na tuto situaci je uveden výše, tedy že v tomto případě informační povinnost jedinému členu kontrolního orgánu nevzniká, protože by informoval sám sebe.

Lze tedy uzavřít, že jediný člen korporace, který je zároveň jediným členem statutárního orgánu vykonává informační povinnost vůči orgánu kontrolnímu, pokud byl zřízen. Pokud ve stejném případě kontrolní orgán zřízen nebyl, nebo je jediný společník zároveň jediným členem kontrolního orgánu, notifikační povinnost nevzniká.

3.1.7. Informační povinnost členů korporace

Pro informační povinnost členů nejvyššího orgánu jsem vyčlenil samostatnou podkapitolu proto, že její existence je předmětem sporů napříč odbornou veřejností. Z toho důvodu je, dle mého názoru, vhodné, věnovat problematice více prostoru.

Z díkce ustanovení § 54 odst. 1 ZOK a § 55 odst. 1 ZOK nevyplývá, že by se některé z ustanovení nepoužilo ve vztahu k nejvyššímu orgánu obchodní korporace. Zákon totiž vždy hovoří pouze o „členovi orgánu“ ve střetu zájmů, aniž by orgán blíže specifikoval. Navíc, § 70 ZOK taxativně určená ustanovení z použití na nejvyšší orgán kapitálové společnosti explicitně vylučuje; pro § 54 až § 56 ZOK (mimo jiné) je ovšem stanovena výjimka, tedy by se dle zákona na nejvyšší orgán korporace použít měla. Jazykový výklad se v tomto případě ale může dostat do rozporu s výkladem systematickým a zejména teleologickým. Nejvyšší orgán je orgánem povahy odlišné od ostatních orgánů korporace, a to nejen tím, že je označován za nejvyšší, nýbrž i osobami, které jej tvoří. Na díkci zákona odkazuje ta část odborné veřejnosti, která zastává názor, že nejvyšší orgán má informační povinnost, stejně jako každý jiný orgán obchodní korporace. Jak uvádí například A. J. Bělohlávek, „(p)ro člena nejvyššího orgánu se uplatní rovněž pravidlo o střetu zájmů, které mu ukládá povinnost informovat o

---

¹⁰¹ Zákon o obchodních korporacích. Ustanovení § 106 odst. 1 u veřejné obchodní společnosti, § 125 odst. 1 u komanditní společnosti, § 194 odst. 1 u společnosti s ručením omezeným a § 435 odst. 1, resp. § 456 odst. 1 v případě akciové společnosti.

případném konfliktu zájmů ostatní členy orgánu (§ 54).¹⁰² Stejného názoru je i I. Štenglová, která uvádí: „*Informační povinnost dle § 54 se týká členů všech orgánů obchodních korporací, včetně orgánu nejvyššího (srov. § 70), i když nejvýrazněji se v praxi jistě projeví u orgánů statutárních.*“¹⁰³ Obdobně se vyjadřuje ve stejném komentáři k ustanovení § 70 ZOK P. Šuk, kde ale také připouští, že aplikace na společníky bude v některých typech společností (zejména u společnosti akciové) velmi obtížná. Také A. Rozehnal se přiklání ke stejnému závěru, když odkazuje právě na dikci zákona: „*Skutečnost, že se střet zájmů týká i řadových společníků, byť jim není předepsáno jednání s péčí řádného hospodáře, plyne jednak z obecné dikce ustanovení § 54 odst. 1 a jednak z ustanovení § 70 ZOK.*“¹⁰⁴

Druhá část odborné veřejnosti ale přesto zastává názor, že informační povinnost se na členy korporace nevztahuje. Historickým výkladem tuto skutečnost dovozuje například J. Dědič, který odkazuje na původní znění zákona o obchodních korporacích. V tomto znění odkaz na § 54 až 56 ZOK v § 70 ZOK obsažen nebyl. Avšak při projednávání předlohy návrhu zákona bylo diskutováno, jak bude vyložen obsah ustanovení § 54 až 56 ZOK, když je zde nejvyšší orgán výslovně zmíněn (v § 54 odst. 1 věta první a v odst. 2, v § 55 odst. 1 a odst. 2 a v § 56 odst. 2 ZOK), pokud je zároveň aplikace těchto ustanovení na nejvyšší orgán vyloučena ustanovením § 70 ZOK. „*To bylo důvodem,*“ jak uvádí J. Dědič, „*proč se objevil v § 70 ZOK i odkaz na § 54 až 56, nikoliv záměr zavést informační povinnost společníků (členů) o hrozícím střetu zájmů.*“¹⁰⁵ Nicméně připouští, že gramatický výklad zákona není v souladu s jeho názorem. Nikoli již s odkazem na historický výklad, přesto však stejnou argumentaci užívá J. Lasák, podle něhož je při pohledu na uvedená ustanovení vidět, že v každém z nich se určitým způsobem upravuje postavení nejvyššího orgánu z hlediska jeho působnosti a právě tato skutečnost je důvodem jejich zmínky v ustanovení § 70 ZOK.¹⁰⁶ Je pravdou, že pokud by tato ustanovení na nejvyšší orgán neměla být použita, byla by prakticky nesmyslnými.

Aby bylo možné postupovat dále při posuzování jednotlivých argumentů, je nutné definovat „výkon funkce člena nejvyššího orgánu obchodní korporace,“ při němž ke

---

¹⁰² BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu...* Op. cit. sub 81. Str. 431.

¹⁰³ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 144.

¹⁰⁴ ROZEHNAL, A. a kol. *Obchodní právo.* Op. cit. sub 83. Str. 295.

¹⁰⁵ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 527.

¹⁰⁶ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 587.

střetu zájmů dochází. P. Šuk jej definuje ve smyslu § 54 odst. 1 ZOK jako hlasování, popřípadě výkon dalších práv společníka na valné hromadě;¹⁰⁷ na jiném místě stejné publikace I. Štenglová uvádí, že „(p)ozastavením výkonu funkce nelze podle našeho názoru rozumět zákaz výkonu práv společníka na valné hromadě.“¹⁰⁸ Domnívám se však, že citovaná věta je vztažena pouze k možnosti pozastavení výkonu funkce, kterou dává kontrolnímu a nejvyššímu orgánu § 54 odst. 4 ZOK a není tak rozporná s uvedenou definicí výkonu funkce. Tomuto závěru by nasvědčovalo de facto totožné tvrzení A. Rozehnal, podle kterého se pozastavení výkonu funkce týká pouze volených orgánů a nikoli člena korporace.¹⁰⁹ Jiná komentářová literatura se vymezením toho, co spadá do výkonu funkce nejvyššího orgánu, nezabývá. J. Dědič nicméně pokládá uvedené vymezení výkonu funkce za problematické, a to zejména proto, že konflikt zájmů nevzniká až na valné hromadě (a pokud by opravdu vznikl až tam, znamenalo by to, že do doby konání valné hromady informační povinnost neexistuje) a proto, že hlasování lze vykonat i mimo valnou hromadu.¹¹⁰ Rozhodování per rollam, jak je pro kapitálové společnosti upraveno v zákoně o obchodních korporacích,¹¹¹ umožňuje členům korporace, aby vykonali své hlasovací právo doručením svého vyjádření. Na valné hromadě tudíž fyzicky nemusí být vůbec přítomni a přesto své hlasovací právo vykonávají; v tom případě by notifikační povinnost plnili mimo valnou hromadu. Nicméně kdyby výkonem funkce opravdu bylo hlasování na valné hromadě, o hrozícím střetu zájmů by se členové korporace dozvěděli až poté, co by jim byla doručena pozvánka na valnou hromadu. V tu chvíli by jim tedy vznikla, dle § 54 odst. 1 ZOK, informační povinnost. S největší pravděpodobností by ale v programu jednání valné hromady nebylo plnění informační povinnosti z důvodu střetu zájmů; člen korporace by proto musel splnit svou notifikační povinnost buď v rámci bodu programu, který by se týkal věci, v níž se jeho zájem střetl se zájmem společnosti, nebo by musel požádat o to, aby byl do programu jednání zařazen nový bod (s čímž se mohou, zvláště u větších kapitálových společnostech, pojít značné problémy – viz § 185 a § 408 odst. 3 ZOK).

---

¹⁰⁷ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 166.

¹⁰⁸ Tamtéž. Str. 145.

¹⁰⁹ ROZEHNAL, A. *Obchodní právo*. Op. cit. sub 83. Str. 297.

¹¹⁰ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 530.

¹¹¹ Zákon o obchodních korporacích. Ustanovení § 175 a následující v případě společnosti s ručením omezeným, § 418 a následující v případě akciové společnosti.

S tím, že se informační povinnost na členy nejvyššího orgánu korporace nevztahuje, se ztotožňuje také J. Lasák, který uvádí, že podle jeho názoru účast člena v nejvyšším orgánu obchodní korporace v první řadě vůbec není výkonem funkce. Dodává, že ustanovení § 54 odst. 1 ZOK na členy nejvyššího orgánu korporace z jeho pohledu nedopadá i proto, „že zákon používá pojmu členství v souvislosti s členy voleného orgánu obchodní korporace, nikoliv v souvislosti s účastí v nejvyšším orgánu obchodní korporace.“¹¹² V důsledku tak vychází z terminologické odlišnosti v zákoně, kdy je pro vyjádření účasti členů korporace užíván termín „účasť“ (namátkově například § 36, § 73 nebo § 203 ZOK), zatímco pro vyjádření účasti členů jiných orgánů tituluje zákon tyto osoby jako „členy“ (namátkou například §146 odst. 2 písm. b) nebo § 201 odst. 3 a 4 ZOK). Tento argument J. Lasáka ovšem neplatí bezvýjimečně (například § 103 ZOK nebo § 179 odst. 1 ZOK) a z toho důvodu jsem k němu spíše skeptický.

Výše byla zmíněna povinnost členů orgánů korporace vynaložit určité úsilí, aby se dozvěděli o hrozícím střetu zájmů, zejména v případě osob blízkých. Takové úsilí je ale zřejmě projevem povinnosti péče řádného hospodáře, kterou ovšem členové korporace nemají a klást ji na ně pouze z důvodu předcházení střetu zájmů není koncepční a je zřejmé, že to ani nebylo vůlí zákonodárce.

Jako další problematický bod ohledně informační povinnosti členů korporace je možné shledat určení orgánu nebo osoby, vůči níž má být informační povinnost plněna. Při postupu dle § 54 odst. 1 ZOK by měl člen korporace informovat ostatní společníky nebo akcionáře a kontrolní orgán, byl-li zřízen. Pokud nikoli, pak nejvyšší orgán. I. Štenglová zaujímá jasné, ač blíže nerozvedené stanovisko, že jak v případě střetu zájmů dle § 54 odst. 1 ZOK, tak dle § 55 odst. 1 ZOK, bude člen nejvyššího orgánu informovat pouze tento orgán.¹¹³ Na jiném místě pak P. Šuk zpochybňuje reálnou možnost akcionáře informovat ostatní členy korporace a „(p)roto bude na místě dovodit, že svoji informační povinnost dle § 54 splní již tím, že o možném střetu zájmů informuje valnou hromadu (§ 54 odst. 2).“¹¹⁴ Zde opět dochází k výše již zmíněnému výkladovému problému s tím, zda „informovat ostatní členy orgánu“ je totéž, co „informovat orgán, jehož je osoba členem,“ tedy vůči komu je plněna informační povinnost v případě § 54 odst. 1 ZOK a v případě

---

¹¹² LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 459.

¹¹³ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 144.

¹¹⁴ Tamtéž. Str. 166.

§ 55 odst. 1 ZOK. J. Dědič již na tomto místě rozdíl shledává, když uvádí, že „§ 54 odst. 1 ZOK vyžaduje informovat ostatní členy orgánu, nikoliv orgán, jehož je daná osoba členem.“¹¹⁵ Nepovažují za nutné, aby se kvůli plnění informační povinnosti člena korporace musela vždy scházet valná hromada, z mého pohledu by postačovalo, aby byla notifikační povinnost prokazatelně splněna kontrolnímu orgánu, protože tato možnost je zákonem explicitně umožněna, případně aby byla splněna ostatním členům korporace. Účelu notifikační povinnosti tak bude učiněno zadost, pokud by poté některý ze společníků nebo akcionářů považoval za nutné, aby byl pozastaven výkon funkce nebo aby bylo zakázáno uzavření smlouvy, mohla by být svolána valná hromada. Nicméně postup navržený P. Šukem ve výše citovaném komentáři dle § 54 odst. 2 ZOK je samozřejmě možný, ačkoli z mého pohledu organizačně náročnější. J. Lasák rozdíl mezi informováním orgánu, jehož je osoba členem a informováním ostatních členů orgánu neřeší. Vyslovuje jen názor, že informovat orgán, jehož je členem, bude pro společníka zpravidla nemožné a mělo by proto stačit informování kontrolního orgánu nebo poskytnutí informace na nejbližší schůzi valné hromady, není-li kontrolní orgán zřízen.¹¹⁶

Z pohledu informační povinnosti členů korporace visí další otazník i nad ustanovením § 54 odst. 3 ZOK. „Jednání v zájmu obchodní korporace“ je totiž souslovím, které zákon používá pouze na třech místech – v tomto ustanovení, v § 51 odst. 1 a v § 56 odst. 2. A. Rozehnal pouze konstatuje, že určení toho, co je zájmem obchodní korporace, bude složité, a to jak pro osobu ve střetu zájmů, tak pro korporaci samotnou.¹¹⁷ D. Patěk uvádí, že požadavek jednat v obhajitelném zájmu obchodní korporace by mohl značit příklon zákonodárce ke konceptu stakeholder value, tedy konceptu, který chápe jako přednostní zájem člena korporace, nicméně zohledňuje i celkový kontext působení korporace na zaměstnance, obchodní partnery, region atd.¹¹⁸ J. Lasák užití tohoto sousloví vykládá tak, že „zákonodárce tímto ustanovením pouze neobratně vyjádřil svůj záměr, podle kterého notifikační povinností podle § 54 odst. 1 a 2 není dotčena povinnost jednat s nezbytnou loajalitou (§ 159 odst. 1 obč. zák.), resp. jeho povinnost jednat

---

¹¹⁵ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 528.

¹¹⁶ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 587.

¹¹⁷ ROZEHNAL, A. a kol. *Obchodní právo.* Op. cit. sub 83. Str. 296.

¹¹⁸ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací.* 1. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Str. 178.

v obhajitelném zájmu obchodní korporace (§ 51 odst. 1).¹¹⁹ Tedy, jak uvádí ve svém komentáři dříve,¹²⁰ není dotčena povinnost jednat s péčí řádného hospodáře. Stejně se vyjadřuje i J. Hejda, podle kterého není oznámením střetu zájmu člen orgánu zbaven povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře a tedy také s nezbytnou loajalitou.¹²¹ Tuto povinnost ovšem mají pouze členové statutárního a kontrolního orgánu, případně členové orgánu zřízeného společenskou smlouvou nebo zakladatelskou listinou.¹²² Společníkům a akcionářům je stanovena „pouze“ povinnost chovat se čestně a zachovávat vnitřní řád korporace dle § 212 odst. 1 ObčZ. Znamená to tak, že je členům korporace nad rámec povinnosti uvedené v občanském zákoníku dána také povinnost jednat v zájmu obchodní korporace? Kladné odpovědi na tuto otázku by mohl nasvědčovat názor A. J. Bělohávk, podle něhož v případě § 54 odst. 3 ZOK „(v)ždy tedy půjde o to, že jakýkoli člen jakéhokoli orgánu je povinen počínat si tak, aby jednal ve prospěch korporace a nikoliv ve svůj prospěch.“¹²³ Domnívám se však, že takové rozšíření povinností společníků a akcionářů není možné, zvláště pak ne jen ad hoc v případě střetu zájmů. Příklad modelové situace, ke které by mohlo dojít, uvádí J. Dědič – pokud by se akcionáři naskytl příležitost koupit pozemek, o který se zajímá i akciová společnost, jejímž je akcionářem, znamenalo by to, že nesmí tento pozemek koupit, protože by jednal proti zájmům akciové společnosti. Jasně pak uvádí své stanovisko: „Jsem názoru, že § 54 odst. 3 ZOK nelze vyložit tak, že ukládá nad rámec § 212 odst. 1 ObčZ společníkům a členům povinnost jednat v zájmu obchodní korporace. (...). Tak daleko jít povinnost loajality podle mého názoru nemůže.“¹²⁴ J. Lasák v komentáři k občanskému zákoníku rozlišuje dvě úrovně povinnosti loajality: obecnou korporační loajalitu a povinnost loajality, která stíhá členy orgánů právnických osob dle § 159 odst. 1 ObčZ a uvádí, že princip korporační loajality má nepochybně nižší intenzitu. „Zatímco členové orgánů soukromých korporací musí vždy upřednostňovat zájmy této korporace před svými vlastními, ve vztahu ke členům soukromé korporace toto obecně neplatí. Členové korporací (...) mají své vlastní zájmy, které se snaží prostřednictvím formálních či

---

¹¹⁹ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 413.

¹²⁰ Tamtéž, Str. 413

¹²¹ ČÁP, Z. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 84. Str. 66.

¹²² Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 11. 2010, sp.zn. 29 Cdo 3376/2009.

¹²³ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu...* Op. cit. sub 81. Str. 360.

¹²⁴ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 530.

*neformálních způsobů prosazovat.*¹²⁵ Dle mého názoru je tak na základě výše uvedeného evidentní, že povinnost jednat v zájmu obchodní korporace je součástí povinnosti loajality členů orgánů korporace, nikoli však již členů korporace, tedy společníků a akcionářů. Z toho důvodu se domnívám, že ať už členové korporace informační povinnost mají či nikoli, nelze říci, že není dotčena jejich povinnost jednat v zájmu obchodní korporace, protože takovou povinnost vůbec nemají.

Dalším argumentem proti informační povinnosti členů korporace je skutečnost, že zákon neřeší, jaký orgán by měl rozhodovat o případném pozastavení výkonu funkce společníka či akcionáře. Dle § 54 odst. 4 ZOK může pozastavení provést kontrolní orgán nebo nejvyšší orgán; jednotlivé modality, které při pozastavení výkonu funkce mohou nastat, jsou popsány níže v kapitole věnující se pozastavení výkonu funkce. Nabízí se však otázka, zda je opravdu v působnosti kontrolního orgánu rozhodování o pozastavení výkonu funkce člena korporace. Komentářová literatura se k této skutečnosti nevyjadřuje, nicméně jsem toho názoru, že kontrolní orgán by tuto možnost mít neměl. Kontrolní orgán je totiž zřizován společenskou smlouvou, tedy ujednáním mezi členy korporace, případně zakladatelskou listinou, tedy rozhodnutím jediného společníka. Samotná existence kontrolního orgánu tedy závisí na vůli členů korporace (resp. u kapitálových společností na vůli valné hromady, tedy většiny členů) a proto se domnívám, že by kontrolní orgán neměl mít možnost funkci členovi korporace pozastavit. V situaci *ad absurdum* by mohl kontrolní orgán pozastavit výkon funkce všem společníkům či členům a neexistovala by tak možnost zrušení kontrolního orgánu; I. Štenglová ale v komentáři uvádí, že pozastavením výkonu funkce nelze rozumět zákaz výkonu práv společníka na valné hromadě.¹²⁶ Není potom ale úplně jasné, co se pozastavením výkonu funkce společníka rozumí. Bez dalšího zdůvodnění J. Dědič uvádí, že rozhodování kontrolního orgánu o pozastavení výkonu funkce společníka nebo člena je podle jeho názoru nepřijatelné.¹²⁷ Lze tak shrnout, že pokud by už nějaký orgán rozhodoval o pozastavení výkonu funkce člena obchodní korporace, měl by to být její nejvyšší orgán. J. Dědič ohledně výkonu funkce člena korporace podotýká, že pokud je výkonem jeho práv výkon hlasovacích práv, může být problematickou situace, kdy jsou hlasovací práva vykonávána

---

¹²⁵ LASÁK, J. in LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. Str. 1075.

¹²⁶ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 145.

¹²⁷ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 531.

mimo valnou hromadu (viz výše). Navíc odkazuje na explicitní úpravu zákona o obchodních korporacích, kde lze u kapitálových společnostech nalézt taxativní výčet případů, kdy člen nejvyššího orgánu nesmí hlasovací právo vykonávat. V případě společnosti s ručením omezeným jsou to situace uvedené v § 173 odst. 1 ZOK, v případě akciové společnosti pak zejména ty v § 426 ZOK. Ani v jednom případě není součástí výčtu situace pozastaveného výkonu funkce. Definovat výkon funkce člena nejvyššího orgánu se pokusil J. Lasák, který za výkon funkce považuje hlasování a případně také výkon práva na informace.¹²⁸ Pozastavení výkonu obou práv by teoreticky bylo možné, ovšem na základě argumentace výše vše nasvědčuje tomu, že by se mohlo realizovat jen pozastavení výkonu práva na informace. Podle J. Dědiče jsou právě nejasnosti týkající se pozastavení výkonu funkce a výkonu funkce člena korporace jako takového dalším z důvodů, proč by se informační povinnost na členy korporace uplatňovat vůbec neměla.¹²⁹

Ustanovení § 70 ZOK obsahuje výčet ustanovení, která se použijí na nejvyšší orgán kapitálové společnosti. Kromě jiných jsou to § 54 až 56 ZOK, ve výčtu ovšem chybí § 57 ZOK. Aplikací gramatického výkladu bychom tak nutně museli dojít k závěru, že pro případ smluv uzavíraných s členem korporace (nebo pro případ zajišťování a utvrzování dluhů člena korporace) neplatí výjimka, kterou § 57 ZOK užívá na smlouvy uzavírané v rámci běžného obchodního styku. Ač by tedy členové statutárního orgánu, kontrolního orgánu nebo orgánu zřízeného zakladatelským právním jednáním neměli informační povinnost týkající se uzavíraných smluv s obchodní korporací v rámci běžného obchodního styku, členové korporace by tuto povinnost měli, což podle P. Šuka „lze považovat za nešťastné (...).“¹³⁰ J. Dědič i P. Šuk se shodují, že pravidlo obsažené v § 57 ZOK by se na nejvyšší orgán obchodní korporace vztahovat mělo, nicméně že jeho aplikaci bude nutné dovodit výkladem. J. Dědič jde ovšem ještě dále, když je tato skutečnost podle jeho názoru dalším důkazem toho, že zákonodárce informační povinností společníky a členy vůbec zatížit nezamýšlel.¹³¹

---

¹²⁸ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 587.

¹²⁹ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 531.

¹³⁰ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 166.

¹³¹ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 532.

J. Lasák argumentuje proti uplatňování notifikační povinnosti na členy korporace také účelem právní úpravy, kterým je podle jeho výkladu řešení problémů zmocnění vznikajících ve chvíli, kdy je obchodní vedení svěřeno členy korporace jiným osobám; „[u] *společníka však problémy zmocnění pouze z titulu jeho účastní na valné hromadě nevznikají (...)*.“ Dodává také, že aplikace ustanovení o informační povinnosti na členy korporace by vedla k absurdním důsledkům, protože společnosti s větším množstvím akcionářů by byly nuceny mít permanentní valnou hromadu, případně valnou hromadu velmi často svolávat, aby jednotliví akcionáři mohli oznamovat své střety zájmů (a to zejména dle § 55 odst. 1 ZOK). Kdyby byl navíc z aplikace vyloučen § 57 ZOK, množství smluv, na něž by se vztahovala informační povinnost, by ještě vzrostlo.¹³²

Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích uvádí, že inspiračním zdrojem zejména v oblasti správy obchodních korporací bylo právo britské.¹³³ Companies Act z roku 2006,¹³⁴ tedy zákon upravující ve Velké Británii právo obchodních korporací, se o střetu zájmů zmiňuje ve své druhé kapitole desáté části nazvané „Obecné povinnosti.“ Ustanovení 175 vyjadřuje povinnost vyhnout se střetu zájmů, nicméně (stejně jako celá desátá část) stanoví tuto povinnost pouze pro tzv. „directors“. Oficiální anglický překlad zákona o obchodních korporacích z pera Ministerstva spravedlnosti České republiky¹³⁵ obsahuje slovo „directors“ jen ve smyslu představenstva (board of directors), nicméně ať už bychom tento výraz přeložili jako ředitel, jednatel nebo člen představenstva, bezpochyby nemůže být přeložen jako společník nebo akcionář. Třetí kapitola stejné části britského Companies Act od ustanovení 182 poté pojednává o oznámení zájmů ohledně transakcí korporace, i zde však hovoří jen a pouze o „directors“.¹³⁶

Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích dále za svůj inspirační zdroj označuje také právo francouzské – Code de commerce.¹³⁷ Ten se podrobně věnuje uzavírání smluv mezi vyjmenovanými členy orgánů korporace a korporací v čl. L. 225-86

---

¹³² LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 586.

¹³³ Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích. Str. 11.

¹³⁴ V anglickém jazyce, dostupný zde: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>

¹³⁵ Dostupný zde: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/home/zakony-a-stanoviska/preklady/english>

¹³⁶ The United Kingdom Companies Act, Chapter 46 of 2006. Ustanovení 175, 182 – 187.

¹³⁷ V anglickém překladu, dostupný zde:

http://www.legifrance.gouv.fr/content/download/8016/107146/version/5/file/code_commerce_part_L_EN_20130701.pdf

a následujících. Úprava se vztahuje na členy statutárního orgánu, kontrolního orgánu a na akcionáře pouze v tom případě, že disponuje více než deseti procenty hlasovacích práv. Tyto osoby musejí k uzavření smlouvy obdržet předchozí souhlas kontrolního orgánu.¹³⁸ Ačkoli se ve francouzském případě objevuje informační povinnost dopadající také na členy korporace, rozhodně se nejedná o dopad univerzální, je limitován právě množstvím hlasovacích práv. Dle mého názoru jde o ustanovení, jehož cílem je nezatěžovat akciové společnosti s mnoha (menšími) akcionáři nutností žádat kontrolní orgán o souhlas. Na rozdíl od současně účinné české právní úpravy je tedy ve Francii nutný výslovný souhlas (obdobně jako tomu bylo za účinnosti obchodního zákoníku v České republice), tedy aktivní jednání kontrolního orgánu, nicméně nedochází k zatěžování orgánu nejvyššího, jehož svolávání může být v případě některých společností poměrně komplikované.

Inspirací bylo dále, dle Důvodové zprávy k zákonu o obchodních korporacích, také právo německé, avšak Aktiengesetz, tedy zákon upravující německé akciové společnosti, se informační povinnosti explicitně nevěnuje. Stanovuje jen povinnost jednat loajálně.¹³⁹ Deutscher Corporate Governance Kodex (dále jen „DCGK“)¹⁴⁰ není sice právně závazným aktem, nicméně H. Hirte na něj odkazuje jako na poměrně důležitý pramen.¹⁴¹ DCGK stanoví pouze informační povinnost členům statutárního orgánu vůči kontrolnímu orgánu v čl. 4.3.3. a členům kontrolního orgánu vůči ostatním členům tohoto orgánu v čl. 5.5.2. V kapitole 2, která je věnovaná členům korporace a valné hromadě není o informační povinnosti stanoveno nic.¹⁴²

Na základě výše uvedeného je zjevné, že nad informační povinností členů korporace se vznáší řada otazníků. Odborná veřejnost zastává jak ten názor, že by se mělo uplatňovat explicitní znění zákona, tak názor, že doslovná aplikace zákona není na místě a že aplikace ustanovení o notifikační povinnosti na společníky a akcionáře nebyla úmyslem zákonodárce. Po zvážení argumentů obou stran a posouzení zahraniční právní

---

¹³⁸ Code de commerce, účinný od 21. 9. 2000. Ustanovení L. 225-86. Obdobně v obecné rovině ustanovení L. 225-38.

¹³⁹ HIRTE, H. *Seminar on Comparative Corporate Law: The Two-Tier System in Italy and Germany*. Universität Hamburg. 2007. Přeloženo z anglického jazyka. Str. 13.

¹⁴⁰ V anglickém jazyce dostupný zde:

http://www.dcgk.de/files/dcgk/usercontent/en/download/code/2015-05-05_Corporate_Governance_Code_EN.pdf

¹⁴¹ HIRTE, H. *Seminar on...* Přeloženo z anglického jazyka. Op. cit. sub 140. Str. 15.

¹⁴² REGIERUNGSKOMMISSION. *Deutscher Corporate Governance Kodex*. 2015. Kapitola 2., kapitola 4. čl. 3., kapitola 5. čl. 5.

úpravy se přikláním spíše k názoru, že nevynětí § 54 až 56 ZOK z aplikace na nejvyšší orgán je důsledkem skutečnosti, že zmíněná ustanovení o něm obsahují výslovnou zmínku a bylo by tedy nelogické, aby se na tento orgán neaplikovala. Na členy obchodní korporace se tedy, dle mého názoru, informační povinnost nevztahuje.

3.2. Důsledky porušení pravidel o střetu zájmů

Úprava střetu zájmů v zákoně o obchodních korporacích je speciální ve vztahu k úpravě zastoupení v občanském zákoníku. Právní úprava právnických osob je po rekodifikaci postavena na teorii fikce a na tom, že jednání činěné fyzickými osobami je jednáním za právnickou osobou, nikoli jednáním právnické osoby.

Objevují se různé názory na to, zda se v případě zastoupení právnické osoby členem jejího orgánu jedná o zastoupení smluvní či zastoupení zákonné. Tato skutečnost ovšem významným způsobem determinuje způsob, jakým se bude postupovat v případě, kdy jsou porušeny zásady jednání ve střetu zájmů stanovené v zákoně o obchodních korporacích. Někteří autoři navíc nepovažují zastoupení právnické osoby členem jejího orgánu ani za smluvní, ani za zákonné, nýbrž za zastoupení *sui generis*.¹⁴³ Obhájcem toho, že se jedná o zastoupení zákonné, je například B. Havel, podle něhož je výkon funkce člena orgánu výkonem „soukromého úřadu,“ který se dohodou jen naplňuje, nicméně jeho základ je dán zákonem.¹⁴⁴ Pokud by se jednalo o zastoupení zákonné, pak by byl důsledek střetu zájmů upraven v § 460 ObčZ a v případě, kdy by došlo ke střetu zájmů, případně by takový střet hrozil, by měl být zastoupenému jmenován kolizní opatrovník. Nikoli ovšem bezvýjimečně, pokud by zde byl jiný člen orgánu schopný korporaci zastupovat, opatrovník by dle § 165 odst. 2 ObčZ nebyl třeba. Řešením situace, kdy zástupce ve střetu zájmů jednal, ač jednat neměl, by podle B. Havla měl být postup dle § 440 ObčZ, tedy nezávaznost jednání zástupce pro zastoupeného, pokud zastoupený bez zbytečného odkladu jednání zástupce neschválil.¹⁴⁵

---

¹⁴³ SVOBODA, K. in LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník*.... Op. cit. sub 125. Str. 842.

¹⁴⁴ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních*... Op. cit. sub 36. Str. 134.

¹⁴⁵ HAVEL, B. *Konflikt zájmů při správě obchodních korporací (vztah § 437 odst. 2 ObčZ a § 55 a násl. ZOK)*. Právní rozhledy 8/2015. Str. 274.

Stanovisko, že se v případě zastoupení právnické osoby členem jejího orgánu jedná o zastoupení smluvní, zastávají například I. Pelikánová, R. Pelikán¹⁴⁶ a J. Lasák.¹⁴⁷ V tom případě by byl konflikt zájmů řešen prostřednictvím § 437 a § 446 ObčZ. Občanský zákoník v § 437 odst. 1 stanoví: „*Zastoupit jiného nemůže ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, ledaže při smluvním zastoupení zastoupený o takovém rozporu věděl nebo musel vědět.*“ Za rozporné jsou považovány ty zájmy zástupce, o kterých je třeba na základě celkové povahy záležitosti a dalších okolností případu dovést, že „*zástupce nemá právní zájem na tom, aby záležitost, v níž jménem zastoupeného jednal, byla zcela nebo zčásti vyřešena v nejlepším zájmu zastoupeného.*“¹⁴⁸ To by znamenalo, že kdykoli by se člen orgánu obchodní korporace ocitl ve střetu zájmů, nemohl by korporaci zastupovat. Tento závěr potvrzuje i Nejvyšší soud, který řešil otázku, zda jediný jednatel může ve společnosti s ručením omezeným uzavřít sám se sebou pracovní smlouvu a judikoval, že „*(...) z ustanovení § 14 odst. 2 zák. práce, jež vylučuje, aby jiného zastupoval ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, lze analogicky dovést, že také v případě, jedná-li statutární orgán jménem společnosti, nemůže za společnost jednat tehdy, jsou-li jeho zájmy v rozporu se zájmy společnosti.*“¹⁴⁹ Pokud by bylo jednáno i přes konflikt zájmů, řešení by bylo možné nalézt v § 446 ObčZ: překročí-li zmocněnec zástupčí oprávnění, musí zmocnitel bez zbytečného odkladu oznámit osobě, se kterou zmocněnec jednal, že s jeho jednáním nesouhlasí. Rozsah takového zástupčího oprávnění musí být, dle K. Svobody, stanoven buď plnou mocí, zákonem nebo rozhodnutím soudu.¹⁵⁰ Jsem ale toho názoru, že v případě, kdy jedná člen orgánu korporace ve střetu zájmů za tuto korporaci, nedochází k překročení zástupčího oprávnění, nýbrž k jednání v rozporu se zájmem zastoupeného, což považuji za dvě odlišné situace. Stejný závěr dovozuje B. Havel: „*Při konfliktu zájmů zástupčí oprávnění překročeno není, zástupce má kompetenci konat a jednat, pouze tak činí vadně a porušuje rozhodná pravidla správy.*“ Dále pak uvádí, že následek porušení zákazu konfliktu zájmů (v obecném případě zastoupení) je upraven v § 437 odst. 2 ObčZ, který

---

¹⁴⁶ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. Str. 1017.

¹⁴⁷ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 413, 414.

¹⁴⁸ SVOBODA, K. in ŠVESTKA, J. a kol. *Občanský zákoník...* Op. cit. sub 146. Str. 1043.

¹⁴⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 11. 1998, sp. zn. 21 Cdo 11/1998.

¹⁵⁰ ŠVESTKA, J. a kol. *Občanský zákoník...* Op. cit. sub 146. Str. 1049.

dopadá jen na případy zastoupení smluvního, ač je formulován obecně.¹⁵¹ Domnívám se ovšem, že nelze z ustanovení § 437 ObčZ vyčlenit jen druhý odstavec, který se týká jednání se třetí osobou, protože ve střetu zájmů se člen orgánu korporace může ocitnout i tehdy, když se žádnou třetí osobou nejedná. Dle mého názoru je zastoupení právnické osoby jejím orgánem zastoupením smluvním. K tomuto stanovisku mě vede fakt, že kdyby smluvní vztah mezi právnickou osobou a členem jejího orgánu nevznikl, zákonná regulace by byla zbytečná kvůli tomu, že by ji nebylo na koho aplikovat. Tím, co je pro zastoupení v tomto případě rozhodující, je podle mého právě smlouva.

Jaký je tedy důsledek jednání člena orgánu ve střetu zájmů, když nesplnil informační povinnost? Dle mého názoru je nutné rozlišit dvě situace: první, dle § 437 odst. 1 ObčZ, kdy není jednáno se třetí osobou, případně je jednáno se třetí osobou, která o rozporu zájmů zástupce a zastoupeného nevěděla. Druhá situace pak je, z mého pohledu, upravena v § 437 odst. 2 ObčZ a aplikuje se na případy, kdy je jednáno se třetí osobou, která o rozporu zájmů věděla. Co se týká prvního případu, J. Lasák zastává názor, že člen orgánu nesmí příslušnou korporaci v záležitosti týkající se jeho střetu zájmů zastupovat právě dle § 437 odst. 1 ObčZ, přičemž ovšem jednání ve střetu zájmů podle něho nezpůsobuje neplatnost příslušného právního jednání.¹⁵² K. Svoboda, jako zastánce *sui generis* zastoupení korporace jejím orgánem ale dovozuje, že se právě v tomto případě jedná o právní jednání, vůči kterému je možné brojit námitkou relativní neplatnosti.¹⁵³ Podle B. Havla se § 437 ObčZ vůbec aplikovat nebude.¹⁵⁴ Ustanovení o střetu zájmů v zákoně o obchodních korporacích se střetem zájmů počítají, naopak ustanovení týkající se zastoupení v občanském zákoníku jsou koncipována tak, že ke střetu dojít nemá. Nelze říci, že by existence úpravy § 54 a následujících ZOK mohla být považována za takovou, na niž lze vztáhnout druhou část ustanovení § 437 odst. 1 ObčZ „...*ledaže při smluvním zastoupení zastoupený o takovém rozporu věděl nebo musel vědět.*“ První věta § 437 odst. 1 ObčZ totiž není v podmiňovacím způsobu, stanoví jasně „...*jehož zájmy jsou v rozporu...*“, potenciální rozpor nezahrnují a dokud není splněna informační povinnost, korporace zpravidla o rozporu zájmů neví. Jestliže se tedy člen orgánu korporace ocitne ve střetu zájmů a zatím nesplnil informační povinnost, uplatní se § 437 odst. 1 ObčZ a

---

¹⁵¹ HAVEL, B. *Konflikt zájmů...* Op. cit. sub 145. Str. 274.

¹⁵² LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 458.

¹⁵³ ŠVESTKA, J. a kol. *Občanský zákoník...* Op. cit. sub 146. Str. 1043.

¹⁵⁴ HAVEL, B. *Konflikt zájmů...* Op. cit. sub 145. Str. 274.

tento člen korporaci zastupovat nemůže. Jakmile je ale informační povinnost splněna, dochází z mého pohledu k aktivaci druhé části věty v § 437 odst. 1 ObčZ a nastává situace, kdy zastoupený o rozporu zájmů věděl a zastupování tak opět možné je, nevyužije-li korporace možnost pozastavit členovi orgánu výkon funkce nebo mu zakázat uzavření smlouvy. Pokud ale člen orgánu střet zájmů neoznámil a přesto za korporaci jednal, domnívám se, že není možné užít ustanovení § 446 ObčZ kvůli výše zmíněnému rozdílu mezi překročením zástupčího oprávnění a jednáním v rozporu s pravidly správy. Dle mého názoru je tak nutné aplikovat ustanovení § 580 ObčZ a dovést v tomto případě relativní neplatnost jednání člena orgánu. Neplatnost jednání by byla dovozována ve prospěch korporace, proto by námitku neplatnosti mohla dle § 586 odst. 1 ObčZ vznést jen tato korporace. Nabízí se ovšem otázka, jaké je postavení třetí osoby, pokud s ní člen orgánu v tomto případě jednal. V případě, kdy bylo jednáno se třetí osobou, která o rozporu mezi zájmy zástupce a zastoupeného nevěděla (resp. nevěděla o tom, že člen orgánu nesplnil informační povinnost), je dle mého názoru nutné užít ustanovení § 583 ObčZ týkající se omylu. Třetí osoba totiž jednala v omylu o rozhodující skutečnosti, a tento omyl způsobil člen orgánu, když jednal za korporaci, ač za ni jednat neměl. Neplatnost jednání je v tomto případě stanovena na ochranu zájmu třetí osoby a proto je to jen tato osoba, která může námitku relativní neplatnosti vznést.

Situace v případě § 437 odst. 2 ObčZ je odlišná, protože se týká případů, kdy je jednáno se třetí osobou, která věděla nebo musela vědět o tom, že existuje rozpor mezi zájmy zástupce a zastoupeného. K. Svoboda v případě tohoto ustanovení zohledňuje svůj pohled na zastoupení právnické osoby členem orgánu jako *sui generis* a uvádí proto důsledek aplikace tohoto ustanovení jak pro případ smluvního, tak pro případ zákonného zastoupení. V prvním případě uvádí, že zastoupený může využít námitku relativní neplatnosti a v případě druhém se, podle jeho názoru, jedná o zdánlivé právní jednání.¹⁵⁵ Relativní neplatnost jednání dovozuje také například F. Melzer, který argumentuje zejména smyslem a účelem zákona.¹⁵⁶ Alternativní pohled nabízí J. Lasák, který uvádí, že „v takovém případě [popsaném v § 437 odst. 2 ObčZ] nebude obchodní korporace

---

¹⁵⁵ ŠVESTKA, J. a kol. *Občanský zákoník...* Op. cit. sub 146. Str. 1043.

¹⁵⁶ MELZER, F., TĚGL, P. a kolektiv. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654.* Praha: Leges. 2014. Str. 44, 55.

*právním jednáním člena (statutárního) orgánu vázána (...).*¹⁵⁷ Dále tento názor nerozvádí, v zákoně pro něj ale podporu nenacházím. J. Lasák totiž inklinuje ke smluvnímu pojetí zastoupení a v tom případě by tak důsledkem mělo být užití ustanovení § 446 ObčZ, kdy by naopak měla být korporace zavázána, pokud třetí osobě nesouhlas neoznámí. B. Havel, jak již bylo uvedeno výše, s použitím § 437 ObčZ nepočítá vůbec, protože úprava střetu zájmů v zákoně o obchodních korporacích je podle něho jako celek *lex specialis* vůči úpravě občanskoprávní.¹⁵⁸ I v případě uvedeném v ustanovení § 437 odst. 2 ObčZ zastávám názor, že důsledkem situace je relativní neplatnost právního jednání s tou odlišností od předchozího odstavce, že třetí osoba (protože o rozporu zájmů věděla nebo vědět měla, a tedy nejednala v omylu) námitku relativní neplatnosti vznést nemůže; v tomto případě tak může učinit pouze obchodní korporace. Ustanovení § 440 ObčZ nelze využít proto, že dopadá na překročení zástupčího oprávnění, o které ale v tomto případě nejde. S výše citovaným názorem J. Lasáka tak ani v tomto ohledu nemohu souhlasit. V extrémním případě by mohla připadat v úvahu i absolutní neplatnost právního jednání dle § 588 ObčZ, kde se naopak s názorem J. Lasáka ztotožňuji.¹⁵⁹

Z třístranného vztahu obchodní korporace – člen jejího orgánu ve střetu zájmů – třetí osoba, zbývá ještě specifikovat možné následky nesplnění informační povinnosti a jednání ve střetu zájmů ve vztahu korporace – člen jejího orgánu. Nesplnění informační povinnosti je možné označit za nesplnění povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře, zejména povinnosti jednat v obhajitelném zájmu obchodní korporace, jak stanoví § 159 odst. 1 ObčZ. Je totiž neoddiskutovatelné, že je v zájmu korporace, aby byla informována, pokud se zájem některého z členů jejího orgánu ocitne v konfliktu se zájmy jejími. J. Lasák uvádí, že je povinností člena orgánu nejen notifikovat příslušné orgány, ale současně má tento člen orgánu s ohledem na § 159 odst. 1 ObčZ povinnost nadále upřednostňovat zájmy korporace před svými vlastními.¹⁶⁰ Z tohoto tvrzení a z přímého odkazu na § 159 odst. 1 ObčZ tak porušení péče řádného hospodáře v případě nesplnění informační povinnosti nepochybně vyplývá. Stejně explicitně se vyjadřuje i J. Hejda.¹⁶¹ V konečném důsledku tak obchodní korporace může dle § 53 odst. 1 ZOK požadovat, aby

---

¹⁵⁷ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 458.

¹⁵⁸ HAVEL, B. *Konflikt zájmů...* Op. cit. sub 145. Str. 275.

¹⁵⁹ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 458.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ ČÁP, Z. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 84. Str. 66.

jí člen orgánu, který nesplnil informační povinnost a jednal ve střetu zájmů, vydal prospěch, který následkem této skutečnosti získal (případně jej nahradil v penězích) a aby nahradil újmu, kterou svým jednáním korporaci způsobil.

3.3. Povinnost jednat v zájmu obchodní korporace

Ustanovení § 54 odst. 3 ZOK staví najisto, že i v případě splnění informační povinnosti není nijak dotčena povinnost člena orgánu jednat v zájmu obchodní korporace. Nejasná terminologie zákonodárce v případě užití sousloví „jednat v zájmu obchodní korporace“ byla rozebrána výše, v kapitole o informační povinnosti nejvyššího orgánu.

Povinnost jednat v zájmu korporace je ovšem poněkud problematickou, na což upozorňuje J. Dědič.¹⁶² V zákoně o obchodních korporacích je upraven také zákaz konkurence,¹⁶³ který se s úpravou střetu zájmů částečně překrývá, a to jak v rovině osobní, tak v rovině věcné. J. Dědič proto pokládá otázku, zda se mají obě právní úpravy použít vedle sebe, nebo zda jedna úprava vylučuje druhou. Ustanovení § 109 odst. 1 ZOK upravuje pro veřejnou obchodní společnost a komanditní společnost zákaz konkurence tak, že bez svolení všech ostatních společníků nesmí společník podnikat v předmětu podnikání společnosti; nesmí však být ani členem statutárního orgánu nebo jiného orgánu obchodní korporace s obdobným předmětem podnikání. Jedná se o úpravu dispozitivní, protože je možné ve společenské smlouvě upravit zákaz konkurence odlišně. Úprava zákazu konkurence pro společnost s ručením omezeným a pro akciovou společnost je podrobnější a zároveň také není úpravou dispozitivní (resp. je možné se statutárním orgánem dohodnout rozšíření toho zákazů, nikoli však zúžení¹⁶⁴). V zásadě totéž platí *mutatis mutandis* i pro akciovou společnost.

Pokud je uděleno svolení všech členů korporace pro prolomení zákazu konkurence (resp. není projevem nesouhlas alespoň některého z nich), musí nebo nemusí člen orgánu korporace stále jednat v zájmu obchodní korporace, jak ukládá § 54 odst. 3? V případě, že toto svolení uděleno bude, člen orgánu korporace se totiž bude dostávat do permanentního střetu zájmů, zároveň se ale domnívám, že by bylo nesmyslné požadovat po členovi orgánu, aby při podnikání, na něž se svolení uplatňuje, stále jednal v zájmu obchodní

---

¹⁶² DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 530.

¹⁶³ Pro veřejnou obchodní a komanditní společnost v § 109 ZOK, pro společnost s ručením omezeným v § 199 a 201 odst. 4 ZOK a pro akciovou společnost v § 441, 443, 451 a 452 ZOK.

¹⁶⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 9. 2007, sp. zn. 29 Cdo 1053/2007.

korporace, jejíž členové svolení udělili. J. Dědič uvádí, že „(p)rolomení zákazu konkurence proto podle mého názoru v podstatě brání § 54 odst. 3 ZOK, ledaže by převládl názor, že úprava je dispozitivní.“¹⁶⁵ Jak ovšem sám uznává, úprava střetu zájmů by se tím pádem stala prakticky nesmyslnou, protože by ji bylo možné společenskou smlouvou nebo zakladatelskou listinou upravit nebo úplně vyloučit. A. J. Bělohlávek jen krátce zmiňuje, že zákaz konkurence jednatelů je omezením svého druhu,¹⁶⁶ dále ovšem toto tvrzení nerozvádí; jinak se komentářová literatura k problému nevyjadřuje.

Dle mého názoru, kdy vycházím ze systematiky zákona, je úprava zákazu konkurence úpravou speciální vůči ustanovením ohledně střetu zájmů v § 54 a následujících ZOK. Obecná úprava střetu zájmů je totiž v zákoně zařazena do hlavy první, která obsahuje povětšinou ustanovení společná všem druhům obchodních korporací. Úprava zákazu konkurence je potom zařazena do jednotlivých hlav dle právní formy společností, kterých se týkají (kromě společnosti komanditní, u které je zákaz konkurence řešen prostřednictvím odkazu na přiměřené užití ustanovení o veřejné obchodní společnosti), kromě ustanovení upravující důsledky porušení zákazu konkurenčního jednání. Navíc by, jak již bylo výše zmíněno, nebylo v praxi možné a už vůbec ne účelné jednat v zájmu obchodní korporace ve chvíli, kdy by člen orgánu této korporace podnikal sám. Jsem toho názoru, že pokud by cílem zákonodárce bylo stanovit povinnost jednat neustále v zájmu korporace, vůbec by prolomení zákazu konkurence neumožnil.

3.4. Pozastavení výkonu funkce

Jakmile člen orgánu korporace s informační povinností tuto svou povinnost splní, je na příslušných orgánech, aby zareagovaly. Jak bylo uvedeno výše, zákon neukládá orgánům povinnost po splnění informační povinnosti rozhodnout, nicméně kontrolnímu a nejvyššímu orgánu takovou možnost výslovně dává. Statutárnímu orgánu zákonem žádné možnosti rozhodnout o střetu zájmů, který mu byl oznámen jeho členem, poskytnuty nejsou. Členové kontrolního orgánu jsou členové volení a dopadá na ně tak povinnost jednat s péčí řádného hospodáře dle § 159 odst. 1 občanského zákoníku. Proto budou tito členové povinni vždy jednat v souladu se zájmy korporace. Na členy nejvyššího orgánu

---

¹⁶⁵ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 530.

¹⁶⁶ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu...* Op. cit. sub 81. Str. 906.

se povinnost jednání s péčí řádného hospodáře nevztahuje, jsou povinni jednat ve vztahu korporace „pouze“ loajálně dle § 212 odst. 1 ObčZ.

Ustanovení § 54 odst. 4 ZOK dává kontrolnímu nebo nejvyššímu orgánu korporace možnost na vymezenou dobu pozastavit výkon funkce členu orgánu, který oznámil střet zájmů. Formulace v zákoně je poněkud nešťastná, protože při použití gramatického výkladu by bylo možné dovozovat, že existuje možnost pozastavit výkon funkce pouze v případě, že byla splněna informační povinnost. Pokud by naopak střet zájmů oznámen nebyl, ani kontrolní, ani nejvyšší orgán by neměl žádné pravomoci ve vztahu k členu orgánu ve střetu zájmů a tento by byl v důsledku zvýhodněn oproti členovi, který svůj střet zájmů oznámil. J. Pokorná takový výklad nevyvrací, když například uvádí: *„Informovaný kontrolní nebo nejvyšší orgán korporace by měl význam konfliktu posoudit a rozhodnout, zda je natolik závažný, že využije svého zákonného oprávnění na vymezenou dobu pozastavit členu orgánu, který oznámil svůj zájmový konflikt, výkon jeho funkce.“*¹⁶⁷ Jinde jsou ovšem autoři opatrnější a uvádějí, že *„(n)ásledkem zjištění, že (...) dochází ke střetu zájmů, učiní (...) obchodní korporace opatření ve formě pozastavení výkonu funkce onoho členu po vymezenou dobu,“*¹⁶⁸ neváží tedy pozastavení funkce na splnění informační povinnost ale obecně pouze na zjištění existence střetu zájmů. A. Rozehnal si v řešené otázce poněkud odporuje, když uvádí, že *„(o)známí-li člen orgánu střet zájmů, může mu kontrolní nebo nejvyšší orgán na vymezenou dobu pozastavit výkon jeho funkce,“* a později naopak že *„(p)ozastavení výkonu funkce připadá v úvahu nejen tehdy, oznámí-li člen orgánu střet zájmů, ale i tehdy, dozví-li se společnost o již existujícím nebo možném střetu zájmů později.“*¹⁶⁹ Je ale možné, že v prvním citovaném případě nebyla situace neoznámení zohledněna. Přepokládám proto, že tento rozpor vznikl v důsledku opakování zákonné formulace a že druhá uvedená citace staví najisto postoj A. Rozehnal k tomuto interpretačnímu problému. Stejně stanovisko pak zaujímá i J. Dědič: *„Jsem názoru, že doslovný výklad zákona není na místě, a že kontrolní nebo nejvyšší orgán může pozastavit výkon funkce i tomu členovi orgánu, který hrozící konflikt zájmů neoznámil, pokud se o tom členové*

---

¹⁶⁷ POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní společnosti...* Op. cit. sub. 23. Str. 97.

¹⁶⁸ HEJDA, J. in HEJDA, J. a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích): poznámkové znění.* Olomouc: ANAG, 2013. Str. 77.

¹⁶⁹ ROZEHNAL, A. a kol. *Obchodní právo.* Op. cit. sub. 83. Str. 297.

*kontrolního orgánu nebo společníci či členové dozvědí i jinak.*¹⁷⁰ Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích v tomto ohledu mlčí. Za užití teleologického výkladu se také domnívám, že zákonodárce neměl v úmyslu zvýhodňovat členy orgánů, kteří nesplní své zákonem stanovené povinnosti a že právě proto by možnost pozastavit výkon funkce měla existovat jak v případě, že byl střet zájmů oznámen, tak v případě, že oznámen nebyl.

Spornou otázkou ohledně pozastavení výkonu funkce může být také to, zda je pozastavení právem nebo povinností. J. Hejda v poznámkovém znění zákona o obchodních korporacích uvádí: „*Následkem zjištění, že u určitého člena obchodní korporace dochází ke střetu zájmů, učiní nejvyšší či kontrolní orgán obchodní korporace opatření ve formě pozastavení výkonu funkce onoho člena po vymezenou dobu. Toto opatření není povinné, je to pouze zákonná možnost pro obchodní korporaci.*“¹⁷¹ Druhá citovaná věta zmiňuje pozastavení výkonu funkce jako alternativu a zdůrazňuje možnost uvážení příslušných orgánů korporace, zda výkon funkce pozastaví či nikoli. Teoreticky by ovšem bylo možné dovozovat povinnost pozastavení výkonu funkce kontrolním orgánem z titulu povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře, pokud by pozastavení bylo v zájmu korporace; posuzování toho, co je v zájmu korporace, je součástí péče řádného hospodáře. Kontrolní orgán by totiž, pokud nepozastaví výkon funkce a v důsledku toho vznikne korporaci škoda, za tuto škodu korporaci odpovídal.¹⁷² U nejvyššího orgánu je neoddiskutovatelné, že musí při svém rozhodování jednat vůči korporaci loajálně. Vyplývá to z formulace samotné povinnosti loajality, kdy se člen zavazuje chovat čestně a zachovávat vnitřní řád korporace.¹⁷³ Je ovšem možné i z povinnosti loajality dovozovat povinnost rozhodnout o pozastavení výkonu funkce, je-li to v zájmu korporace? J. Dědič uvádí, že členové nejvyššího orgánu „*kteří by hlasovali proti pozastavení výkonu funkce, [by] odpovídali korporaci za újmu, která by jí takovým rozhodnutím mohla vzniknout. To mi připadá jako nepřiměřený požadavek.*“¹⁷⁴ Komentářová literatura ale v souvislosti s pozastavením výkonu funkce nejvyšším orgánem právě povinnost loajality zdůrazňuje a připomíná, že se jí členové nejvyššího orgánu musejí řídit, aniž by byl vysloven

---

¹⁷⁰ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 530.

¹⁷¹ HEJDA, J. a kol. *Nový zákon o obchodních...* Op. cit. sub 168. Str. 77.

¹⁷² Zákon o obchodních korporacích, § 53.

¹⁷³ Občanský zákoník, § 212, odst. 1.

¹⁷⁴ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 530.

jednoznačný závěr o existenci povinnosti.¹⁷⁵ Ústavní soud k povinnosti loajality mimo jiné judikoval, že „(p)ovinnost brát ohled na zájmy dotčených osob se uplatní zejména při realizaci práv společníka (akcionáře) podílet se na řízení společnosti, a to především při výkonu hlasovacího práva. Aktivní povinnost hlasovat může kupř. nastoupit v případě, že usnesení valné hromady je v bytostném zájmu společnosti.“¹⁷⁶ Člen korporace je bezesporu vázán povinností loajality a musí tak zájem korporace zohlednit (ovšem nikoli nutně v zájmu korporace jednat, viz kapitola zabývající se informační povinností členů korporace). Domnívám se tak, že je-li pozastavení – slovy Ústavního soudu – v „bytostném zájmu“ této korporace, a o pozastavení se hlasuje, je možné dovozovat povinnost členů korporace o pozastavení výkonu funkce rozhodnout. Hlasováním proti pozastavení výkonu funkce, ač by například hrozila korporaci újma, by členové korporace nejednali čestně a domnívám se proto, že odpovědnost za případnou újmu nepřiměřeným požadavkem není.

Co se týče doby trvání pozastavení výkonu funkce, i zde se objevují různé výklady: J. Dědič například předpokládá, že pozastavit výkon funkce lze jak na dobu určitou, tak na dobu neurčitou.¹⁷⁷ Je ovšem otázkou, zda lze obě tyto možnosti ze zákona o obchodních korporacích dovodit. Ten v § 54 odst. 4 totiž stanoví, že k pozastavení může dojít na „vymezenou dobu“. Je možné říci, že vymezenou dobou je myšleno pouze samo vymezení, tedy určení, zda je výkon funkce pozastaven na dobu určitou či neurčitou? Nebo je vhodnější interpretace taková, že vymezená doba je synonymem doby určité, a proto není možné výkon funkce pozastavit na dobu neurčitou, protože to zákon přímo zakazuje? Webový slovník českých synonym Lingea například uvádí, že synonymem slova vymezený jsou slova určený (nikoli však určitý) a ohraničený.¹⁷⁸ Gramatický výklad by potom spíše napovídal tomu, že pozastavení funkce na dobu neurčitou možné není. J. Hejda se vyjadřuje spíše právě v tomto smyslu, když uvádí, že „*takové rozhodnutí by (...) mělo obsahovat i vymezení časového úseku, v němž nebude člen orgánu oprávněn svou funkci vykonávat. (...) Po uplynutí ujednané doby se výkon jeho funkce opět obnovuje.*“¹⁷⁹ Mohlo by být rozporováno užití pojmu „ujednané doby“,

---

¹⁷⁵ ŠTENGLOVÁ, I. in ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 145.

¹⁷⁶ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 8. 12. 2011, sp. zn. I. ÚS 3168/11-1.

¹⁷⁷ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 530.

¹⁷⁸ <http://www.nechybujte.cz/slovník-ceskych-synonym/vymezen%C3%BD?>

¹⁷⁹ ČÁP, Z. a kol.. *Zákon o obchodních korporacích...* Op. cit. sub 84. Str. 66.

protože se jedná o jednostranné rozhodnutí orgánu korporace, nikoli o ujednání mezi tímto orgánem a členem orgánu. Je možné, že autor komentáře v tomto případě užil slova „ujednané“ proto, že se jedná o ujednání v rámci toho orgánu korporace, který o pozastavení rozhoduje. Nicméně, i zde by mohlo být takové užití sporné, protože jak kontrolní orgán, tak nejvyšší orgán mohou být jednočlennými a v tom případě by o žádné ujednání nešlo. Bylo by možné také uvažovat o tom, že měl autor na mysli ujednání ve společenské smlouvě (viz dále). Jiná odborná literatura buď problematiku příliš nevyjasňuje (když A. Rozehnal bez dalšího uvádí: „*I vymezení doby, na kterou lze pozastavit výkon funkce volenému orgánu, bude v praxi interpretačním problémem.*“¹⁸⁰), nebo se vyjadřuje pro obě možnosti. J. Lasák uvádí, že „*Pozastavení výkonu funkce, coby usnesení kontrolního orgánu, resp. nejvyššího orgánu obchodní korporace, musí určit, na jakou dobu je výkon funkce dotyčného člena pozastaven. Vymezenou dobou může být též omezení na dobu neurčitou.*“¹⁸¹ Argumentem pro pozastavení výkonu funkce na dobu neurčitou je například to, že orgány společnosti zpravidla nebudou moci předem odhadnout, jak dlouho bude střet zájmů trvat a proto by bylo nutné, aby vždy před skončením platnosti pozastavení rozhodli o jeho prodloužení. V případě kontrolního orgánu by se nemělo jednat o větší problém, nicméně pokud o pozastavení výkonu funkce rozhodl nejvyšší orgán, mohlo by trvání pozastavení na dobu určitou klást nepřiměřené nároky na frekvenci konání valných hromad. Dle J. Lasáka se dá ale s určitostí říci, že určení doby (ať již určité či neurčité), po kterou je funkce pozastavena, je obligatorní součástí rozhodnutí o pozastavení výkonu funkce. V opačném případě dovozuje relativní neplatnost příslušného usnesení s tím, že ale může být doba pozastavení funkce upravena ve společenské smlouvě nebo zakladatelské listině; v tom případě by pak logicky neplatnost nepřicházela v úvahu.¹⁸² Vzhledem k výše uvedenému zastávám názor, že pozastavení výkonu funkce je možné jak na dobu určitou, tak na dobu neurčitou. Vede mě k tomu zejména zásada legální licence, kdy zákaz pozastavení výkonu funkce na dobu neurčitou ze zákona nevyplývá a také argument, že doba, po kterou bude nezbytné pozastavení výkonu funkce, nelze zpravidla v době rozhodování o tomto pozastavení odhadnout. Je sice pravdou, že pozastavení výkonu funkce na dobu neurčitou by mohlo způsobit určité problémy členovi orgánu s pozastaveným výkonem (zejm. co se týče

---

¹⁸⁰ ROZEHNAL, A. a kol. *Obchodní právo*. Op. cit. sub 83. Str. 297.

¹⁸¹ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 466.

¹⁸² Tamtéž.

odměňování, viz dále); domnívám se ale, že pozastavení výkonu funkce je institut, který ochraňuje korporaci a ta by tak měla mít možnost si sama (resp. prostřednictvím svých orgánů) zvolit, zda výkon funkce pozastaví na dobu určitou či neurčitou.

Informace o pozastavení výkonu funkce se dle § 48 odst. 1 písm. e) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, zapisuje do obchodního rejstříku.

Zákon umožňuje, aby o pozastavení výkonu funkce rozhodovaly dva orgány – kontrolní a nejvyšší. Nikde ovšem nestanoví, jaká je v tomto ohledu jejich působnost, zejména ve vztahu vůči sobě navzájem. Vzhledem k tomu, že nejvyšší orgán je tím, do jehož působnosti (až na možnost výjimky u akciových společností dle § 421 odst. 2 písm. f) ZOK) patří obsazení kontrolního orgánu¹⁸³ a k tomu, že není za nejvyšší orgán označován bezdůvodně, protože jej tvoří samotní členové korporace, by mělo mít přednost rozhodnutí právě nejvyššího orgánu. S tímto názorem se ztotožňuje i J. Lasák.¹⁸⁴ Může tedy nastat několik situací, ve kterých se působnost obou orgánů střetne:

- a) Jeden z orgánů rozhodne a druhý nikoli. Buď tedy rozhodne o pozastavení výkonu funkce kontrolní orgán a nejvyšší orgán nerozhodne nijak nebo naopak. V této situaci nevznikají žádné problémy, výkon funkce člena orgánu ve střetu zájmů je pozastaven z titulu rozhodnutí jednoho z orgánů.
- b) Oba orgány rozhodnou shodně, případně nerozhodnou vůbec. Když ani kontrolní, ani nejvyšší orgán nijak nerozhodnou, výkon funkce pozastaven z logiky věci není. Pokud rozhodnou o pozastavení oba orgány, výkon funkce musí být pozastaven.
- c) Kontrolní orgán rozhodne o pozastavení, nejvyšší orgán rozhodne o tom, že výkon funkce pozastaven nebude. Vzhledem k výše uvedenému by rozhodnutí nejvyššího orgánu mělo mít přednost a výkon funkce by tak být pozastaven neměl, jak se ostatně domnívá i J. Dědič: „*Pozastaví-li výkon funkce kontrolní orgán, může zřejmě nejvyšší orgán rozhodnout jinak.*“¹⁸⁵ Je tak jasné, že v opačném případě, tedy pokud kontrolní orgán rozhodne, že není třeba výkon funkce pozastavovat a nejvyšší orgán rozhodne o pozastavení, by měl být výkon funkce pozastaven.

---

¹⁸³ Zákon o obchodních korporacích, § 190 odst. 2 písm. c) pro společnost s ručením omezeným, § 421 odst. 2 písm. f).

¹⁸⁴ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 466, 467.

¹⁸⁵ DĚDIČ, Jan. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 531.

d) Vůbec nejspornější případ pak nastává v situaci, kdy je informační povinnost plněna rovnou směrem k nejvyššímu orgánu, tedy pokud je využita možnost uvedená v § 54 odst. 2 a § 55 odst. 2 ZOK. Nerozhodne-li nejvyšší orgán vůbec, může o pozastavení výkonu funkce rozhodnout kontrolní orgán, i když vůči němu nebyla informační povinnost plněna? Zákon tuto eventualitu výslovně neupravuje, o pozastavení výkonu funkce v tomto ohledu nic nestanoví. Pokud bychom tvrdili, že kontrolní orgán tak učinit nemůže, bylo by možné argumentovat ustanovením § 54 odst. 4 ZOK, které hovoří o možnosti pozastavení ve vztahu k oznámení střetu zájmů dle odstavce 1. Jestliže bychom vyložili ustanovení čtvrtého odstavce s důrazem na „oznámení dle odstavce 1,“ nikoli s důrazem na „střet zájmů dle odstavce 1“ a přihlédli k faktu, že možnost splnit informační povinnost rovnou orgánu nejvyššímu je upravena až v odstavci druhém, bylo by možné shledat nedostatek působnosti kontrolního orgánu k pozastavení výkonu funkce. Avšak když bychom dovedli tento argument *ad absurdum*, ani nejvyšší orgán by nemohl rozhodnout o pozastavení výkonu funkce, pokud byla informační povinnost plněna rovnou jemu, právě kvůli zmíněnému odkazu na první odstavec. Výše bylo navíc argumentováno ve prospěch faktu, že možnost pozastavení výkonu funkce by neměla být závislá na tom, zda vůbec byla informační povinnost splněna či nikoli. Proto, pokud bychom situaci posuzovali tak, že se kontrolní orgán o hrozícím střetu zájmů dozvěděl sám (ač například ze zápisu z valné hromady), má v rámci povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře možnost výkon funkce pozastavit. Podle mého názoru tak kontrolnímu orgánu možnost takto rozhodnout náleží, protože jak bylo dovozeno výše, pozastavení je možné, i když žádný z orgánů korporace informován nebyl. Bez další argumentace se k této otázce vyjadřuje i J. Dědič, který se domnívá, že kontrolní orgán výkon funkce může pozastavit, pokud nastanou okolnosti nasvědčující tomu, že by člen orgánu nemusel jednat v zájmu korporace.¹⁸⁶

Pozastavení výkonu funkce může přinést i další otázky, které jsou spojeny jednak s důsledky pozastavení pro člena orgánu, jednak také pro orgán samotný. Co se týče nejasností ohledně člena orgánu, jemuž je výkon funkce pozastaven, je otázkou, zda mu

---

¹⁸⁶ Tamtéž.

po dobu pozastavení výkonu funkce vzniká nárok na odměnu, zda má právo účastnit se zasedání „svého“ orgánu nebo například zda je nebo není zbaven povinnosti jednat v zájmu obchodní korporace. Právo člena orgánu na odměnu, byla-li sjednána, je možné dovodit z ustanovení § 59 odst. 4 ZOK (s výjimkou případu stanoveného v odstavci třetím, tedy situace, kdy není odměňování ve smlouvě o výkonu funkce sjednáno v souladu se zákonem o obchodních korporacích; výkon funkce je pak bezplatný). Ve stejném ustanovení bychom se mohli pokusit nalézt odpověď na položenou otázku. Čtvrtý odstavec *in fine* uvádí: „(...) odměna se určuje jako obvyklá (...) za činnost obdobné činnosti, kterou člen orgánu vykonával.“ Tedy, člen orgánu má, v případě upravovaném odstavcem 4, právo na odměnu přímo svázané s činností, kterou vykonává. Výkladem za pomoci argumentu *a contrario* by pak mohlo být dovozeno, že pokud není vykonávána žádná činnost, právo na odměnu vůbec nevzniká. J. Dědič vyjadřuje svůj názor na danou problematiku tak, že „(...) po dobu pozastavení není osoba, již byl výkon funkce pozastaven, ani povinna ani oprávněna vykonávat práva a povinnosti člena orgánu a za dobu pozastavení jí zřejmě nebude náležet ani odměna za výkon funkce člena voleného orgánu, nebude-li dohodnuto jinak.“¹⁸⁷ Výše jsem rozporoval formulaci „ujednané doby“ ve smyslu pozastavení výkonu funkce v souvislosti s dobou pozastavení. Zde ovšem „dohodnuto jinak“ shledávám jako možnost úpravy odlišným způsobem například ve smlouvě o výkonu funkce uzavřené mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu nebo například ve smlouvě společenské. Otázku, zda vzniká členovi orgánu s pozastaveným výkonem funkce nárok na odměnu, si klade ve svém článku i P. Čech, nicméně s konstatováním, že se s ní bude muset vypořádat teorie i judikatura ji nechává bez odpovědi.¹⁸⁸ J. Lasák poskytuje jen blíže neargumentovaný názor, že členu orgánu s pozastaveným výkonem funkce po dobu pozastavení výkonu funkce odměna nenáleží.¹⁸⁹ Na základě výše uvedeného se tak přikláním k názoru, že nárok na odměnu v době pozastavení výkonu funkce nevzniká, neboť není-li činnost (resp. funkce) vykonávána, není ani za co člena orgánu odměňovat. Z mého pohledu tento závěr potvrzuje také judikatura Nejvyššího soudu, který rozhodl ve věci odměny člena orgánu korporace dohodnuté ve smlouvě o výkonu funkce, že „(o)právnění společnosti odepřít

---

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ ČECH, P. *Nad několika rekodifikačními nejasnostmi*. Obchodněprávní revue 11-12/2012. Str. 328.

¹⁸⁹ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 467.

statutárnímu orgánu plnění se přitom zjevně vztahuje - jak plyne z formulace [§ 66 odst. 3 obchodního zákoníku] „společnost plnění neposkytne, jestliže výkon funkce ...“ - pouze na plnění, která jsou jednateli poskytována v souvislosti s výkonem jeho funkce.¹⁹⁰ Jasně tak stanovil souvislost mezi reálným výkonem funkce a odměnou. Dále poté pokračoval: „Účelem ustanovení § 66 odst. 3 obch. zák., (...) [je] zabezpečit, aby plnění poskytovaná členům orgánů za výkon funkce nebyla závislá toliko na jejich vůli a odpovídala přínosu, který (z pohledu společníků) pro společnost výkon funkce určitým členem orgánu má.“¹⁹¹ Pokud tak člen orgánu funkci nevykonává, protože má její výkon pozastaven, přínos korporaci je z tohoto pohledu nulový, nulová by proto měla být také odměna.

Má člen orgánu, jehož výkon funkce byl pozastaven, právo účastnit se zasedání orgánu, jehož je členem? Výše citovaný J. Dědič uvádí, že osoba s pozastaveným výkonem funkce zřejmě není ani povinna, ani oprávněna vykonávat práva a povinnosti člena orgánu.¹⁹² Ať už bychom tedy označili účast na zasedání orgánu jako právo, či jako povinnost, účast na zasedání by umožněna být neměla. Na druhou stranu, jak připomíná J. Hejda, člen orgánu zůstává i po dobu pozastavení výkonu funkce nadále členem orgánu, jen nemůže svou funkci vykonávat.¹⁹³ Je tedy možnost účasti na zasedání orgánu odvozena od členství v orgánu, nebo od výkonu funkce člena orgánu? Pokud by totiž převážil první zmíněný výklad, účast na zasedání by umožněna být měla. S otázkou úzce souvisí i to, zda má člen orgánu s pozastaveným výkonem funkce povinnost jednat v zájmu obchodní korporace dle § 54 odst. 3 ZOK. O takové povinnosti by nemělo být pochyb, protože jinak by samotné pozastavení výkonu funkce ztratilo svůj smysl – pro obchodní korporaci by bylo lepší, aby výkon funkce členovi orgánu ve střetu zájmů nepozastavovala a aby tedy byl tento člen stále vázán povinností jednat v zájmu obchodní korporace.¹⁹⁴ Zatímco bychom tedy mohli vyslovit závěr, že členství v orgánu korporace je spojeno s povinností jednat v zájmu korporace, je s členstvím spojena i povinnost péče řádného hospodáře nebo je tato povinnost spojena už s výkonem funkce? Domnívám se, že členství samotné vůbec není vykonáváno a že tedy je péče řádného hospodáře spojena právě s výkonem funkce. Proto bych dovedl, že výkonem funkce ve vztahu k jednání

---

¹⁹⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16.6.2010, sp. zn. 29 Cdo 2126/2009.

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 531.

¹⁹³ ČÁP, Z. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 84. Str. 66.

¹⁹⁴ DĚDIČ, Jan. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 531.

orgánu je hlasování na jeho zasedání, případně zásah do jednání, nicméně samotnou účast bych viděl spíše jako právo člena spojené se samotným členstvím v orgánu. Členovi orgánu s pozastaveným výkonem funkce bych tedy možnost účasti na zasedání „svého“ orgánu neupíral. Opačné stanovisko zastává J. Lasák, který bez dalšího uvádí, že *„(d)otčený člen orgánu s pozastaveným výkonem funkce [se] nesmí (...) účastnit jednání orgánu, jehož je členem ani na něm hlasovat (...)“*.¹⁹⁵ Pravdou je, že například v situaci, kdy by se na zasedání orgánu probíraly citlivé informace týkající se právě člena orgánu s pozastaveným výkonem funkce, je jeho přítomnost na takovém jednání nežádoucí. Avšak vzhledem k výše dovozenému závěru, že i přes pozastavení výkonu funkce má člen orgánu povinnost jednat v zájmu korporace, by ony citlivé informace nemohl (resp. neměl) žádným způsobem zneužít. Pokud by tak učinil, odpovídal by korporaci za způsobenou újmu. Navíc se domnívám, že ve chvíli, kdy by pozastavení výkonu funkce skončilo, člen orgánu korporace by se mohl a aby dále jednal s péčí řádného hospodáře i měl citlivé informace stejně dozvědět.

Pohlédneme-li na pozastavení výkonu funkce optikou kolektivního orgánu, jehož je osoba s pozastaveným výkonem funkce členem, nabízí se otázka, zda dojde ke snížení kvora hlasů potřebného pro rozhodnutí. Zákon tuto situaci explicitně neupravuje. Obecnou úpravu usnášeníschopnosti a kvora pro rozhodování v orgánech právnické osoby obsahuje občanský zákoník v § 156 odst. 1, kde stanoví pro usnášeníschopnost nutnost účasti většiny členů. Pro rozhodnutí pak stanoví nutnost většiny hlasů zúčastněných členů. Umožňuje však také změnit quorum pro usnášeníschopnost i pro přijetí rozhodnutí směrem nahoru.¹⁹⁶ Pozastavením výkonu funkce člena dvoučlenného kolektivního orgánu by tak došlo k jeho faktické paralýze. Zákon o obchodních korporacích obsahuje úpravu snížení kvora pro usnášeníschopnost v souvislosti s úpravou valné hromady kapitálových společností tak, že *„(p)ři posuzování schopnosti valné hromady se usnášet se nepřihlíží k hlasům společníků, kteří nemohou vykonávat hlasovací právo.“*¹⁹⁷ V případě členů orgánů korporace nemůže být hlasovací právo ničím jiným, než výkonem funkce. I přes některé nepochybné rozdíly v postavení členů korporace a členů orgánů korporace by zejména s ohledem na praktické fungování obchodních

---

¹⁹⁵ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 467.

¹⁹⁶ Občanský zákoník, § 158 odst. 1.

¹⁹⁷ Zákon o obchodních korporacích, § 169 odst. 3 pro společnost s ručením omezeným. Obdobně § 412 odst. 2 pro akciové společnosti.

korporací bylo možné uvažovat o vhodnosti *analogia legis*, tedy že by kvorum pro usnášeníschopnost mělo být sníženo. Je ovšem možné uvažovat také o využití subsidiární úpravy občanského zákoníku, který v ustanovení § 165 odst. 1 stanoví, že „(n)emá-li statutární orgán dostatečný počet členů potřebný k rozhodování, jmenuje na návrh toho, kdo osvědčí právní zájem, chybějící členy soud na dobu, než budou noví členové povoláni postupem určeným v zakladatelském právním jednání (...).“ Je otázkou, jakým způsobem vyložit pojem „chybějící člen“ – jedná se o osobu, jejíž členství v orgánu zaniklo, nebo může jít i o osobu, již je pouze pozastaven výkon funkce? Dle mého názoru tento pojem evokuje přímo zánik funkce, člen orgánu s pozastaveným výkonem funkce totiž „nechybí,“ statutární orgán je nadále plně obsazen. Občanský zákoník navíc v tomto ohledu upravuje pouze postavení orgánu statutárního, dalším orgánům se nevěnuje. Kdyby tedy měl být pojem „chybějící člen“ vyložen tak, že se jedná i o člena s pozastaveným výkonem funkce, nebylo by možné využít návrhu soudu na jmenování chybějících členů orgánu kontrolního či jiného. Domnívám se proto, že využití analogie je vhodné a účelné a že kvorum pro usnášeníschopnost by se mělo snižovat. Odborná literatura se k problematice nijak nevyjadřuje.

S otázkou řešenou v předchozím odstavci souvisí i to, zda je možné, aby orgán, jehož člen má pozastavený výkon funkce, koptoval na jeho místo dočasně jinou osobu. Tento problém by se stal aktuálním zejména tehdy, když by byla odpověď na otázku řešenou v předchozím odstavci negativní a došlo by k faktické neschopnosti orgánu plnit svou funkci. Možnost jmenovat náhradní členy, ovšem pouze do příštího zasedání orgánu, který je oprávněn jmenovat členy chybějící, je upravena pro představenstvo¹⁹⁸ a dozorčí radu¹⁹⁹ akciové společnosti. Předpokladem je ovšem stanovení této možnosti ve stanovách. Stanovy mohou dále určit náhradníky, kteří nastoupí na uvolněné místo člena orgánu dle předem stanoveného pořadí. Pokud stanovy žádnou z těchto možností neupravují a není-li orgán korporace schopen plnit svou funkci, může chybějící členy na návrh osoby s právním zájmem jmenovat do řádného zvolení soud. Obdobná možnost se nabízí i pro společnost s ručením omezeným.²⁰⁰ Jak v případě představenstva, tak v případě dozorčí rady ovšem existuje možnost kooptace pouze v návaznosti na zánik

---

¹⁹⁸ Tamtéž, § 444 odst. 1.

¹⁹⁹ Tamtéž, § 454 odst. 1.

²⁰⁰ Tamtéž, § 198 odst. 3.

funkce: „V případě smrti člena představenstva, odstoupení z funkce, odvolání anebo jiného ukončení funkce (...).“²⁰¹ Stejného názoru je i J. Dědič: „(...) jak kooptace, tak pravomoc soudu jmenovat chybějící členy je v zákoně o obchodních korporacích vždy vázána na zánik funkce.“²⁰² Jak potvrzuje výše citovaný komentář J. Hejdy, pozastavení výkonu funkce neznamená zánik členství v orgánu a z toho důvodu nepřipadá žádný ze jmenovaných institutů v úvahu. Negativní odpověď na tuto otázku pak považují za další argument ve prospěch tvrzení, že kvorum pro usnášení schopnost se, v případě pozastavení výkonu funkce člena orgánu, snižuje.

Poměrně velké množství výkladových otázek, které vyvstalo ohledně pozastavení výkonu funkce člena orgánu korporace, je způsobeno zejména tím, že tento institut dosud nebyl v českém právu společností upraven. Jak dokonce uvádí P. Čech, „(t)akové pozastavení samo o sobě nemá v právu společností obdoby.“²⁰³ Na většinu sporných otázek tak časem poskytne odpověď judikatura, do té doby nezbyde, než se spolehnout na teoretické výklady zejména v odborné literatuře.

3.5. Zajištění a utvrzení dluhu, spoludlužnictví

Obchodní korporace se jako právnická osoba může stát spoludlužníkem člena orgánu korporace, případně může zajistit nebo utvrdit dluhy tohoto člena. Všechny tyto instituty jsou upraveny občanským zákoníkem, většina z nich potom v jeho čtvrté části. Jedná se ovšem o další z případů, na něž dopadají i ustanovení o střetu zájmů v zákoně o obchodních korporacích.

Zajištěním dluhu je dle systematiky občanského zákoníku dání jistoty (§ 2012 a následující ObčZ), ručení (§ 2018 a následující ObčZ), finanční záruka (§ 2029 ObčZ), zajišťovací převod práva (§ 2040 a následující ObčZ) a dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů (§ 2045 a následující ObčZ). I. Štenglová připomíná,²⁰⁴ že pohledávky ze smlouvy je možné zajistit také zřízením zástavního práva (§ 1309 a následující ObčZ), podzástavního práva (§ 1390 ObčZ) a uplatněním zadržovacího práva (§ 1395 a následující ObčZ), tedy instituty řazenými do třetí části občanského zákoníku. Mezi utvrzení dluhu je pak řazeno sjednání smluvní pokuty (§ 2048 a následující ObčZ) a

---

²⁰¹ Tamtéž, § 443. Obdobně pro dozorčí radu v § 453.

²⁰² DĚDIČ, Jan. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 531.

²⁰³ ČECH, P. *Nad několika...* Op. cit. sub 188. Str. 328.

²⁰⁴ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 147.

uznání dluhu (§ 2053 a následující ObčZ). Je však otázkou, jaký potenciální negativní vliv by zákonem upravené typy utvrzení dluhu mohly mít na korporaci a proč na ně ustanovení o střetu zájmů dopadají. Uznat dluh může pouze dlužník, stejně tak smluvní pokuta může sloužit jen k utvrzení vlastního dluhu vůči třetí osobě, nikoli však dluhu cizího, jak bylo dovozeno judikaturou.²⁰⁵ J. Lasák tak zastává názor, že se § 56 odst. 1 ZOK vztahuje na případy, kdy obchodní korporace dluhy zajistila a utvrzen má být teprve dluh vzniklý z tohoto zajištění.²⁰⁶ Vedle vyjmenovaných upravených typů zajišťovacích a utvrzovacích institutů je nutné brát v úvahu také instituty inominátní, které materiálně rovněž představují zajištění nebo utvrzení dluhu. Tyto nepojmenované prostředky je možné, dle J. Lasáka, určit tak, že v případě, kdy osoba dle § 55 odst. 1 ZOK nesplní svůj dluh, důsledek se může negativně promítnout (nebo negativně promítne) na majetku korporace v podobě snížení jejího majetku nebo vzniku jejího dluhu.²⁰⁷ Změny zajištění, případně změny utvrzení dluhů podle mého názoru podléhají informační povinnosti taktéž, ovšem pouze v případě, že se jedná o změnu v neprospěch obchodní korporace. Informovat o změnách ve prospěch korporace je z mého pohledu nadbytečné, jde z praktického hlediska o totéž, jako u změn smluv dle § 55 ZOK ve prospěch korporace, o nichž je pojednáno výše. V tomto smyslu se o nadbytečnosti informování vyjadřuje také J. Lasák.²⁰⁸

Změnám závazků a tedy také změnám v osobě dlužníka se občanský zákoník věnuje v šestém dílu první hlavy čtvrté části. Hovoří-li zákon o obchodních korporacích o spoludlužnictví, tedy situaci, kdy se obchodní korporace stane dlužníkem vedle dlužníka původního, je nutné na základě argumentu *a minori ad maius* zahrnout také postoupení dluhů, tedy situace, kdy se obchodní korporace stane dlužníkem namísto jiné osoby. Z toho důvodu tak § 56 odst. 1 ZOK dopadá:

- a) na přistoupení k dluhu (§ 1892 a následující ObčZ), tedy situaci, kdy korporace i bez souhlasu člena svého orgánu, který je dlužníkem, ujedná s věřitelem, že za člena tento dluh splní,

---

²⁰⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 7. 2010, sp. zn. 33 Cdo 498/2009.

²⁰⁶ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 476.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ Tamtéž. Str. 477.

- b) na převzetí dluhu (§ 1888 a následující ObčZ), tedy ujednání s členem orgánu korporace, že korporace jeho dluh přejímá,
- c) na postoupení smlouvy člena orgánu na obchodní korporaci, pokud taková smlouva zakládá dluh člena orgánu a ten se tak stane dluhem korporace,
- d) na situaci, kdy se korporace stane směnečným dlužníkem ze zajišťovací směnky, která byla vydána k zajištění dluhu člena orgánu korporace.²⁰⁹

Postup při plnění informační povinnosti člena orgánu korporace je totožný jako v případě uzavírání smluv dle § 55 odst. 1 ZOK, musí být tedy uvedeny podmínky, za nichž se smlouva uzavírá; podrobnostmi uváděných podmínek jsem se zabýval v kapitole týkající se způsobu plnění informační povinnosti. Orgány, jež mají být informovány, jsou takéž totožné, tedy orgán, jehož je dlužníkem členem, kontrolní orgán, byl-li zřízen, případně nejvyšší orgán. Povinnost lze splnit informováním pouze nejvyššího orgánu. Uvedená ustanovení se uplatní vedle člena orgánu korporace obdobně také na osoby blízké členovi orgánu, osoby jím ovlivněné a ovládané a na prokuristu.

3.6. Zákaz uzavření smlouvy

Zákaz uzavřít smlouvu je oprávnění, které zákon svěřuje nejvyššímu a kontrolnímu orgánu obchodní korporace pro ty případy, kdy by uzavření smlouvy nebylo v zájmu obchodní korporace. Ustanovení § 56 odst. 2 ZOK přitom umožňuje zakázat uzavření smlouvy jak ve smyslu § 55 ZOK, tak ve smyslu § 56 odst. 1 ZOK. Oprávnění se ovšem mění v povinnost ve chvíli, kdy by v důsledku uzavření smlouvy měla korporace zaznamenat újmu – je ovšem nutné rozlišovat, jaký orgán zakázal (nebo měl zakázat) uzavření smlouvy.

Členové kontrolního orgánu mají povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, musí se tedy řídit také pravidlem podnikatelského úsudku dle § 51 odst. 1 ZOK. Pokud by korporace v důsledku uzavření smlouvy, k němuž dal kontrolní orgán souhlas, utrpěla újmu, členové kontrolního a statutárního orgánu by solidárně odpovídali za vzniklou újmu dle § 49 odst. 2 ZOK. Pokud by bylo uzavření smlouvy naopak zakázáno a újma by vznikla korporaci v důsledku neuzavření smlouvy, odpovídali by členové kontrolního orgánu dle § 49 odst. 1 ZOK.

---

²⁰⁹ Tamtéž. Str. 476.

Členové nejvyššího orgánu, jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, nemají povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, vztahuje se na ně pouze povinnost chovat se vůči korporaci čestně a zachovávat její vnitřní řád. Podle mého názoru proto platí totéž, co u možnosti či povinnosti pozastavení výkonu funkce. I. Štenglová zastává názor, že členové korporace by mohli korporaci odpovídat pouze v případě ovlivnění nebo ovládnutí dle § 71 a § 74.²¹⁰ Dle mého názoru je ovšem, při analogickém postupu s možností či povinností pozastavit výkon funkce, dovést povinnost členů korporace zakázat uzavření smlouvy i v případech, o nichž je pojednáno výše.

Co se týče případných rozporů mezi těmito orgány, z mého pohledu platí opět totéž, co v případě pozastavení výkonu funkce, tedy že rozhodnutí nejvyššího orgánu má přednost před rozhodnutím orgánu kontrolního. Pokud se žádný z orgánů korporace nevyjádří, uzavření smlouvy nestojí nic v cestě: zákon umožňuje zakázání uzavření smlouvy, nestanoví ale, že by měl orgán korporace uzavření povolit.²¹¹

Zákon v tomto případě neomezuje možnost zakázat uzavření smlouvy pouze na situace, kdy byla vůle uzavřít smlouvu oznámena, jako je tomu u pozastavení výkonu funkce dle § 54 odst. 4 ZOK. J. Lasák vykládá ustanovení § 56 odst. 2 ZOK extenzivně, když uvádí, že „(n)e každé zajištění dluhů osob uvedených v § 55 odst. 1 má nicméně charakter smlouvy (například uznání existujícího dluhu).“²¹² Je pravdou, že pokud by zajištění nebo utvrzení dluhu nebylo sjednáno smlouvou, dle gramatického výkladu příslušného ustanovení by se aplikovat nemělo. Avšak J. Lasák si vypomáhá teleologickým výkladem a dle jeho názoru se § 56 odst. 2 ZOK vztahuje na všechny instituty zajištění či utvrzení dluhu bez ohledu na to, zda vznikají na základě smlouvy nebo na základě jednostranného právního jednání ze strany obchodní korporace. Domnívám se, že by měla být zohledněna materiální podstata právního jednání a s tímto stanoviskem souhlasím.

V zákoně není explicitně vyjádřeno, proti komu směřuje zákaz uzavření smlouvy, nicméně dle mého názoru je na místě předpokládat, že směřuje vůči obchodní korporaci, nikoli vůči členu orgánu korporace, který chce smlouvu uzavřít (a už vůbec ne vůči

---

²¹⁰ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 148, 149.

²¹¹ BĚLOHLÁVEK, A. J. in BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu...* Op. cit. sub 81. Str. 363.

²¹² Tamtéž. Str. 477.

osobám blízkým členu orgánu a dalším, na které ustanovení také dopadá). Není možné, aby obchodní korporace komukoli jinému zakazovala uzavírání jakýchkoli smluv, z mého pohledu se tak jedná o proces vytváření vůle uvnitř korporace. Stejný názor zastává i J. Lasák²¹³ nebo J. Dědič, který dále uvádí: „*Závěr, že by kontrolní nebo nejvyšší orgán obchodní korporace mohl zakázat členovi orgánu, aby jednal ve své vlastní věci vlastním jménem na vlastní účet, pokládám za nepřijatelný.*“²¹⁴ Zřejmě se tak jedná o vnitřní omezení ve smyslu § 47 ZOK, které nemůže být vůči třetím osobám účinné ani tehdy, když bylo zveřejněno.

V případě, že by bylo uzavření smlouvy zakázáno a člen či členové statutárního orgánu by přesto jednali ve střetu zájmů a smlouvu by uzavřeli, jednali by neloajálně a v rozporu s péčí řádného hospodáře dle § 159 odst. 1 ObčZ. J. Lasák podotýká, že na rozdíl od pozastavení výkonu funkce, které se zapisuje do obchodního rejstříku, třetí osoby se nijak nemohou dozvědět o vydaném zákazu uzavření smlouvy a je proto dle jeho názoru „*nepřiměřené vztahovat negativní důsledky porušení zákazu dle § 56 odst. 2 na dobrověrné třetí osoby (...).*“²¹⁵ Dle dikce § 55 odst. 1 ZOK a zejména dle okruhu osob, na které se toto ustanovení vztahuje je zřejmé, že dobrověrnou třetí osobou může být jen osoba členovi orgánu blízká a osoba jím ovládaná nebo ovlivněná. Na samotného člena orgánu korporace z logiky věci nedopadá, protože třetí osobou být nemůže. Jak J. Dědič, tak J. Lasák jako důsledek uzavření smlouvy i přes zákaz dovozují možnost korporace dovolat se tohoto rozporu dle § 437 ObčZ. Podle názoru J. Dědiče spočívá ono „dovolání se“ v povinnosti člena orgánu nahradit újmu, pokud by z nerespektování zákazu vznikla újma i korporaci.²¹⁶ J. Lasák jen bez dalšího zmiňuje, že pokud osoba, s níž člen orgánu jednal, o zakazu uzavřít smlouvu věděla nebo vědět musela, „*lze aplikovat § 437 obč. zák. a důsledky jednání zástupce v konfliktu zájmů.*“²¹⁷ Na základě výše uvedeného se tak domnívám, že dochází ke stejnému závěru jako J. Dědič, tedy že jedinou možnou sankcí bude náhrada újmy, kterou korporace utrpěla. Rozdílné stanovisko zastává B. Havel, který sice také shledává v zakazu uzavření smlouvy funkční omezení jednatelského oprávnění dle § 47 ZOK, dále nicméně uvádí, že „*(n)epoctivost člena orgánu, který*

---

²¹³ Tamtéž. Str. 478.

²¹⁴ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 532.

²¹⁵ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 479.

²¹⁶ DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů...* Op. cit. sub 43. Str. 532.

²¹⁷ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 479.

*pravidla pro konflikt zájmů poruší, a třetí osoby je podle mého názoru řešitelná postupem podle § 4 ObčZ, resp. § 580 a 586 ObčZ (extrémně také § 588 ObčZ).*²¹⁸ Dovojuje tak relativní, popřípadě dokonce absolutní neplatnost. Dle mého názoru je nutné rozlišovat tři situace – v případě, že je jednáno se třetí osobou, která o zákazu uzavřít smlouvu nevěděla, je dle mého názoru na místě náhrada újmy členem orgánu, který smlouvu i přes zákaz uzavřel, pokud tím újmu korporaci způsobil. Třetí osoba nijak dotčena nebude. Ve druhém případě, kdy je jednáno se třetí osobou a tato o zákazu uzavřít smlouvu věděla se domnívám, že se jedná o rozpor s dobrými mravy a relativně neplatné jednání. Ve třetím případě, kdy člen orgánu uzavře i přes zákaz smlouvu sám se sebou, je dle mého názoru na místě neplatnost absolutní pro zjevný rozpor s dobrými mravy.

Vztahu mezi úpravou konfliktu zájmů v zákoně o obchodních korporacích a úpravou zastoupení v občanském zákoníku jsem se věnoval výše v kapitole zaměřené na důsledky porušení pravidel o střetu zájmů.

3.7. Smlouvy uzavírané v běžném obchodním styku

Na smlouvy uzavírané v rámci běžného obchodního styku se dle § 57 ZOK nepoužijí ustanovení § 55 a 56 ZOK. Z toho důvodu tedy nebude nutné plnit informační povinnost ohledně smluv, které s korporací uzavírá člen jejího orgánu, osoba jemu blízká, případně osoba jím ovlivněná nebo ovládaná. Totéž platí i pro zajišťování a uznávání dluhů a pro případné spoludlužnictví, ačkoli zde je otázkou, zda se v takových případech vůbec může jednat o běžný obchodní styk. Důvod existence tohoto ustanovení je poměrně evidentní – bylo by absurdní, aby například jednatel společnosti s ručením omezeným, jež se zabývá prodejem potravin, při nákupu těchto potravin informoval o uzavírání smlouvy kontrolní či nejvyšší orgán.

Při definici běžného obchodního styku ovšem může nastat výkladový problém, nikde totiž není přímo uvedena. I. Štenglová navíc uvádí, že jej není možné ani obecně vymezit např. pomocí výčtu jednotlivých smluvních typů.²¹⁹ To je samozřejmě pochopitelné, protože posouzení, zda se jedná o běžný obchodní styk, bude závislé na specifických okolnostech toho kterého konkrétního případu. I. Štenglová proto vidí možné řešení v určení účelu ustanovení § 57 ZOK: „(...) tímto účelem zcela nepochybně

---

²¹⁸ HAVEL, B. *Konflikt zájmů...* Op. cit. sub 145. Str. 275.

²¹⁹ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 148.

je zabránit, aby osoby, které mohou ovlivnit podmínky uzavření konkrétní smlouvy, nemohly z tohoto svého postavení těžit (...).²²⁰ Poskytuje demonstrativní výčet skutečností, které jsou relevantní pro určení „běžnosti“ obchodního styku – korporace takovou smlouvu uzavírá v rámci svého předmětu činnosti a tuto činnost skutečně vykonává, smlouvu pro svou činnost potřebuje, s druhou smluvní stranou běžně smlouvy uzavírá, podmínky uzavření smlouvy jsou běžné apod.

Problematice běžného obchodního styku v návaznosti na úpravu střetu zájmů v obchodním zákoníku²²¹ se ve své rozhodovací praxi několikrát věnoval Nejvyšší soud. Ve věci, v níž rozhodoval ve sporu o postoupení pohledávky členem představenstva akciové společnosti v hodnotě vyšší než 10% základního kapitálu společnosti, judikoval mimo jiné toto: „V řízení nebylo zjištěno a netvrdí to ani žalovaný v dovolání, že by předmětem podnikatelské činnosti akciové společnosti O. podle zápisu do obchodního rejstříku a předmětem podnikatelské činnosti žalovaného podle živnostenského oprávnění bylo úplatné postupování pohledávek.“²²² Ustanovení § 196a odst. 4 obchodního zákoníku ve znění účinném do 30. 12. 2000 neobsahovalo výjimku pro nabývání majetku členem představenstva v případě běžného obchodního styku, žalovaný však přesto tuto skutečnost namítal a proto se Nejvyšší soud alespoň krátce věnoval vymezení běžného obchodního styku. Dle názoru Nejvyššího soudu je tedy jednou z definičních složek běžného obchodního styku předmět činnosti zapsaný v obchodním rejstříku. V jiném řízení ohledně postoupení pohledávek za obdobných podmínek jako v prvním případě pak soud konstatoval: „Závěr, zda nabytí majetku či jeho zcizení nevybočuje z rámce běžného obchodního styku, bude záležet na posouzení konkrétních okolností toho kterého případu, zpravidla však půjde především o porovnání předmětu zkoumané dispozice (jeho povahy) s předmětem podnikání společnosti.(...) Rozhodně však nešlo o pohledávku, která při její činnosti běžně (obvykle, víceméně pravidelně) vzniká. (...) Dovozovat závěr o vybočení z rámce běžného obchodního styku ze samotné výše této pohledávky zjištěný skutkový stav věci neumožňuje, neboť pro takový závěr není rozhodné porovnání výše pohledávky s výší základního kapitálu společnosti (...), nýbrž s obvyklou výší jiných jejích pohledávek, které

---

²²⁰ Tamtéž.

²²¹ Obchodní zákoník, § 196a.

²²² Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 5. 2007, sp. zn. 32 Odo 613/2005.

v rozhodné době rovněž postupovala třetím osobám (...).²²³ V tomto rozhodnutí, které již reflektovalo novelizovaný § 196a odst. 4 obchodního zákoníku, v němž byla výjimka pro běžný obchodní styk zakotvena, soud zmínil jeho další definiční znaky. Jsou jimi zejména okolnosti případu, stejně jako v předchozím případě předmět činnosti korporace (zde však již nikoli zapsaný v obchodním rejstříku, nýbrž skutečně vykonávaný), obvyklost a pravidelnost vzniku obdobných smluv a také výše konkrétního plnění ve srovnání s plněním běžně poskytovaným.

J. Lasák rozlišuje tři druhy kritérií, jejichž posouzení je nutné pro určení, zda jde o smlouvu uzavíranou v rámci běžného obchodního styku. Zaprvé se jedná o druh předmětné transakce, kdy je nutné odpovědět na otázku, zda smlouva vybočuje z rámce předmětu podnikání korporace. Zadruhé jde o finanční rozměr předmětné transakce, tedy otázka, zda ve srovnání s ostatními uzavíranými smlouvami tato konkrétní smlouva materiálně vybočuje. Zatřetí pak uvádí jedinečnost předmětné transakce a otázku, zda se jedná o smlouvu svým charakterem jedinečnou a neopakovatelnou. „*Pokud nelze na všechny tři otázky jednoznačně odpovědět záporně,*“ uzavírá, „*lze mít důvodně za to, že uzavření smlouvy nespadá pod rozsah běžného obchodního styku (...).*“²²⁴ Domnívám se, že tato definice společně s definicí I. Štenglové je naprosto vyčerpávající a pro posouzení „běžnosti“ obchodní styku výstižná.

I. Štenglová je navíc toho názoru, že pokud na uzavření smlouvy informační povinnost dopadá (tedy není uzavírána v rámci běžného obchodního styku) a těchto smluv je mezi stejnými smluvními stranami a za stejných podmínek uzavíráno více, postačí, aby byla informační povinnost splněna jen ve vztahu k první takové smlouvě. Ve vztahu k dalším smlouvám potom jen tehdy, pokud se podstatným způsobem změní podmínky, za kterých se smlouvy uzavírají.²²⁵ Je nutné uznat, že opakované schvalování téže smlouvy se jeví být zbytečným. Nadto se jedná o obdobnou situaci jako v případě změn smlouvy poté, co byla splněna informační povinnost, a uzavření smlouvy nebylo zakázáno. V tomto případě jsem výše dovozoval, že nepodstatné změny smlouvy nebo dokonce změny smlouvy ve prospěch korporace informační povinnosti znovu

---

²²³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 2. 12. 2009, sp. zn. 23 Cdo 3867/2007.

²²⁴ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 40. Str. 481.

²²⁵ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních...* Op. cit. sub 36. Str. 148.

nepodléhají, nemám proto důvod se od tohoto stanoviska odchýlit a v tomto bodě nesouhlasit.

4. Nelegislativní úprava střetu zájmů

Vedle úpravy střetu zájmů v zákoně o obchodních korporacích se objevuje také regulace ve formě nelegislativních normativních aktů, zejména v rámci stanov a etických kodexů či kodexů corporate governance, které konkretizují a případně také rozšiřují pravidla, která stanoví zákon. Jak podotýká I. Pelikánová, tyto akty „nemají právní závaznost a jejich síla je spíše doporučující, anebo zavazují jenom v rámci určitých organizačních struktur.“²²⁶ V případě kodexů corporate governance obecně se tak o závaznosti hovořit nedá, u stanov a vnitřních etických kodexů vyplývá závaznost ze závazkového právního vztahu a je smluvní povahy. Stanovy jsou dokumentem, který je závazný nejen pro ty členy korporace, kteří se na nich usnesli, nýbrž také nově přistoupivší členy korporace. Přistoupení je totiž právním jednáním, které v sobě zahrnuje i přijetí závaznosti stanov konkrétní korporace. K akceptaci tak dochází projevem vůle, přijetím smluvních pravidel, která nejsou ani právní normou, ani pramenem práva. Na evropské i národní úrovni vidí I. Pelikánová tendenci ke kladení většího důrazu právě na zlepšení správy a řízení společností, když dále uvádí, že „(p)rimárním cílem je zajistit, aby osoby řídící společnost spravovaly společnost v jejím zájmu.“²²⁷ Tedy aby v případě, kdy se ocitnou ve střetu zájmů, upřednostnili zájem společnosti před svým vlastním. L. Josková rozlišuje čtyři druhy subjektů, které vydávají kodexy corporate governance: mezinárodní organizace, zvláštní komise při státních orgánech, organizátoři regulovaného trhu a jednotlivé společnosti.²²⁸

Vzhledem ke smluvní povaze závaznosti stanov či vnitřních corporate governance kodexů je jejich porušení možné sankcionovat dle občanského zákoníku. Deliktní odpovědnost v případě porušení smluvní povinnosti je upravena § 2913 a následujícím ObčZ. Povinnost náhrady škody je zde rozšířena ze vztahu *inter partes*, tedy z povinnosti nahradit škodu druhé straně smlouvy, také na osobu, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit. Nicméně, odpovědnost lze dovést i mnohem

---

²²⁶ ČERNÁ, S. a kol. *Právo obchodních...* Op. cit. sub 118. Str. 76.

²²⁷ Tamtéž. Str. 76, 373.

²²⁸ Tamtéž. Str. 373.

jednodušeji: člen voleného orgánu je povinen dodržovat stanovy a jiné vnitřní předpisy korporace;²²⁹ pokud je nedodržuje, nepostupuje s náležitou péčí a korporaci náleží náhrada způsobené škody. Ať už se tedy jedná o společenskou smlouvu či stanovy, na které by mohla být vztažena povinnost nahradit škodu druhé smluvní straně, nebo se jedná o kodex corporate governance či jiný interní předpis, oprávněnou požadovat náhradu škody je právě obchodní korporace. Odpovědnost za porušení smluvní povinnosti je v občanském zákoníku koncipována jako objektivní s možností liberace pouze pro případ mimořádné nepředvídatelné a nepřekonatelné překážky vzniklé nezávisle na vůli škůdce.²³⁰ Druhá možnost uplatnění sankcí stojí mimo zákonnou úpravu odpovědnosti, může se jednat například o personální postih v podobě odvolání člena orgánu či o snížení odměny, pamatuje-li na to smlouva o výkonu funkce nebo vnitřní předpis korporace.

Na úrovni Evropské unie byla v roce 2011 vydána Zelená kniha: Rámec EU pro správu a řízení společností (dále jen „*Zelená kniha CG*“).²³¹ Evropská legislativa se, dle úvodního sdělení Zelené knihy CG, zaměřuje zejména na společnosti kótované, a je snahou vyvolat diskusi o tom, zda se nezaměřit také na společnosti nekótované. Zelená kniha CG se zabývá třemi základními oblastmi: správní radou, akcionáři a sledováním a uplatňováním zásad správy a řízení společnosti. Problematika střetu zájmů je zmíněna v oblasti zaměřené na akcionáře, nicméně jak už z podstaty zelených knih Evropské unie vyplývá, mají za úkol „*nastartovat veřejné diskuse o konkrétních tématech a záměrech Evropské komise ještě předtím, než přistoupí k jejich zpracování do podoby zákona či směrnice.*“²³² Žádné z témat proto není rozebíráno do hloubky, totéž se týká střetu zájmů, který je jen zmíněn jako potenciální problém pro zapojení institucionálních investorů v souvislosti s činností zmocněných poradců.²³³

4.1. Principy corporate governance OECD

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen „*OECD*“) v roce 1999 vydala a posléze v letech 2004 a 2015 novelizovala Principy corporate governance,²³⁴

---

²²⁹ Občanský zákoník, § 159 odst. 1.

²³⁰ Občanský zákoník, § 2913 odst. 2.

²³¹ Dostupná zde: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/com2011-164_cs.pdf

²³² <https://www.euroskop.cz/8913/sekce/zelene-knihy/>

²³³ Evropská komise. *Zelená kniha: Rámec EU pro správu a řízení společností*. Brusel, 2011. Str. 14, 15.

²³⁴ V anglickém jazyce, dostupný zde: <http://www.oecd.org/daf/ca/Corporate-Governance-Principles-ENG.pdf>

(dále jen „CGP“) v nichž jsou obsaženy některé základní zásady řízení společností, včetně problematiky střetu zájmů. Nejedná se ovšem o úpravu závaznou, ucelenou a už vůbec ne komplexní. V rámci jednotlivých principů správy společností je střet zájmů zmíněn jako jev, kterému je třeba se v určitých situacích věnovat. Okolnosti vydání novelizované verze CGP v roce 2015 přibližuje K. Hurychová: „[CGP] upravuje v návaznosti na selhání pravidel corporate governance ve finančním sektoru během poslední finanční krize roli institucionálních investorů, kapitálových trhů a dalších zprostředkovatelů (...).“²³⁵ Úprava je zaměřena zejména na obchodování na kapitálovém trhu a na akciové společnosti, a to hlavně na ty s monistickým modelem řízení. Zmiňuje se totiž například o „non-executive board members,“ kteří zpravidla přicházejí v úvahu právě v případě správní rady v monistickém modelu řízení akciové společnosti. V úvodu se CGP rozdílu mezi dualistickým a monistickým modelem správy věnují a uvádí, že užitím slova „board“ v textu je pro případ dualistického modelu správy myšlena „supervisory board,“ tedy dozorčí rada, zatímco v případě monistického modelu je to právě správní rada.²³⁶

Nutnost vypořádat se se střetem zájmů zdůrazňuje CGP hned v úvodních ustanoveních a pokračuje v jednotlivých kapitolách. Ve druhé kapitole věnované ochraně práv a rovnému zacházení s akcionáři stanoví, že „(t)ransakce se spřízněnými stranami by měly být schvalovány a činěny tak, aby byla zajištěna řádná kontrola střetu zájmů, ochrana zájmů společnosti a akcionářů.“ Zakazovat a priori tyto transakce by mohlo být kontraproduktivní, protože ne každá taková transakce může korporaci poškodit; je ale nutné každou takovou transakci a tedy každý takový střet zájmů oznámit.²³⁷ Novinkou v CGP oproti verzi z roku 2004 je dle K. Hurychové fakt, že „(p)řincipy nově ukládají též povinnost zveřejnit skutečný nebo potenciálně hrozící střet zájmů ze strany institucionálních investorů, tzv. zmocněných poradců (proxy advisors), analytiků, brokerů, ratingových agentur a dalších subjektů, které poskytují poradenské služby investorům.“²³⁸

---

²³⁵ HURYCHOVÁ, K. OECD zveřejnila revidované Principy corporate governance. Obchodněprávní revue 10/2015. Str. 302, 303.

²³⁶ The Organisation for Economic Co-operation and Development. G20/OECD Principles of Corporate Governance. 2015. Přeloženo z anglického jazyka. Str. 10

²³⁷ Tamtéž, str. 27.

²³⁸ HURYCHOVÁ, K. OECD zveřejnila... Op. cit. sub 235. Str. 303.

Povinnost monitorovat vznik střetu zájmů a jeho další řešení svěřují CGP do působnosti dozorčí či správní rady, které tak mají dohlížet na „*potenciální střet zájmů managementu, členů dozorčí či správní rady a akcionářů a na nesprávné zacházení s majetkem korporace a jeho zneužití při obchodování se spřízněnými smluvními stranami.*“²³⁹ Aby byl tento úkol pro dozorčí nebo správní radu splnitelný, CGP doporučují, aby byl dostatečným počtu neexekutivních, na managementu nezávislých členů dozorčí, resp. v tomto případě spíše správní rady, svěřen úkol objektivně vyšetřit potenciální střety zájmů, případně aby byl tento úkol svěřen internímu auditorovi, kterému bude umožněn přístup na jednání příslušných orgánů.²⁴⁰ S kladným ohlasem se, dle CGP, ve stále větším počtu zemí setkává vytvoření speciálních orgánů složených (z větší části nebo úplně) z nezávislých členů managementu, kteří jsou vybíráni přímo akcionáři. Zároveň jsou uvedeny příklady úkolů, které je vhodné těmto osobám svěřit: ověřování správnosti finančního a nefinančního hlášení, kontrola obchodů uzavíraných se spřízněnými smluvními stranami nebo odměňování členů managementu.²⁴¹ Vytvoření korporátní strategie, dohled nad výkonem funkce manažerů, předávání výstupů akcionářům a vybalancování protichůdných požadavků, které se mohou objevit v souvislosti se střetem zájmů, patří dle CGP mezi základní povinnosti správní rady.

Na výše uvedeném příkladu toho, čím se CGP zabývají, je znát, že jsou poměrně podrobným rozpracováním základní úpravy střetu zájmů, která je nyní obsažena v zákoně o obchodních korporacích. Ani nadále však CGP neobsahují obecnou úpravu střetu zájmů, ale zejména úpravu ve vztahu ke kapitálovému trhu a akciovým společnostem, což vyplývá z jejich v úvodu uvedeném zaměření.

4.2. Kodex správy a řízení společností Komise pro cenné papíry

Principy corporate governance OECD měly poměrně značný vliv na Komisi pro cenné papíry v České republice, která se jimi inspirovala a vydala dokument pojmenovaný Kodex správy a řízení společností (dále jen „*Kodex*“),²⁴² ve kterém do značné míry čerpá právě z CGP a k němuž se také hlásí jako ke svému inspiračnímu

---

²³⁹ OECD. *G20/OECD...* Op. cit. sub 236. Str. 55.

²⁴⁰ Tamtéž, str. 57.

²⁴¹ Tamtéž. Přeloženo z anglického jazyka. Str. 58, 59.

²⁴² Dostupný zde: <http://www.mfcr.cz/cs/archiv/transformacni-institute/agenda-byvaleho-fnm/sprava-majetku/kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-corpor/kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-zaloze-14620>

zdroji.²⁴³ Původní Kodex Komise pro cenné papíry pocházel z roku 2001, aktualizován byl o tři roky později. V současné době je již Kodex považován za překonaný, nicméně na centrální úrovni v České republice nadále jediný;²⁴⁴ v zahraničí je přitom běžné kodexy aktualizovat (např. v Německu každý rok, ve Velké Británii každé dva roky) nebo jsou přijímány kodexy novelizované (např. ve Francii).²⁴⁵ Samotní autoři českého Kodexu v úvodu upozorňují, že pravidla, která nemají sílu zákona, nemusí mít vůli nikdo respektovat. Z toho důvodu bylo uvažováno nad tím, zda celý původní Kodex nemá být pojat jako návrh pro změny tehdy účinného obchodního zákoníku, nicméně „(p)racovní skupina (...) dospěla k závěru, že takovou ambici si Kodex 2004 nemůže klást, že musí zůstat především dokumentem určeným společností kótovaným na regulovaném trhu (...).“²⁴⁶ Zaměření dokumentu je tak definováno jasně. Stejně jako v případě CGP není střet zájmů upraven komplexně, ale jen na několika místech; na rozdíl od CGP ovšem Kodex obsahuje ve své třetí příloze celou kapitolu nazvanou „Střet zájmů“.

Třetí kapitola Kodexu obsahuje ustanovení, jež klade požadavek na členy představenstva, dozorčí rady a na manažery, aby představenstvu nebo dozorčí radě sdělili, zda mají přímý nebo nepřímý zájem nebo zájem ve prospěch třetích osob na transakcích nebo záležitostech, které se přímo týkají společnosti.²⁴⁷ V porovnání se současnou zákonnou úpravou tedy na jedné straně chybí stejný požadavek na akcionáře (obecně na členy korporace), na straně druhé pak není nutné případný střet zájmů sdělovat nejvyššímu orgánu. Ustanovení je dále vysvětleno v komentáři: „Existuje obecné pravidlo, že členové správních orgánů nesmějí využívat příležitosti, které společnost má, k osobnímu prospěchu, nesmějí připouštět, aby se jejich osobní zájem dostal do střetu se zájmy společnosti (...).“²⁴⁸ S druhým zmíněným ovšem nemohu, alespoň pod vlivem účinné úpravy střetu zájmů v zákoně o obchodních korporacích, souhlasit. Samotný střet osobního zájmu se zájmem korporace nemusí být vždy problematickým a právě za

---

²⁴³ JEŽEK, T. a kol. *Kodex správy a řízení společností*. Praha: Komise pro cenné papíry. 2004. Str. 3.

²⁴⁴ HURYCHOVÁ, K., SÝKORA, M. *Compliance programy a jejich význam v České republice*. Bulletin advokacie. [online] Publikováno dne 2. 2. 2016 [cit. 4. 2. 2016]. Dostupné zde: <http://www.bulletin-advokacie.cz/compliance-programy-a-jejich-vyznam-v-ceske-republice?browser=mobi>

²⁴⁵ HURYCHOVÁ, K. *OECD zveřejnila...* Op. cit. sub 235. Str. 303.

²⁴⁶ JEŽEK, T. a kol. *Kodex správy...* Op. cit. sub 243. Str. 4.

²⁴⁷ Tamtéž. Str. 15.

²⁴⁸ Tamtéž. Str. 16.

účelem posouzení problematičnosti a potenciálního negativního vlivu na korporaci je stanovena informační povinnost a možnost reakce orgánu, vůči němuž je plněna. Pokud by se jednalo o zpřísnění zákonných ustanovení, obávám se, že je nereálné, aby bylo vždy a za všech okolností zabráněno jakémukoli střetu zájmů. Komentář se dále zabývá právě i informační povinností, na kterou upozorňuje v souvislosti s nutností ohlášení zájmu na každé smlouvě nebo návrhu smlouvy, kterou obchodní korporace s někým uzavírá, přičemž pokud by tak dotčené osoby neučinily, jednalo by se o disciplinární prohřešek. Kodex ještě, s odkazem na § 196a obchodního zákoníku, pokračuje tím, že by se členové orgánů a manažeři měli zdržet hlasování o takových transakcích a neměli by hlasovat ani o žádném jiném rozhodnutí, které je těmito zájmy dotčeno. Uvádí také, že by se na valné hromadě měly řádně vysvětlit a schválit smlouvy o prodeji aktiv nebo výrobků, které korporace uzavírá s členy managementu, představenstva, akcionáři nebo osobami s nimi úzce spojenými.²⁴⁹

Představenstvu a dozorčí radě Kodex dává totožnou povinnost jako CGP týkající se monitoringu a řešení potenciálních střetů zájmů managementu, členů představenstva, dozorčí rady a akcionářů; totéž platí pro pověření některých členů představenstva nezávislým vyšetřením potenciálního střetu zájmů. Jedná se, *de facto*, o doslovný překlad ustanovení z CGP z roku 2004. Kapitola „Střet zájmů“ ve třetí příloze Kodexu pak shrnuje jednotlivé zásady týkající se střetu zájmů, které byly v Kodexu stanoveny. Navíc přidává výčet možných a typických oblastí střetu zájmů: uzavření smlouvy mezi členem představenstva a společností, půjčky společnosti členu představenstva a transakce členů představenstva s akciemi společnosti.²⁵⁰

4.3. Kodexy některých konkrétních obchodních korporací

Některé obchodní korporace podrobněji upravují určitou problematiku týkající se správy společností ve specifických dokumentech, zpravidla nazývaných etické kodexy. Zahraniční obchodní korporace pak vydávají obdobné dokumenty, nazývané většinou Code of Conduct. Činí tak hlavně větší obchodní korporace, a to jak v České republice, tak v zahraničí. Kodexy, které vydávají konkrétní obchodní korporace, jsou zaměřeny hlavně na problematiku compliance než corporate governance, což ovšem neplatí

---

²⁴⁹ Tamtéž. Str. 17.

²⁵⁰ Tamtéž. Příloha 3: Průvodce nejlepší praxí pro představenstva v České republice. Str. 55.

bezvýjimečně, například Code of Conduct společnosti British Petroleum je závazný i pro členy představenstva, viz dále. Považuji nicméně tuto úpravu za poměrně zajímavou z toho důvodu, že rozšiřuje pravidla, která zákon o obchodních korporacích stanoví jen pro členy orgánů korporace, také na zaměstnance, čímž se stává aplikovatelnou na řádově větší množství osob. Vedle rozšíření personální působnosti pravidel pro jednání ve střetu zájmů jsou tato pravidla v kodexech velmi konkrétní a ukazují tak, že problematiku střetu zájmů považují korporace za hodnou úpravy i ve směru k zaměstnancům; domnívám se, že je proto vhodné se o obsahu těchto dokumentů alespoň stručně zmínit. Provedl jsem výběr mezi etickými kodexy (resp. Codes of Conduct) psanými v českém a anglickém jazyce a vybral jsem vždy jeden, o kterém se podrobněji zmíním. Počet zaměstnanců a obecná známost obchodní korporace byla klíčová kritéria, ke kterým jsem přihlížel.

4.3.1. Etický kodex společnosti AHOLD Czech Republic, a.s.

Jako příklad etického kodexu v českém jazyce jsem zvolil kodex společnosti AHOLD Czech Republic, a.s. a to zejména z toho důvodu, že zaměstnává v České republice více než 17 tisíc zaměstnanců²⁵¹ a týká se tak značného množství osob. Dodržování etického kodexu kontroluje představenstvo společnosti, za účelem kontroly má společnost zřízeny takzvané asistenční linky pro etiku. Kodex je nazván „Děláme, co je správné“ (dále jen „Kodex Ahold“),²⁵² je základním východiskem pro řízení jednotlivých poboček korporace a střetu zájmů věnuje jednu z pěti kapitol, kde obecně stanoví, že „(j)e povinností zaměstnance nahlásit zaměstnavateli všechny situace, které by mohly být vnímány jako střet zájmů.“²⁵³ Vychází tak zřejmě ze subjektivního posouzení zaměstnance. Informační povinnost ukládá Kodex Ahold všem zaměstnancům, a to i ohledně jejich blízkých rodinných příslušníků, s poměrně širokým věcným rozsahem. Zaměstnavateli musí být sdělen jakýkoli finanční zájem nebo závazek vůči dodavateli či konkurentovi (který není blíže specifikován), dále také vůči společnosti, které Ahold prodává, licencuje nebo pronajímá služby, zboží či majetek a vůči společnosti, která nakupuje nebo prodává zboží některému z dodavatelů společnosti Ahold a má potenciál ovlivnit rozhodování společnosti Ahold ve vztahu k tomuto dodavateli. Není již ovšem zřejmé, jakým způsobem se má zaměstnanec k takovým informacím dostat; o praktické

---

²⁵¹ Údaj ze dne 26. 1. 2016. Dostupný zde: <http://www.albert.cz/o-nas/o-spolecnosti>

²⁵² Dostupný zde: http://www.albert.cz/o-nas/o-spolecnosti/ahold_eticky_kodex/Ahold_Eticky_kodex_CZ_3_1.pdf

²⁵³ Etický kodex společnosti AHOLD Czech Republic, a.s. „Děláme, co je správné“. Str. 15.

realizaci informační povinnosti mám pak, vzhledem k počtu zaměstnanců, pochyby. Kodex Ahold staví najisto, že zaměstnanec nesmí být zaměstnancem nebo nesmí být členem představenstva konkurenta či dodavatele společnosti Ahold a pokud je zaměstnanec ředitelem nebo členem statutárního orgánu jakékoli neziskové organizace, musí tuto skutečnost nejen nahlásit zaměstnavateli, ale také získat jeho písemný souhlas. Zaměstnancům je dále zakázáno přijímat nebo nabízet peněžité dary (bez jakékoli zmínky o osobě protistrany, což lze v důsledku interpretovat tak, že zaměstnanci je toto zakázáno od kohokoli; zákaz může vyznít poněkud absurdně například ve vztahu k peněžitému daru k narozeninám apod.) a věcné dary nebo poukázky na zábavní vystoupení v hodnotě vyšší než stanovené vnitřním předpisem hlásit zaměstnavateli. Kodex Ahold je závazným pro všechny zaměstnance společnosti Ahold, v případě jeho porušení pak pouze konstatuje, že „budou přijata nutná opatření,“ která blíže nespecifikuje.²⁵⁴

4.3.2. Etický kodex (Code of Conduct) společnosti British Petroleum

Jako příklad obchodní korporace s anglicky psaným Code of Conduct, nazvaným „Our Code, Our Responsibility“ (dále jen „BPCC“),²⁵⁵ jsem zvolil společnost British Petroleum (dále jen „BP“), která působí v téměř 80 zemích světa a zaměstnává okolo 84 tisíc zaměstnanců.²⁵⁶ Samotný BPCC je vydáván na centrální úrovni, je závazný pro všechny zaměstnance a tentokrát i pro členy představenstva a naléhá na ně, aby jednali proaktivně, tedy způsobem definovaným ve skandinávském konceptu Proactive Law, zmíněném v úvodu práce. Poskytuje základní definici střetu zájmů, který „nastává, když zájem nebo činnost zaměstnance ovlivňuje jeho schopnost objektivně rozhodovat v zájmu společnosti BP.“²⁵⁷ BPCC obsahuje demonstrativní výčet příkladů střetu zájmů, kam řadí například členství v orgánu jiné korporace, investování (včetně investování příbuzných osob), které by mohlo mít nebo již má vliv na jednání zaměstnance nebo dokonce intimní vztah s jiným zaměstnancem BP, který by mohl ovlivnit rozhodování v oblasti odměňování, hodnocení pracovního výkonu nebo kariérního postupu. Stejně tak práce pro jiného zaměstnavatele či spolupráce s konkurenty, zákazníky nebo dodavateli je

---

²⁵⁴ Tamtéž. Str. 14 - 16.

²⁵⁵ Dostupný zde: <http://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/about-bp/code-of-conduct/bp-code-of-conduct-english.pdf>

²⁵⁶ Údaj ze dne 26. 1. 2016. Dostupný zde: <http://www.bp.com/en/global/corporate/about-bp/bp-at-a-glance.html>

²⁵⁷ British Petroleum Code of Conduct „Our Code, Our Responsibility“. Přeloženo z anglického jazyka. Str. 16.

považována za střet zájmů. BPCC v úvodu uvádí, že samozřejmě není možné upravit veškeré situace, které by mohly nastat a spoléhá tak na úsudek svých zaměstnanců. Všechny, i potenciální střety zájmů, musí být oznámeny nadřízenému manažerovi; BPCC ovšem dále pouze stanoví, že „*jakmile je [střet zájmů] oznámen, máme možnost lépe reagovat na vzniklou situaci.*“²⁵⁸ Jakým způsobem ale z BPCC nevyplývá. Politické aktivity zaměstnanců jsou vždy považovány za potenciální střet zájmů a měly by být, dle BPCC, probrány s nadřízeným manažerem. BPCC se věnuje také možnému zneužití utajovaných informací – zaměstnancům je zakázáno nakupovat nebo prodávat cenné papíry společnosti BP, pokud disponují utajovanými informacemi a toto pravidlo je, dle BPCC aplikovatelné i na osoby, které již nejsou zaměstnanci společnosti BP. Časový rozsah tohoto omezení není stanoven. V případě porušení některého z pravidel je možné zahájit disciplinární řízení, jehož důsledkem může být až ukončení pracovního poměru.²⁵⁹

Ačkoli neexistují žádné statistické údaje, na základě vlastního vyhledávání mohu zobecnit, že existence etického kodexu je zejména u korporací působících v mezinárodním měřítku standardem. V České republice potom mají etické kodexy zejména pobočky těchto mezinárodních korporací – ať už své, nebo „centrální“ – nicméně většina ostatních korporací etický kodex ani jiný podobný dokument, v němž by podrobněji upravovala práva a povinnosti (včetně střetu zájmů) členů svých orgánů nebo zaměstnanců, nemá. Pokud se obchodní korporace etickým kodexem řídí, úprava střetu zájmů je v něm obvykle obsažena a oproti zákonu o obchodních korporacích jsou pravidla rozšířena na zaměstnance. Jsou však formulována velmi obecně (ač často s demonstrativním výčtem příkladů nežádoucích situací), ne vždy ukládají informační povinnost a zaměřena jsou primárně na prevenci střetu zájmů.

---

²⁵⁸ Tamtéž. Str. 16.

²⁵⁹ Tamtéž. Str. 21, 24, 25.

Závěr

V práci jsem se věnoval zejména právní úpravě problematiky střetu zájmů *de lege lata* v zákoně o obchodních korporacích a některých souvisejících institutů upravených v občanském zákoníku. Před rekonstrukcí soukromého práva se obchodní zákoník střetu zájmů v § 196a sice věnoval, nicméně obecná úprava, která je obsažena v účinných právních předpisech, je mnohem detailnější a rozsáhlejší. Zákon o obchodních korporacích zavedl nové možnosti reakce některých orgánů korporace na střet zájmů v podobě pozastavení výkonu funkce člena orgánu ve střetu zájmů a zákazu uzavřít smlouvu. S těmito novými instituty se také proto pojí nejvíce otázek, zejména vzhledem k jejich praktickému využití. Na sporné otázky jsem se pokusil odpovědět, zejména za pomoci komentářové literatury a jiné odborné literatury, judikatury a za podpory vlastních argumentů. Zřejmě nejspornější otázkou řešenou v práci je ta, zda informační povinnost o (hrozícím) střetu zájmů či o vůli uzavřít s obchodní korporací smlouvu dopadá také na členy korporace, tedy na společníky a akcionáře. Odborná veřejnost se v odpovědi na tuto otázku neshoduje, věnoval jsem se proto argumentací obou stran a po jejím posouzení jsem zaujal stanovisko, že informační povinnost na členy korporace nedopadá. Vzhledem k tomu, že střet zájmů v obecné rovině je úpravou v právu obchodních korporací novou, potýkal jsem se při psaní práce s neexistencí aktuální judikatury, využil jsem však některá dřívější soudní rozhodnutí týkající se obchodního zákoníku. Značnou část judikatury je v tomto ohledu, dle mého názoru, možné *mutatis mutandis* použít i na zákon o obchodních korporacích. Na většinu sporných otázek se mi za pomoci výše zmíněných informačních zdrojů podařilo nalézt odpověď a domnívám se tak, že cíl, který jsem si v úvodu práce vytyčil, se mi podařilo splnit. Bude to ovšem právě judikatura soudů, která nakonec ukáže, zda závěry, ke kterým jsem došel, budou v praxi použitelné. V poslední kapitole práce jsem se věnoval úpravě střetu zájmů mimo pozitivní právo, nelegislativním normativním aktům na úrovni mezinárodní, národní a na úrovni jednotlivých obchodních korporací. Uvedl jsem konkrétní příklady střetu zájmů, které zmíněné obchodní korporace považují za natolik důležité, aby je upravily nad rámec zákona a aby jejich (zejména osobní) působnost oproti zákonu rozšířily také na zaměstnance. Ukazuje se proto, že legislativní i nelegislativní úprava střetu zájmů se jeví být velmi podstatnou, a to jak pro zákonodárce, tak pro korporace, zejména z důvodu ochrany majetkových i jiných zájmů obchodních korporací.

Seznam použité literatury a dalších pramenů

A. Knižní publikace

- BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0. 2733 s.
- ČÁP, Z., JAHELKA, P., JOSKOVÁ, L., HEJDA, J., VANĚČKOVÁ, V. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2013. ISBN 978-80-7201-917-5. 783 s.
- ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5. 637 s.
- DĚDIČ, J., LASÁK, J., KŘÍŽ, J. a kol. *Judikatura k rekonstrukci: Obchodní společnosti*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-852-9. 401 s.
- HEJDA, J. a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích): poznámkové znění*. Olomouc: ANAG, 2013. ISBN 978-80-7263-823-9. 859 s.
- JOSKOVÁ, Lucie a kol. *Nová společnost s ručením omezeným: právo – účetnictví - daně*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-5837-4. 232 s.
- LASÁK, J.; POKORNÁ, J.; ČÁP, Z.; DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I. Díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. ISBN 978-80-7478-537-5. 2814 s.
- LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9. 2380 s.
- MELZER, F., TÉGL, P. a kolektiv. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-73-1. 1234 s.
- POKORNÁ, J. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-475-9. 414 s.
- ROZEHNAL, A. a kol. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-524-1. 730 s.
- ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3. 994 s.
- ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2014. ISBN 978-80-7478-369-2. 1667 s.

B. Odborné články

- ČECH, P. *Nad několika rekonstrukčními nejasnostmi*. Obchodněprávní revue 11-12/2012.

- ČÍŽEK, V. *Zajištění dluhů spřízněných osob v zákoně o obchodních korporacích*. Obchodněprávní revue 11-12/2013.
- DĚDIČ, J. *Úprava konfliktů zájmů v zákoně o obchodních korporacích ve vazbě na nový občanský zákoník*. Právní rozhledy 15-16/2014.
- GAVRILOVÁ, I. *Transakce se spřízněnými osobami v zákoně o obchodních korporacích*. Obchodněprávní revue 11-12/2015.
- HAVEL, B. *Konflikt zájmů při správě obchodních korporací (vztah § 437 odst. 2 ObčZ a § 55 a násl. ZOK)*. Právní rozhledy 8/2015.
- HURYCHOVÁ, K. *OECD zveřejnila revidované Principy corporate governance*. Obchodněprávní revue 10/2015.
- HURYCHOVÁ, K., SÝKORA, M. *Compliance programy a jejich význam v České republice*. Bulletin advokacie. [online] Publikováno dne 2. 2. 2016.
- KOŽIAK, J. *Měsíčník rekodifikace & praxe: Otázky – odpovědi*. [online] Publikováno dne 4. 9. 2015.
- LASÁK, J. *Pár poznámek k péči řádného hospodáře členů statutárního orgánu na prahu rekodifikace*. [online] Publikováno 13. 9. 2011.
- SCHEJBAL, L. *Výbor pro audit nově*. [online] Publikováno dne 19. 3. 2015.
- ŠUK, P. *Konflikt zájmů v novém hávu (aneb § 196a obchodního zákoníku v zákoně o obchodních korporacích)*. [online] Publikováno dne 1. 4. 2013.
- ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., TOMSA, M. a kol. *ZOK: Jednání zástupců*. Bulletin advokacie. [online] Publikováno dne 11. 5. 2015.

C. Právní předpisy

- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Zákon č. 238/1992 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Code de commerce, účinný od 21.9.2000 v anglickém překladu. In: <http://www.legifrance.gouv.fr/> [online].
- The United Kingdom Companies Act, Chapter 46 of 2006. In: <http://www.legislation.gov.uk/> [online].

D. Soudní rozhodnutí

- Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 8. 12. 2011, sp. zn. I. ÚS 3168/11-1. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 11. 1998, sp. zn. 21 Cdo 11/1998. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 10. 2004, sp. zn. 29 Odo 1137/2003. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 5. 2007, sp. zn. 32 Odo 613/2005. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 6. 2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 8. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 9. 2007, sp. zn. 29 Cdo 1053/2007. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 23 Cdo 4012/2007. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 2. 12. 2009, sp. zn. 23 Cdo 3867/2007. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 11. 2009, sp. zn. 29 Cdo 4563/2008. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2126/2009. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 7. 2010, sp. zn. 33 Cdo 498/2009. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.11.2010, sp.zn. 29 Cdo 3376/2009. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

E. Ostatní zdroje

- British Petroleum Code of Conduct „Our Code, Our Responsibility“.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.
- Evropská komise. *Zelená kniha: Rámec EU pro správu a řízení společností*. Brusel, 2011.
- Etický kodex společnosti AHOLD Czech Republic, a.s. „Děláme, co je správné“
- HIRTE, H. *Seminar on Comparative Corporate Law: The Two-Tier System in Italy and Germany*. Universität Hamburg. 2007.
- JEŽEK, T. a kol. *Kodex správy a řízení společností*. Praha: Komise pro cenné papíry. 2004.
- MATYS, T. *Výklad § 70 ZOK ve vztahu k nejvyššímu orgánu obchodních korporací. Aneb musí i společník hlásit konflikt zájmů a vnitřní obchodování?* Výjezdní workshop z obchodního práva. 2015.
- REGIERUNGSKOMMISSION. *Deutscher Corporate Governance Kodex*. 2015.

- SALMI-TOLONEN, T. Přednáška kurzu „Proactive Law and the Prevention and Resolution of Disputes“ na University of Turku.
- Slovník současné češtiny Lingea [online]
- Slovník českých synonym Lingea [online]
- SORSA, K. *Proactive Management and Proactive Business Law: A Handbook*. Course material from Turku University of Applied Sciences 6, Turku. 2011.
- The Organisation for Economic Co-operation and Development. *OECD Principles of Corporate Governance*. Paris: OECD Publication Service. 2004.
- The Organisation for Economic Co-operation and Development. *OECD Principles of Corporate Governance – Draft 2014*. Paris: OECD Publication Service. 2014.
- The Organisation for Economic Co-Operation and Development. *G20/OECD Principles of Corporate Governance*. 2015.

Resumé

Diplomová práce je zaměřena na problematiku střetu zájmů při řízení obchodních korporací a zejména na její úpravu v zákoně o obchodních korporacích. Po rekodifikaci soukromého práva došlo k podrobnější úpravě střetu zájmů v rámci práva společností a v té souvislosti vyvstaly otázky dotýkající se zejména aplikace nových právních norem v praxi. Cílem práce je analýza účinné zákonné úpravy střetu zájmů při řízení obchodních korporací, návrhy řešení některých otázek, které vyvstávají při její interpretaci a aplikaci, zprostředkování některých názorů, které se objevují v odborné literatuře a stanovisko k nim. Cílem bylo také na konkrétních příkladech ukázat možnost nelegislativní úpravy střetu zájmů, zejména v rámci kodexů corporate governance ve kterých je úprava střetu zájmů obsažena.

První kapitola práce je věnována střetu zájmů a jeho možným podobám, protože střet zájmů není jen pojmem vyskytujícím se v právu soukromém, objevuje se také ve veřejném sektoru, kde existuje i samostatný zákon o střetu zájmů. Komplexní analýza problematiky není v rozsahu diplomové práce možná, proto je v první kapitole téma práce zúženo na obecnou úpravu střetu zájmů v právu společností, na ustanovení § 54 a následujících zákona o obchodních korporacích. Druhá kapitola shrnuje některé základní zásady, kterými se při své činnosti musí řídit členové orgánů obchodní korporace i samotní členové korporace. Stručné shrnutí je třeba kvůli dalšímu pokračování práce. Třetí a nejrozsáhlejší kapitola se pak zabývá informační povinností jako klíčovou povinností členů orgánů korporace při střetu zájmů, kde je zároveň řešeno, zda informační povinnost dopadá i na členy korporace. Dále se zabývá možnými dopady porušení pravidel o střetu zájmů, povinností jednat v zájmu obchodní korporace, pozastavením výkonu funkce člena orgánu korporace a zákazem uzavření smlouvy jako novinkami v českém právním řádu se zejména preventivní funkcí. Věnuje se také problematice zajištění a utvrzení dluhu člena orgánu korporace touto korporací, a smlouvami uzavíranými v běžném obchodním styku, na které se některá ustanovení právní úpravy střetu zájmů neaplikují. Poslední čtvrtá kapitola pak uvádí příklady nelegislativní úpravy střetu zájmů, a to na úrovni mezinárodní, národní i na úrovni konkrétních obchodních korporací. V závěru jsou potom zmíněny nejpálčivější výkladové problémy řešené v práci, práce je stručně shrnuta a je zhodnoceno naplnění cílů stanovených v úvodu.

Abstract

The thesis is focused on the conflict of interest issue with relation to the management of business corporations, adjusted especially in the Business Corporations Act. The conflict of interest has been codified in a more detailed way after the recodification of the private law and this new codification brought up questions concerning practical application. The aim of the thesis is an analysis of the effective conflict of interest rules, providing proposals on how to solve some uncertainties which may appear and showing opinions of experts. The aim is also to show concrete examples of non-legislative adjustment in the conflict of interest area, especially through the corporate governance codices.

The first chapter contains general information on conflict of interest, because the private law is not the only branch of law, where it can be found. In Czech public law, for example, is effective Conflict of Interest Act. Unfortunately, due to limited extent of the thesis it is not possible to analyse even the whole conflict of interest topic in private law, therefore the scope of the thesis is restrained on the general issues contained in the Sec. 54 and following of Business Corporations Act. The second chapter provides a short preview of the basic principles, which must be obeyed by the members of the corporation and by the members of the corporation's management. This preview is important for the following text. The third chapter is focused on the duty of notification as the essential duty of the person in the conflict of interest; the question whether the duty of notification applies also on the members of the corporation is solved in this part. Then, in the chapter are described potential impacts of the violation of the conflict of interest rules, possibility to suspend execution of the function and possibility to prohibit the signing of the contract, both these possibilities has preventive function and are new in the Czech law. Issues of guaranteeing or confirming debts of the body's member by the corporation and contracts concluded in the ordinary course of business (on which some of the rules are not applied) are also included in the third chapter. The last, fourth chapter, then provides examples of non-legislative rules concerning conflict of interest, either on international and national level or on the level of certain individual corporations. The most crucial interpretation problems solved in the thesis are mentioned in the conclusion, as well as the brief summary of the thesis. Finally, the conclusion includes the evaluation of the compliance with the aims of the thesis.

Název diplomové práce v anglickém jazyce

Conflict of Interest in the Management of Business Corporations

Klíčová slova

- Střet zájmů
- Informační povinnost
- Pozastavení výkonu funkce člena orgánu obchodní korporace

Key words

- Conflict of interests,
- Duty of notification
- Suspension of the execution of the function